

**T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM
ANASANAT DALI**

**YALVAÇ'TA DERİCİLİK VE İNOVATİF DERİ ÜRÜNLERİ
TASARIMI**

Halit ÖZDAMAR

Sanatta Yeterlik Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ

ISPARTA, 2020

KABUL VE ONAY SAYFASI

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANASANAT DALI

Bu tez 14/02/2020 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından ~~oy birliği/oy~~
~~çokluğu~~ ile kabul edilmiştir.

DANIŞMAN Prof. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ

İmza:

ÜYE Prof. Dr. Sema ETİKAN

İmza:

ÜYE Prof. Olcay ATASEVEN

İmza:

ÜYE Doç. Dr. Mustafa GENÇ

İmza:

ÜYE Dr. Öğr. Üyesi H. Nevin GÜVEN

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

İmza ve Mühür

Doç. Dr. Mustafa GENÇ

SDÜ Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü

Bu çalışma tarafından desteklenmiştir.

Proje No :

BİLDİRİM SAYFASI

T.C.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları aldığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim (14/02/2020).

Halit ÖZDAMAR

 İmza

ÖNSÖZ

"Efendiler, uygarlık yolunda başarı yenileşmeye bağlıdır. Sosyal yaşamda, ekonomik yaşamda bilim ve fen alanında başarılı olmak için tek olgunlaşma ve ilerleme yolu budur". 30.08.1924, Dumlupınar. Mustafa Kemal ATATÜRK (<http://www.atam.gov.tr/duyurular/uygarlik-ve-cagdaslasma>, [29.10.2019]).

El sanatlarında önemli bir yeri olan dericilik, insanoğlunun; giyinme, korunma ve barınmaya ilişkin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaya çıkmıştır. Daha sonra ihtiyaçları karşılamamanın yanı sıra bulunduğu toplumun yaşayış özelliklerine ve doğa koşullarına uygun gelişmeler göstererek belirli bir kültürün özelliklerini deriyi işleyerek ve süsleyerek yansıtmışlardır. Fakat günümüzde Yalvaç'ta dericilik ve el sanatlarının birçok dalı teknolojinin hızlı gelişmesi, endüstrileşme, değer yargıları ve yöre halkından genç nüfusun Yalvaç'ta dericilik sanatına karşı ilgisiz olması gibi nedenlerle eski önemini yitirmiştir. "Yalvaç'ta Dericilik ve İnovatif Deri Ürünleri Tasarımı" başlıklı bu çalışmada; Geleneksel el sanatlarının turistik ürün olarak kullanılmasının önemi, turistik hediyelik eşya ve geleneksel el sanatlarını ne şekilde bağdaştırılması gerektiğini, geleneksel turistik hediyelik eşyanın kültür turizmine katkılarının ortaya konulması gayesi ile hazırlanmıştır. Yalvaç; deri üretimi, turistik hediyelik deri eşyaların sınıflandırılması ve inovatif ürün geliştirme bu çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında, bilgi birikimiyle bana yol gösteren ve tezimin oluşmasında katkısı bulunan değerli danışmanım Prof. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ'e, Araştırmam sırasında bilgilerini benimle paylaşan Sayın İbrahim ATALAR'a, Zeliha ALAV'a, Can AKYOL'a ve Doç. Hande KILIÇARSLAN'a. Çalışmamı hazırlarken bana fikirleri ve emekleri ile yardımcı olan dostlarım Öğr. Gör. Ayşegül ACAR'a, Öğr. Gör. Erkan GÜRDAL'a ve Hakan Cem KÜLCÜ'ye, Yalvaç ilçesinde beni ağırlayan ve bilgilerini benimle paylaşan misafirperver Yalvaç deri ustalarına ve turistik hediyelik eşya üretimi yapan üreticilere, yaptığım çalışma boyunca maddi ve manevi desteklerini yanımda hissettiğim eşim Emine ÖZDAMAR'a ve oğlum Osman Alp ÖZDAMAR'a sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

Halit ÖZDAMAR

Isparta, 2020

ÖZET

YALVAÇ'TA DERİCİLİK VE İNOVATİF DERİ ÜRÜNLERİ TASARIMI

Halit ÖZDAMAR

Süleyman Demirel Üniversitesi,

Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı,

Sanatta Yeterlik Tezi

Yıl: 2020, Sayfa: 189

Danışman: Prof. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ

Yalvaç, köklü geçmişinde dericilik ile adını duyuran önemli bir deri işleme merkezidir. Halen tabakhane de doğal bir dolgu malzemesi olan meşe palamudu derilere uygulanarak üretim yapılmaktadır. Bu çalışmada Yalvaç dericiliğinin geçmişteki ve günümüzdeki durumunun belirlenmesi, deri ürün çeşitliliğinin artırılması, sürdürülebilirliğinin sağlanması, güncel teknolojilerin üretim sürecine entegre edilmesi, çeşitli inovasyon yöntemleriyle yöre ve ülke ekonomisine katma değer yaratan ürünler geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmanın materyalini; yöredeki atölyelerde üretilmiş ve satışı yapılmakta olan deri ürünler, bu ürünlerin çekilmiş fotoğrafları, deri ile ilgili kaynak kişilerle yapılan yüz yüze görüşmeler, konuyla ilgili yazılı ve basılı kaynaklar, geliştirilen tasarımlar ve yeni ürünler oluşturmuştur. Bu çalışmada alan araştırması ve çeşitli inovasyon yöntemlerinden yararlanılmış, atölye uygulamaları yürütülmüştür. Yapılan çalışmalar sonucunda Yalvaç'ta dericiliğin tüm aşamaları ve yörede bulunan deri ürünlerinin tamamı kayıt altına alınmıştır. Deriden üretilmiş ürünlerin kullanım alanlarına göre sınıflandırılmaları yapılmıştır. Yalvaç'ta dericiliğin sorunları ve çözüm önerileri irdelenmiştir. İnovatif ürün tasarımlarında deri ve ahşap birleştirilmiş, Yalvaç kökenli tarihi eserler üzerinde yer alan motifler ve süslemelere yer verilmiştir. Deri ürün yapımında ve süslenmesinde kullanılan 6 farklı teknik inovasyonla geliştirilmiş ve iyileştirilerek kullanılmıştır. *Deri dağlama tekniği* ile dekoratif deri eşya üretimi kapsamında 15 adet röprodüksiyon levni minyatürü; *deri dağlama ve kabartma tekniği* ile dekoratif deri eşya üretimi kapsamında 4 adet röprodüksiyon kubadabad sarayı çini örneği ve Yalvaç yöresi el sanatlarından semercilik, demircilik, dokumacılık, nalbantlık, yufkacılık, at arabası yapımı, dericilik, çarpana dokumacılığı, keçecilik ve eyerciliğin canlandırılışı özgün tasarımlardan oluşan 10 adet tablo; *ıslatıp kalıplayarak dağlama tekniği* ile deri kullanım eşyası üretimi kapsamında 4 adet bıçak kılıfı, su matarası gibi eşyalar; *ahşap baskı tekniği* ile deri kullanım eşyası üretimi kapsamında tirkeş ve sadak gibi okçuluk malzemeleri, güncel deri kullanım eşyası üretimi kapsamında tablet kılıfı; *deri ebrulama tekniği* ile deri kullanım eşyası üretimi kapsamında takılar ve aksesuarlar; ürün inovasyonu kapsamında *birleştirme tekniği* ile çeşitli deri kullanım eşyası tasarımları yapılarak üretilmiştir. Deri obje ile birleştirmede kullanılmak üzere ahşap üzerine, CNC lazer kazıma ve yağlı boya tekniği ile 14 adet röprodüksiyon ahşap kapak yapılmıştır. Ayrıca ürün ve yöntem inovasyonları sektörde konuyla ilgili paydaşlara tanıtılmış, kullanmaları sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yalvaç, el sanatları, kültür turizmi, turistik eşya, hediyelik eşya, inovasyon, deri tasarımı, dericilik.

ABSTRACT

LEATHERWORKING IN YALVAC AND DESIGN OF INNOVATIVE LEATHER PRODUCTS

Halit ÖZDAMAR

Suleyman Demirel University

Institute of FineArts, Arts And Desing Department,

Ph.D. Thesis, Year:2020 Page: 189

Supervisor: Prof. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ

Yalvac is an important leather processing center that has made a name for itself with leatherwork in its deep-rooted past. Currently, production is made by applying acorns, which are a natural filling material to the leathers in the tannery. In this study, it is aimed to determine the past and present status of Yalvac leather, to increase the variabilities of leather products, ensure its sustainability, integrate current technologies into the production process, and develop products that create added value for the local and national economy through various innovation methods. The leather products produced and sold in the local workshops, the photographs of these products, face-to-face interviews with the resource people related to the leather, written and printed sources on the subject, developed designs and new products were the materials of this study. In this study, field research and various innovation methods were used and workshop applications were carried out. As a result of the studies carried out, the all stages of leatherworking and the all leather products in Yalvaç were recorded. The products made of leather were classified according to their usage areas. The problems of leatherworking in Yalvac and their solution suggestions were examined. In the innovative product designs, leather and wood were combined, and the motifs and ornaments on historical works originated from Yalvaç were included. 6 different techniques used in leather product making and decoration have been developed with innovation and have been used with improvement. 15 reproduction levni miniature in the scope of decorative leather goods production with leather etching technique; 4 reproduction inside of decorative leather goods production with leather etching and relief technique examples of Kubadabad Palace tiles and 10 paintings consisting of original designs from Yalvaç region crafts such as saddle making, blacksmithing, weaving, fariery, phyllopastrying, carriage making, leather, cross weaving, felt and saddle making; 4 knife sheaths, water flasks etc of leather goods production using wetting and molding with etching technique; archery materials such as “tirkeş” and “sadak” of leather goods production with wood printing technique; tablet case within the production of modern leather goods; jewelry and accessories within the scope of leather marbling technique and production of leather goods; in the context of product innovation, various leather goods designs have been made by combining technique. 14 reproduction wooden covers were made on wood with the CNC laser engraving and oil painting technique to be used in combining with leather objects. In addition, product and method innovations were introduced to relevant stakeholders in the sector, and they were enabled to use them.

Keywords: Yalvaç, handicrafts, cultural tourism, touristic goods, souvenirs, innovation, leather design, leatherwork.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLER (GÖRSEL/FOTOĞRAF/HARİTA/ÇİZELGE vb) DİZİNİ	vi
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

1. KAYNAK ÖZETLERİ	4
--------------------------	---

II. BÖLÜM

2. KAVRAMSAL TEMELLER.....	15
2.1. Yalvaç İlçesi	15
2.2. El Sanatları ve Dericilik.....	25
2.3. Turistik - Hediyeelik Eşyaların Kültür Turizmindeki Yeri.....	29
2.4. İnovasyon (Yenilik) Kavramı	31
2.5. Dericiliğin Tarihsel Gelişimi.....	37
2.6. Derinin Yapısı ve Tanımı.....	46
2.7. Dericilikte Kullanılan Araç ve Gereçler	48
2.8. Dericilikte Kullanılan Teknikler	65
2.9. Dericilikte Üretilen Eşyalar ve Aksesuarların Kullanım Alanlarına Göre Sınıflandırılması	73

III. BÖLÜM

3. GEREÇLER VE YÖNTEM.....	78
3.1. Gereçler	78
3.2. Yöntem	78

IV. BÖLÜM

4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUM.....	80
4.1. Yalvaç Turizmi ve El Sanatları.....	80
4.2. Yalvaç'ta Dericiliğin Tarihi Gelişimi.....	85
4.3. Yalvaç'ta Deri Üretimi.....	89
4.4. Yalvaç'ta Üretilen Mamul Deri Çeşitleri	105
4.5. Kültür Turizmine Katkıları Açısından Yalvaç'ta Dericilik	107

4.6. Yalvaç'ta Satışı Yapılan Geleneksel Turistik Hediyeelik Deri Eşya Çeşitleri.....	109
4.7. İnovatif Deri Ürünleri Tasarımı ve Üretimi	120
4.7.1. Uygulamalarda Kullanılan Araç ve Gereçler	120
4.7.2. Uygulamalarda Kullanılan İnovatif Teknikler.....	122
4.7.3 Deri Turistik Hediyeelik Eşyalarda Özgün Tasarımlar	129
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	166
KAYNAKÇA	170
EKLER.....	179
ÖZGEÇMİŞ.....	186

ŞEKİLLER (GÖRSEL/FOTOĞRAF/HARİTA/ÇİZELGE vb) DİZİNİ

Şekil 1. Isparta Haritası.....	15
Şekil 2. Yalvaç Haritası.....	16
Şekil 3. Neolitik Çağ’ dan günümüze gelen taştan yapılma basit aletler.....	38
Şekil 4. Neolitik Çağ’ dan günümüze gelen duvar tasvirleri	38
Şekil 5. Neolitik Çağ, insan tasvirleri	39
Şekil 6. Hitit Kralı Varpalavas’ın giydiği süslemelerle bezeli, etek ucu saçaklı deri elbise	40
Şekil 7. Asur Kralı ve Tanrısı özenle dikilmiş deri kaftan betimlemesi	40
Şekil 8. Neolitik Çağ’ dan günümüze gelen duvar tasvirleri	40
Şekil 9. Altay pazırık kurganından çıkarılmış eyer.....	41
Şekil 10. Hunlar dönemine ait Altay dağlarından çıkartılmış bir eyer	41
Şekil 11. Afrodisias heykel sandalet örneği.....	42
Şekil 12. 1582 yılında, “Surname-i Humayun’da, padişahın önünden tirşecilerin geçişi	43
Şekil 13. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi’nde bulunan Levni’nin minyatürlerinden, “Surname-i Vehbi’de”, padişahın önünden debbağların, saraçların geçişi	44
Şekil 14. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi’nde bulunan levni’nin minyatürlerinden kırmızı sahtiyandan pabuçları ile sarı çizmeli Leventlerin tören geçişi.....	44
Şekil 15. Beykoz fabrika koleksiyonun’da bulunan kıvrık uçlu yemeni	45
Şekil 16. Beykoz fabrika koleksiyonun’da bulunan sırma işlemeli deri terlik	45
Şekil 17. Derinin şekli ve kısımları.....	47
Şekil 18. Derinin katmanları	47
Şekil 19. Ham derinin dikey kesiti	47
Şekil 20. Deri kesim bıçağı	48
Şekil 21. Bıçak	48
Şekil 22. Makas.....	49
Şekil 23. Kırkyama makası	49
Şekil 24. Maket bıçağı.....	49
Şekil 25. Falçata	50
Şekil 26. Deri tıraş makinesi	50
Şekil 27. Deri tıraş bıçağı.....	50
Şekil 28. Bız.....	51
Şekil 29. Çarklı zımba.....	51

Şekil 30. Linol bıçağı	51
Şekil 31. Deri oyma bıçağı.....	52
Şekil 32. Delgi zımba.....	52
Şekil 33. Çatal zımba	53
Şekil 34. Açık-kapalı el zımbası.	53
Şekil 35. Fermajüp basma aleti	53
Şekil 36. İğne	54
Şekil 37. Saraç dikiş mengenesi.....	54
Şekil 38. Basbas	55
Şekil 39. Fermuar açacağı.....	55
Şekil 40. Deri dikiş makinesi	55
Şekil 41. Freze makinesi	56
Şekil 42. Basma makinesi	56
Şekil 43. Çekiç	57
Şekil 44. Çelik cetvel.	57
Şekil 45. Eğe	57
Şekil 46. Fırça	58
Şekil 47. Kargaburun	58
Şekil 48. Yan Keski	58
Şekil 49. Kerpeten.....	59
Şekil 50. Masat.....	59
Şekil 51. Muşta	59
Şekil 52. Örs.....	60
Şekil 53. Pense	60
Şekil 54. Pergel	60
Şekil 55. Çelik kalem	61
Şekil 56. Çelik kalem üstten çekimi.....	61
Şekil 57. Metal zımba	61
Şekil 58. Boncuklar	62
Şekil 59. Çeşitli iplikler	62
Şekil 60. Sırım.....	63
Şekil 61. Çeşitli deriler.....	63
Şekil 62. Deri boyalar	64
Şekil 63. Parlaticı	64

Şekil 64. Yapıştırıcı.....	65
Şekil 65. Sünger	65
Şekil 66. Osmanlı dönemine ait aplikeli barutluk.....	66
Şekil 67. Kırmızı renkli deri üzerine, taba renk ile rumi motifleri applike edilmiş pabuç	66
Şekil 68. 16. yüzyıla ait kabartmalı Kur'an cildi	66
Şekil 69. Deri İşleri Atölyesi, baskı tekniği ile yapılmış deri çanta.....	67
Şekil 70. Oyma tekniği ile yapılmış, kapak içi katı'a şemse örneği	67
Şekil 71. Süleymaniye kütüphanesinde bulunan, oyma tekniği ile yapılmış deri cilt	67
Şekil 72. Kakma tekniği ile yapılmış at koşum takımı	68
Şekil 73. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan, kakma tekniği ile yapılmış Kur'an	68
Şekil 74. İşleme tekniği ile yapılmış 16. yüzyılın ikinci yarısından bir matara kılıfı	69
Şekil 75. Deriden yapılmış bir sahan kapağı.....	69
Şekil 76. Dikiş tekniği ile yapılmış yemeni örneği	69
Şekil 77. Telatinden boyalı, dikiş tekniği ile yapılmış sofra altlığı	70
Şekil 78. Tamga Deri Atölyesi, yakma tekniği ile yapılmış, lale motifli deri vazod... 70	
Şekil 79. Tamga Deri Atölyesi, dağlama tekniği ile yapılmış deri şekerlik	70
Şekil 80. Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan, baskı tekniği ile yapılmış deri terlik	71
Şekil 81. Baskı tekniği ile yapılmış mest pabuç	71
Şekil 82. Tamga Deri Sanat Atölyesi, keman çalan kadın.....	71
Şekil 83. Tamga Deri Sanat Atölyesi, linol işleme tekniği ile üretilmiş deri matara. 72	
Şekil 84. Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Koleksiyonunda bulunan, ıslatarak şekil verme tekniği ile yapılmış deri mask.....	72
Şekil 85. Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Koleksiyonunda bulunan, ıslatarak şekil verme tekniği ile yapılmış deri mask.....	73
Şekil 86. Birleştirme tekniği ile yapılmış deri çanta	73
Şekil 87. Taba rengi deriden yapılmış çizme	74
Şekil 88. Topkapı Sarayı'nda sergilenen içi kürklü deri kaftan.....	74
Şekil 89. Rahmi M.Koç Müzesi'nde bulunan, Mustafa Kemal Atatürk'ün deri kaplı dolabı.....	75
Şekil 90. Osmanlı dönemine ait vazo formunda bir deri kap.....	75
Şekil 91. İstanbul Harbiye Askeri Müzesi'nde bulunan kös.....	75
Şekil 92. Telkari işlemeli at koşum takımı.....	76
Şekil 93. Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan değerli taşlarla süslü eyer	76

Şekil 94. Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan deri kalkan	76
Şekil 95. Değişik bir fişeklik örneği	77
Şekil 96. Kuran-ı Kerim Mahfazası	77
Şekil 97. Hacivat Karagöz Figürleri.....	77
Şekil 98. Yalvaç müzesinde bulunan, taş üzeri kabartmalı asker	86
Şekil 99. Yalvaç deri fabrikası	87
Şekil 100. Yalvaç Sanayi Ve Ticaret Anonim Şirketi Nizamname-i Dahiliyesi	87
Şekil 101. Yalvaç eski tabakhane.....	88
Şekil 102. Yalvaç küçük deri sanayi sitesi.....	88
Şekil 103. Budama yapılan deriler	89
Şekil 104. Derilerin sınıflara ayrılması	89
Şekil 105. Deriye tuz uygulaması	90
Şekil 106. Yalvaç eski tabakhanede bulunan kuyu örneği.....	90
Şekil 107. Kelebek makinesinde ıslatma- yumuşatma işlemi.....	91
Şekil 108. Zırıklama işlemi	91
Şekil 109. Kılların sıyrılması	92
Şekil 110. Derinin vücut ısısına getirilmesi	92
Şekil 111. Dolapta kireçleme ve zırık işlemi	93
Şekil 112. Kavaletto makinesi.....	93
Şekil 113. Kireç giderme işlemi.....	94
Şekil 114. Sama işlemi.....	94
Şekil 115. Yağ giderme işlemi	95
Şekil 116. Piklaj (salamura) işlemi	95
Şekil 117. Debbağgad işlemi.....	96
Şekil 118. Bazifikasyon işlemi.....	96
Şekil 119. Derilerin istiflenmesi	97
Şekil 120. Tıraş işlemi	97
Şekil 121. İkinci debbağgad işlemi	98
Şekil 122. İkinci bazifikasyon işlemi	98
Şekil 123. Derilerin yağlanması ve boyama	99
Şekil 124. Derinin serilmesi.....	99
Şekil 125. Derinin serilmesi.....	100
Şekil 126. Tav işlemi	100
Şekil 127. Tırtır işlemi	101

Şekil 128. Derilerin gerilme işlemi	101
Şekil 129. Gergi Makinesi	102
Şekil 130. Kıyı alma işlemi.....	102
Şekil 131. Zımparalama işlemi	102
Şekil 132. Toz alma işlemi.....	103
Şekil 133. Ölçüm makinesi	103
Şekil 134. Boya işlemi	103
Şekil 135. Cilalama işlemi	104
Şekil 136. Pres işlemi.....	104
Şekil 137. Derinin sınıflara ayrılması	104
Şekil 138. Paketlenmiş deriler.....	105
Şekil 139. Erkek çanta	113
Şekil 140. Kadın çanta	111
Şekil 141. Kemer.....	113
Şekil 142. Kartlık	111
Şekil 143. Terlik.....	113
Şekil 144. Sandalet.....	111
Şekil 145. Saç tokası	114
Şekil 146. Küpe.....	112
Şekil 147. Anahtarlık	114
Şekil 148. Kolye.....	112
Şekil 149. Bel çantası.....	114
Şekil 150. Cüzdan.	112
Şekil 151. Bileklik.....	112
Şekil 152. Çalışma masası	115
Şekil 153. Koltuk	113
Şekil 154. Eşek oturak.....	115
Şekil 155. Üçayaklı tabure	113
Şekil 156. Başlık	116
Şekil 157. Hamut.....	114
Şekil 158. Paldum	117
Şekil 159. Tasma.....	115
Şekil 160. Fişeklik.....	117
Şekil 161. Köpek ağızlığı.....	115

Şekil 162. Tirkeş	115
Şekil 163. Defter kabı	118
Şekil 164. Kalem.....	116
Şekil 165. Masa kalemligi.....	118
Şekil 166. Kalemlik.....	116
Şekil 167. İğne kutusu.....	116
Şekil 168. Sümen	119
Şekil 169. Klasör.....	117
Şekil 170. Anahtarlık	119
Şekil 171. Sigaralık	117
Şekil 172. Biblo.....	120
Şekil 173. Şişe-bardak kılıfları.....	118
Şekil 174. Linol tablo	120
Şekil 175. Deri çerçeve	118
Şekil 176. Mask.....	120
Şekil 177. Duvar saati	118
Şekil 178. Muska.....	121
Şekil 179. Nazarlık.....	119
Şekil 180. Tablo	121
Şekil 181. Ayna.....	119
Şekil 182. Bardak altlığı.....	119
Şekil 183. Cnc lazer makinesi	120
Şekil 184. Deri dağlama makinesi	120
Şekil 185. Cnc router makinesi	121
Şekil 186. Hidrolik pres	121
Şekil 187. Dağlama tekniği ile oluşturulmuş tablo	123
Şekil 188. Kabartma ve dağlama tekniği ile oluşturulmuş desen	124
Şekil 189. Cnc lazer ile oluşturulmuş ahşap kalıp	125
Şekil 190. Ahşap baskı tekniği ile oluşturulmuş desen.....	125
Şekil 191. Birleştirme tekniği ile oluşturulmuş cüzdan	126
Şekil 192. Cnc router ile oluşturulmuş ahşap çanta körüğü.....	126
Şekil 193. Cnc lazer ile kazma işlemi ie oluşturulmuş çanta kapağı	127
Şekil 194. Cnc lazer ile deri üzeri kazıma işlemi.....	127
Şekil 195. Cnc lazer ile bıçak kalıbı yapımı	128

Şekil 196. Ebru boyama tekniği	129
Şekil 197. Köpekli doğancı	131
Şekil 198. Oturmuş genç adam	132
Şekil 199. Testi taşıyan kadın	133
Şekil 200. Tayyar cıvân.....	134
Şekil 201. Kuşlar.....	135
Şekil 202. Çift başlıklı kartal	136
Şekil 203. Keçi motifi	137
Şekil 204. Aslan motifi	138
Şekil 205. Semerci	139
Şekil 206. Demirci	140
Şekil 207. Dokumacı.....	141
Şekil 208. Nalbant.....	142
Şekil 209. Yufka yapımı	143
Şekil 210. At arabası yapımı	144
Şekil 211. Tabakhane (Debbağhane)	145
Şekil 212. Çarpana Dokuma	146
Şekil 213. Keçeci	147
Şekil 214. Eyerci	148
Şekil 215. Bıçak kılıfı	149
Şekil 216. Su matarası.....	149
Şekil 217. Tirkeş	150
Şekil 218. Sadak.....	151
Şekil 219. iPad kılıfı.....	151
Şekil 220. Küpe.....	152
Şekil 221. Kolye.....	152
Şekil 222. Mouse pad.....	153
Şekil 223. Bileklik.....	153
Şekil 224. İnovatif çanta-1	154
Şekil 225. İnovatif çanta-2	155
Şekil 226. Kartal motifli kapak	156
Şekil 227. Yalvaç müzesinde bulunan kartal heykeli	156
Şekil 228. Köpek motifli kapak	156
Şekil 229. Yalvaç müzesinde bulunan köpek heykeli.....	156

Şekil 230. Tavus kuşu motifli kapak.....	157
Şekil 231. Tavus kuşu heykeli	157
Şekil 232. İdol motifli kapak.....	157
Şekil 233. Yalvaç müzesinde bulunan idol heykelciği	157
Şekil 234. Yalvaç müzesinde bulunan templon arşitravı -1.....	158
Şekil 235. Dolphin motifli kapak	158
Şekil 236. Yalvaç müzesinde bulunan Poseidon Dolphin rölyefi.....	158
Şekil 237. Boğa motifli kapak.....	159
Şekil 238. Yalvaç müzesinde bulunan boğa başlı çelenk rölyefi.....	159
Şekil 239. Yalvaç müzesinde bulunan antrolak lento	159
Şekil 240. Gaga ağızlı testili kapak.....	160
Şekil 241. Yalvaç müzesinde bulunan gaga ağızlı testi	160
Şekil 242. Kesik gaga ağızlı testili kapak	160
Şekil 243. Yalvaç müzesinde bulunan kesik gaga ağızlı testi.....	160
Şekil 244. Yalvaç müzesinde bulunan templon arşitravı – 2.....	161
Şekil 245. Sikke motifli kapak-1.....	161
Şekil 246. Yalvaç müzesinde bulunan III. Gordianus dönemi sikkesi	161
Şekil 247. Sikke motifli kapak-2.....	162
Şekil 248. Yalvaç müzesinde bulunan Titus dönemi sikkesi.....	162
Şekil 249. Yalvaç müzesinde bulunan templon sütunu	162
Şekil 250. Yaşlı Yalvaç kadını.....	163
Şekil 251. Genç Yalvaç kadını.....	163
Şekil 252. Yalvaç müzesinde bulunan templon arşitravı -3.....	163
Şekil 253. Gladyatör kapak	164
Şekil 254. Anıtsal çınar ağacı kapak	164
Şekil 255. Telefon kılıfı	164
Şekil 256. Sergi – 1	169
Şekil 257. Sergi – 2	169

GİRİŞ

El sanatları; kişilerin duygu, düşünce ve yaratıcılıklarının gelişmesi açısından oldukça önemli bir işleve sahiptir. Tarihi ve turistik değerler açısından el sanatları önemli bir kültür öğesidir. Günümüzde ve geçmişte el sanatları içerisinde önemli bir yere sahip olan dericilikte kullanılan deri, birçok alanda vazgeçilmez bir doğal kaynaktır.

Dericilik Yalvaç'ta oldukça eskilere dayanan bir el sanatıdır. Yalvaç tarihsel olarak sırasıyla Helenistik dönem, Roma dönemi ve Bizans dönemini yaşamış bir ilçedir. Daha sonra Selçuklu, Osmanlı devleti ve Türkiye Cumhuriyeti hâkimiyetine girmiştir. Yalvaç; kültür turizmi içerisinde doğal ve tarihsel kültür varlıkları, maddi kültür kalıtı el sanatları ve zengin arkeolojik eserleri bakımından önemli bir yere sahiptir. Yalvaç Psidia Antiocheia Antik Kenti Hristiyanlar için önemli bir dini merkez olması nedeniyle inanç turizmi açısından da önemli bir potansiyele sahiptir (Sargın, 2006:1). Yalvaçlar Oğuz Türklerinin üç Salur oymağından biri olup Orta Asya'dan Anadolu'ya gelen bir boydur. İlçe halkının Yalvaç boyundan gelmesi nedeniyle yörenin ismi Yalvaç olarak kalmıştır (Kum, 2012:15).

Selçuklu döneminden bu yana dericilik sektörü ilçe ekonomisine katkı sağlayan önemli meslek türlerinin başında gelmektedir. İlçede 1843'den günümüze kadar gelen bir Debbağlar Mahallesi bulunmaktadır. Debbağlar mahallesi adını dericilikle uğraşan esnafın burada yerleşik olmasından almıştır (Köstüklü, 2010:29). Nitekim; 1925 yılında Yalvaç yöresini anlatan "Yalvaç Armağanı" adlı kitapta Yalvaç'ta dericiliğin oldukça ünlü olduğunu ve bu sanatın o yıllarda yeni kurulmuş olan Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi adı altında çok iyi organize olduğunu bildirmektedir (Kum, 2012:161). Ancak gerek gelişen teknoloji gerekse tüketici tercihleri ile birlikte yöre halkının çevre bilinç düzeyindeki artışlar nedeniyle bu iş kolunun faaliyetleri durma noktasına gelmiştir.

Deri ve deri ürünlerinin, Türk el sanatları açısından önemli bir paya sahiptir. Dericilik sanatı, Orta Asya'dan göçle birlikte Anadolu'ya gelmiş ve gelişerek bugüne kadar varlığını sürdürmüştür. Türkler deri sepilme ve deriden yapılmış ürünler hakkında oldukça zengin bir kültürel birikime sahiptirler. Derinin kullanım alanları oldukça geniştir. Özdemir ve Kayabaşı (2007), geleneksel olarak üretilen el sanatları

ürünlerini hammaddelerine göre farklı gruplara ayırmışlardır. Bu gruplar içerisinde yer alan deri işleyen el sanatları alanında üretilen ürünleri; Giyim Eşya ve Aksesuarları, Ev Eşya ve Aksesuarları, Müzik Aletleri, Askeri Eşya ve Aksesuarları; *Atçılık ile ilgili Eşya ve Aksesuarları, Silah Aksesuarları, Kesici Silahlara Ait Aksesuarlar, Ateşli Silahların; Tüfek ve Tabancalara, Savunma Silahları, Ateşli Silahların; Tüfek ve Tabancalara Ait Donanım, Diğer Eşyalar, Kitap Sanatları, Gölge Oyunu ve Tiplmeleri, Ev (Ofis, İşyeri vb.) Eşya ve Aksesuarları; Mobilya ve Aksesuarları, Duvarda Kullanılan Eşya ve Aksesuarlar, Masa Üstünde Kullanılan Eşya ve Aksesuarlar, Diğer Günlük Kullanım Eşya ve Aksesuarları* gibi alt gruplara ayırmışlardır. Bu alt gruplar içerisinde yer alan ürünler aşağıdaki şekilde maddelendirilebilir;

- Ayakkabılar, kemerler, çantalar, başlıklar, elbiseler, eldiven
- Mobilyalar, salıncaklar, yastıklar, perdeler, sandıklar, hurçlar, para keseleri, tütün keseleri, çanaklar, su kapları, sahan kapları, kâseler, kaşıklıklar, sofraltıklıkları, mum altlıkları, maşrapa, kutular, berber takımları, makas takımları
- Kös, davul, def, kudüm, bendir
- Eyerler, koşum takımları, kayışlar, üzengi parçaları, kırbaç, hayvan tasmaları
- Tirkeş, sadak, ok yatağı, kılıç kabzası, yatağan kılıfı, hançer kılıf, kasatura kılıfı, kın kılıfı
- Miğfer başlık, zırh (gömlek), göğüslük, kolçak, dizçek, kalkan
- Barutluk, kütüklük, fişeklik, kuburluk, silahlık
- Mataralar, dürbün muhafazası, sancak kılıfları, kutular, kovalar, ok nişangâhı, saka kıyafeti
- Ciltçilik, yazı zemini olarak (tirşe), yazıcı aksesuarları
- Koltuk, iskemle, sehpa, masa, tabure, abajur, bar takımı ve dolapları
- Rölyefler, pano, tablo, nazarlık ve muskalar, ayna, duvar saati, masklar, sehpa ve masa örtüleri, şamdanlar, biblolar, vazolar, kutular, masa saatleri, fotoğraf çerçeveleri
- Yastık ve minderler, sandıklar, paravanlar, şemsiyelikler, gazetelik, fener, şişe kılıfları, saksı, satranç ve tavla takımı, tepsi, şekerlik, nihale,

bardak altlığı, sigaralık, çakmaklık, anahtarlık, gözlük (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:159-221).

El sanatı çalışmaları el sanatlarını sadece dar gelirli grupların işsizlik sorununa çözüm çerçevesinde ele almamalı, konu ulusal kalıtın küreselleştirilmesi, kültürün turizmle ilişkilendirilmesi yaklaşımıyla planlanmalıdır. El sanatlarının müze dışı gereksinimler için üretiminde, ticari işlevsellik ve imgesellik vurgusunu dikkate alan planlamalar yapılmalıdır (Oğuz, 2002:10). Bu kapsamda dericiliğin ilçede tüm unsurları ile yeniden değerlendirilmesi ve sorunlara çözümler üretilmesi bir zarurettir.

Bu çalışmada: Yalvaç dericiliğinin geçmişteki ve günümüzdeki durumunun belirlenmesi, Yalvaç'ta dericiliğin tüm aşamalarının ortaya konulması, yörede bulunan deri ürünlerinin tamamının kayıt altına alınması ve pazara sunulan deri ürün çeşitliliğinin artırılması, deriden üretilmiş ürünlerin kullanım alanlarına göre sınıflandırılması, dericiliğin sürdürülebilirliğinin sağlanması, Yalvaç'ta dericiliğin sorunları ve çözüm önerilerinin irdelenmesi, güncel teknolojilerin üretim sürecine entegre edilmesi, çeşitli inovasyon yöntemleriyle yöre ve ülke ekonomisine katma değer yaratan ürünler geliştirilmesi, ürün ve yöntem inovasyonlarıyla yapılan yeniliklerin sektörde konuyla ilgili paydaşlara tanıtılması ve kullanmalarının sağlanması amaçlanmıştır. Bu amaçla 6 farklı teknik uygulanmıştır. İnovatif ürün tasarımlarında deri ve ahşap birleştirilmiş, Yalvaç kökenli tarihi eserler üzerinde yer alan motifler ve süslemelere yer verilmiş, yörenin maddi kültüründe yer alan el sanatları, yöresel yemekler özgün tasarımlarda tema olarak kullanılmıştır. Dericilikte daha önce kullanılmış olan tekniklere iyileştirme çalışmaları yapılmış, ıslatıp kalıplayarak kabartma ve dağlama tekniği geliştirilmiştir. Tarafımdan yüksek lisans çalışmasında kullanılan bir süsleme yöntemi olan deri ebrulama yenilenerek uygulanmıştır. Bir inovasyon çalışması olarak deri ile ahşabı aynı ürün üzerinde birleştirme teknikleri uygulanmıştır. 40 eserden oluşan bir kreasyon sergiye hazır hale getirilmiş ve 20-28.02.2020 tarihleri arasında, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Gelendost Meslek Yüksekokulunda açılan bir kişisel sergiyle sanatseverlerin beğenisine sunulmuştur.

I. BÖLÜM

1. KAYNAK ÖZETLERİ

AKBİL, F. (1970) hem Türkçe hem de İngilizce dillerinde hazırlanmış “Türk El Sanatlarından Örnekler” kitabında halı, kilim, cicim, kumaşlar, işlemler, yazma, örgü işleri, seramik nazarlık ve tahta oyma işlerini açıklanarak, örneklerle hazırlanmış bir katalogdur.

AKDEMİR, S. (2008) “18. Yüzyılın İlk Yarısında Isparta” adlı kitabında Isparta İlinin coğrafi konumu ve tarihçesini, şer’iyye sicillerinin içeriği ve önemini, Isparta’nın idari yapısını, köylerini, ilçelerini incelemiştir. Isparta’nın sosyal durumunu irdelemiş, nüfus, sosyal tabakalaşma, ekonomik durum gibi yönlerini ele almıştır.

AKTAN, O. (1989) “El Sanatları” kitabında el sanatlarının ortaya çıkış ve tarihsel gelişimi Hititler dönemi, Urartular dönemi, Frigler dönemi, Lidyalılar dönemi, Helen ve Romalılar dönemi, Bizanslılar dönemi, Selçuklular ve Beylikler dönemi, Osmanlılar dönemi ve Cumhuriyet dönemi başlıkları altında tanıtmıştır.

ALPAUT, A. (1957) “Tatbiki Dericilik” kitabında işlem görmemiş derinin doğal yapısı ve bu derilerin korunabilmesi için gereken bilgileri vermiş, deri sepilme yöntemlerini ve çeşitlerini tüm detaylarıyla açıklamıştır. Çam, meşe, mimoza, kayın ağacı, kızılbaş gibi bitkilerin sepilme de kullanıldığını ve bu bitkilerin odun, kök, kabuk, yaprak ve yemişlerinden hareketle sepilme yöntem ve tekniklerini belirtmiştir. Ham derinin işlenme aşamalarını maddeler halinde sıralayan yazar, derinin boyanması ve boyama yöntemlerini, deri çeşitlerini, işleme ve boyama esnasında kullanılan kimyasal malzemeleri incelemiştir. İncelenen kimyasallar tablolar halinde okuyucuya sunulmuştur.

ANONİM (1986) “Mahalli El Sanatlarımız” isimli kitap T.C. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Çıraklık ve Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından Adana’dan Zonguldak’a kadar 67 ilde Halk Eğitim Merkezi çalışanlarının yürüttüğü alan araştırması sonucunda elde edilen el sanatı ürünlerinin görsellerinin yer aldığı bir katalog niteliğindedir.

ANONİM (1991) bitkisel boyacılığın tarihçesi, boya bitkileri, bitkilerin toplanması, kurutulması, kullanılması, tanınması ve önemi açıklanmıştır. Yün ipliklerinin boyanmasında kullanılan bazı bitkilerin botanik özellikleri ve bu bitkilerden elde edilen renkler, yünün yapısı, boyamaya hazır hale getirilmesi, mordan ve mordanlama yöntemleri açıklanmıştır. Boyarmadde tanımı ve özellikleri, gruplandırılması, boyama metodları, haslık deneyleri incelenmiştir.

ARLI, M. (1990) köy el sanatlarının tanımı, kapsamı gelişen yaşam şartları içerisinde el sanatlarında yaşanan gerileme ve kaybolma nedenleri açıklanmıştır. Köy el sanatlarının kurum ve kuruluşlarla olan ilgileri anlatılmıştır. Türkiye’deki il el sanatları merkezleri verilmiştir. Bu merkezlerde hangi el sanatlarının da yapıldığı da anlatılmıştır. Ayrıca köy el sanatlarının sınıflandırılması hammaddelerine göre 7 gruba ayrılmıştır. Her bir grup altında da örnekleri verilerek alt grupları oluşturulmuştur.

ARSLAN, M. (2014) “İnovasyon - Düşünmenin Zirvesi” kitabında inovasyonu tanımlayarak Dünya’daki ve Türkiye’deki inovasyonu karşılaştırmış, araştırma, istatistik ve raporları tablolar halinde sunmuştur. Çeşitli inovasyon türlerini örnekler vererek açıklamış, inovasyon alanında alt sıralarda yer alan ülkemizin üst sıralarda yer alabilmesi için atılması gerekli adımları sunmuştur.

ASLANAPA, O. (1984) “Türk Sanatı I-II” kitabında Türk Sanatı; İslamdan önce ve İslamdan sonra olarak iki ayrı bölümde incelenmektedir. Tarihi yapıları konu alan bu kitapta zengin görsel içeriği kullanılarak açıklamalar desteklenmiştir. Anadolu’da Türk sanatının başlangıcını ortaya koyan kitap, Türk toplumları tarafından yaratılan sanat eserlerini bizlerle paylaşmaktadır. Orta Asya’da Hunlarda ve Anadolu’da kurulan Türk devletleri sanatına kadar incelemeler yapılmıştır. Heykel, resim, cami, türbe, saray, kervansaray, minare, mezar, medrese, külliye vb. mimari yapılar tüm detaylarıyla incelenmiş ölçü ve planları hakkında detaylı bilgiler aktarılmıştır.

ATAFRAT, E. R. (1936) “Dericilik ve Deri Boyacılığı” kitabında ham derilerin korunması, işlenmesi ve boyanması konularını inceleyerek, deri sepilenmesinde etkin rol oynayan suyun sertlik derecesi, yumuşatılması ve temizlenmesi gibi önemli özellikler irdelenmiştir. Derinin boyanması, boyamada kullanılan maddeler ve boya çeşitleri hakkında bilgiler vermektedir. Ham derinin

işlem aşamalarını maddeler halinde sıralamış, çeşit ve yöntemlerini açıklamıştır. Karışık sepilme yöntemlerini ve bitkisel-suni sepilme malzemelerini tanıtmıştır.

ATEŞ, T. (1990) “Türk El Sanatları” isimli kitap görsel ağırlıklı olması ile bir katalog olması yanı sıra, Ateş’in metinleri ile de el sanatlarını tanımlayıcı ve tanıtıcı bir kılavuz niteliğindedir. Kitapta oyadan yorgana, tespihten bıçakçılığa, dokumadan işlemeye tüm el sanatlarına “Anadolu’da El Sanatları”, “Türk kültüründe El Sanatları”, “Günümüzde El Sanatları” başlıkları altında yer verilmiştir.

AVCIKURT, C. (2015) “Turizm Sosyolojisi - Genel ve Yapısal Yaklaşım” kitabı genel olarak sosyoloji ve turizm üzerinde durmuştur. Ekonomik, fiziksel, sosyo-kültürel etkilerin turizme yansımalarını, turist - yerel halk ilişkilerini, kültür - kişilik ilişkilerini ve turizmde sürdürülebilirlik yaklaşımını içermektedir.

BABACAN, H. (2009) “Isparta Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin Karar ve Yazışma Defteri” isimli kitabında, milli mücadele yıllarında Isparta’da kurulan ve etkinliklerde bulunan Isparta Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin kuruluşu, amaçları, yaptığı önemli işleri derneğin karar ve yazışma defterinin çevirilerinden yola çıkarak anlatmıştır.

BARIŞTA, H. Ö. (1988) “Türk El Sanatları” kitabında Selçuklular dönemi, Beylikler Dönemi ve Osmanlı dönemi el sanatları genel özellikleri, üslup, uygulanan teknikler ve yenilikler kapsamında ele alınmış ve görsellerle dönem sanatları tanıtılmıştır.

BARIŞTA, H. Ö. (1995) “Türk İşleme Sanatı Tarihi” kitabı Anadolu’da işleme sanatının kaynaklarını, gelişimini, bu sanat dalına ait özellikleri araştırmış, 15. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar olan işlemleri ele almıştır. İşlemlerin tekniklerini Türk kökenli ve Anadolu dışındaki kaynakları, devlet ve imparatorlukları inceleyen kitap görsellerle zenginleştirilmiştir.

BARIŞTA, H. Ö. (1999) “Osmanlı İmparatorluğu Dönemi Türk İşlemleri”ne genel bir bakış sunmaktadır. 16. yüzyıl işlemlerinde 20. yüzyıl işlemlerine kadar olan tarihi süreç yazılı ve görsel olarak açıkça anlatılmıştır. Zengin bir kültürün sanatçıları, teknikleri, işlemleri tanıtılmıştır. Ele alınan her yüzyıl kendi içerisinde

tarihi bir süreci içermekte ve kullanılan araç – gereç, teknik, kompozisyon, renk, konu ve konuların işlenişi hakkında kısa bilgiler kaydedilmiştir.

BAYER, Z. M. (1992) “Turizme Giriş” kitabı turizmin tarihi gelişimi, turizm aktiviteleri ve türleri, kaynaklar ve disiplinler, turizm politikası, turizm endüstrisi, pazarlama, tanıtma, organizasyon konularını ele alan 11 bölümden oluşmaktadır.

BERKER, N. ve DURUL, Y. (t.y.) “Türk İşlemelerinden Örnekler” isimli kitap işlemenin tarihçesi, işlemede renkli işleme teknikleri ve örnekler, örme sanatı konuları örnek ve örnek desen çizimleri ile ele alınmıştır.

ÇAKIR, S. (2011) “Üretimden Tüketime İnsan-Kültür ve Toplum Yazıları” kitabı yazarın akademisyen olmadan önce ve sonrasında toplum ve kültür kavramları çerçevesinde hazırladığı makale, araştırma, kongre ve sempozyum bildirilerinin derlendiği bir kitaptır. Kitabın ilk baskısı 2008 yılında yapılmıştır.

ÇALIŞ, H. (1969) “Köy El Sanatları Kılavuzu” isimli kitapta küçük sanayi ve el sanatları konularını alt başlıkları ile ele almıştır. Kitabın çıkış amacı; el sanatlarının tanıtılması ve yayılmasını sağlamak yanında köylü ailesine el sanatları alanında yetiştirerek yan gelir sağlanmasıdır. Bu doğrultuda 4 bölümde hazırlanan kitapta el sanatlarının sınıflandırılması yapılarak, halı ve halıcılık üzerinde yoğunlaşmıştır.

ÇİĞ, K. (1971) “Türk Kitap Kapları” isimli kitapta 15. ve 20. yüzyıllar arasında yapılmış Türk deri ciltlerinin malzeme, teknik ve süsleme özellikleri hakkında bilgiler vermiştir. Deri ciltlerinin 15.yüzyılda İslam ülkeleri etkisiyle yapıldığı, 16.yüzyıldaderi yerine kumaş kullanıldığı ve 17.yüzyılda deri ciltlere lake tekniğinin uygulandığını belirtmektedir. Yazar bulunduğu yüzyılın süsleme ve teknik özelliklerine göre fotoğraflarla açıklamalar yapmıştır.

DAĞTAŞ, L. (2007) “Müze ve Koleksiyonlardan Deri Eserler” eseri deri işleme kültürümüzü görsel olarak ortaya koymuş önemli bir ürün niteliğindedir. Eserde başlangıçta tarihsel bilgi verildikten sonra derinin özellikleri üzerinde durulmuştur. Daha sonra resimler yer almıştır.

DOĞANER, S. (2013) “Türkiye Kültür Turizmi” tanım, kapsam ve coğrafya ile ilişkilerin incelenmesi ile başlayan içerik beş bölümden oluşmaktadır. Prehistorik turizm, arkeolojik turizm, tarihsel turizm, askeri turizm ve inanç turizmi başlıkları

altında tarih öncesi ve sonrası dönemleri kapsamaktadır. Anadolu ve Türkiye'deki tarihsel yapıları coğrafi kriterlere ayırarak yarar ve zararlarını coğrafya ile ilişkilendirmektedir.

ELÇİ, Ş. (2007) "İnovasyon - Kalkınmanın ve Rekabetin Anahtarı" İnovasyonun sözcük anlamıyla başlanan çalışmada inovasyon nedir? Ne değildir? araştırmaları karşımıza çıkmaktadır. İnovasyonun önemi, ekonomisi, inovasyon sistemi ve politikası, inovasyonda Avrupa Birliği ve Türkiye, inovasyon için ortam, inovasyon nasıl yapılır konularını içeriğinde barındırmaktadır. Her bir inovasyon çeşidini açıklarken çokca örnekler vermiş, kullandığı şekillerle desteklemiştir. Girişimcilik, yatırım, rekabet, başarı, kültür anlayışı gibi anahtar kelimelerinin inovasyonda başarıyı yakalamak, korumak ve başarıyı artırmak için önemini göstermektedir.

ERBEK, M. (2002) Anadolu el sanatlarında kullanılan motiflerin halı, kilim, cicim, vb. düz dokumalardaki örnekleri ile oya, işleme, ahşap, taş gibi el sanatlarındaki örneklerle beraber ele alınarak incelenmiştir. Yazar el sanatlarında kullanılan motifleri; doğum ve çoğalmayı simgeleyen motifler, yaşamı simgeleyen motifler ve ölümü simgeleyen motifler olarak 3 kategoriye ayırarak ele almıştır. Bu motiflerin Türkiye'deki kullanımlarının hemen hemen hepsini çizimleri ve fotoğraflarıyla birlikte verilmiştir.

ESİN, E. (2003) Türk sanatında simgesel yönleriyle öne çıkan bazı ikonografik motifleri ele alarak kaynakta yer verilmiştir. Türk sanatında maden unsuruyla ilgili dağ, ağaçlı dağ, ay-yıldız motifinin ikonografisi, Türk sanatında at, Türklere ait iki kuş gibi Orta Asya'dan Osmanlıya geçen süreçte Türk sanatında geçen ikonografik motifler örneklerle ele alınmıştır.

GÖKÇEN, İ. (1945) "Manisa'da 16. ve 17. Yüzyılda Deri Sanatları Tarihi" adlı kitabında Manisa ilinde tabaklık ve dericilik tarihi, tabaklık mesleği, eski tabakhaneler, yöntemleri ve araç-gereçleri hakkında bilgi verilmektedir. Bunun yanı sıra saraçlar çarşısı, kullanılan araç-gereçler, saraç esnafı, ayakkabı esnafı, ayakkabı çeşitleri ve bunların bağlı olduğu kurallar hakkında bilgiler verilmektedir.

GÖRGÜNAY, N. (2002) Boy ve oymaklara ait hayvanların birbirine karışmaması için ortaya çıkan damgalar, çadırlarda, parada, halı ve kilimlerde, mezar

taşlarında hatta devlet armalarında da kullanılmıştır. Ok-Yay ve Yaba olarak da bilinen, Selçuklu halılarında ve o dönemin mimari eserlerinde de kullanılan damgaların günümüze değin geldiği açıklanmıştır. Görgünay, dokumalarda ve mimari eserlerde yer alan yanlışları fotoğrafları ve açıklamalarıyla birlikte vermiştir.

GÜRTANIN, N ve YAZICIOĞLU, Y. (1986) Adıyaman ilinde üretilebilecek el sanatları ürünlerinin niteliğini belirlemiştir. Geleneksel el sanatı ürünlerinden el dokumacılığına dayanan kilim, cicim, halı vb. ürünlerin yanında taş, toprak ve ağaçları hammadde olarak işleyen el sanatlarının da yörede var olduğunu tespit etmişlerdir. Taş, toprak veya ağaçlardan yararlanarak, yöreyi gezen turistlerin gezip gördüğü ve etkisinde kaldığı eserlerin küçük birer örneğinin yapılması gerektiğine ve bu tür eşyanın pazarlanmasının ve satışının kolay olacağını ancak bunun yapılırken el sanatı ürünlerinde yozlaşma olamaması gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Adıyaman ili Nemrut dağında bulunan ve her yıl binlerce turisti Adıyaman'a çeken taş heykeller yöre halkının iyi bir yan gelir elde etmesi için el sanatları çerçevesinde kullanılabilir motif olduğunu vurgulamışlardır.

GÜVENÇ, B. (1996) "İnsan ve Kültür" kitabı insan, kültür, eğitim ve değişim konularına yoğunlaşmaktadır. Antropolojinin doğuşuyla başlayan kitap on beş bölümden oluşmakta, ırk, sosyal bilimler, kültür, nüfus, üretim-tüketim, farklılaşma gibi birçok konuyu içinde barındırmaktadır. İnsan ve insani değerleri ön planda tutan kitap insan nedir, kimdir? sorularına yanıt aramaktadır.

HARMANCIOĞLU, M ve DİKMELİK, Y. (1993) "Ham Deri Yapısı, Bileşeni, Özellikleri" kitabında, ham derinin tanımı yapıldıktan sonra derinin elde edilmesi, kesim yöntemleri, kaynakları, Türkiye'deki durumu, dünyadaki varlığı ve derinin geleceği üzerine açıklamalarda bulunmuştur. Ham derinin bozulmaması için gerekli önlemleri anlatırken ham derinin bozulma nedenlerini de açıklamıştır. Derinin depolanmasından itibaren gereken korumalara, sınıflandırmalara, yöntemlere ve önerilere yer verilmiştir. Bunun yanı sıra derinin yapısı, dokusu, derinin bileşenleri, genel bilişim konuları ve derinin histolojisi incelenmiştir.

KESKİN, S. (2012) "İnovasyon Nasıl Yapılır?" adlı kitabında okuyucularına inovasyon yapmaya yönelik bir yol haritası çizmektedir. İşinde farkındalık yaratarak başarıya ulaşmak isteyenlerin ufkunu açan bu çalışma; firma kurma, inovasyon ve

inovasyon süreci, rekabet gibi konuları ele almış ve inovasyon hakkında birçok soruya yanıt vermiştir. Firma ve girişimcilerin inovasyon yaparak gelişmesini ve rekabet oluşturmalarını savunan yazar, bu kitap sayesinde motivasyon ve beceri kazandırmayı amaçlamaktadır.

KONGAR, E. (2013) “Kültür Üzerine” kitabında eğitim, sanat, edebiyat ve tiyatro vb. konuların üzerinde durulmuş, Atatürk’ün ‘milli kültür anlayışı’, Batı Kültürü’nün Türkiye üzerinde etkisi, İslam Kültürü gibi birçok kültür çeşidini yakından incelemektedir. Kültür sorunları, toplum bilim, edebiyat ve siyasal sistemimizdeki eksiklikler sonucu ortaya çıkan bu kitap engin bir deneyim ile insanı düşündürürken, bizlere yeni bakış açıları sunmaktadır.

KOZAK, M. (2014) “Sürdürülebilir Turizm Kavramlar - Uygulamalar” dört farklı bölümden oluşan ve toplam 19 yazarın katkısıyla hazırlanan bir kitaptır. ‘Sürdürülebilir Turizm’ ana başlığı altında kavramsal yaklaşım, unsurlar, mikro ve makro düzeyde sürdürülebilir turizm yer almaktadır. Türkiye’nin ekonomik büyüme ve çevresel değerlerini incelemiş, bunun yanında farklı ülkelerin turizm sektörleri ele alınmış ve çok sayıda örneklere yer verilmiştir.

KOZAK, N. VD. (2012) “Genel Turizm - İlkeler-Kavramlar” turizm ve turist kavramlarını, turizm çeşitlerini, unsurlarını, sektörünü, ekonomik, sosyal ve fiziksel çevre ilişkisini Türkiye turizmi ile harmanlayarak geleceğe yönelik uluslararası turizm eğilimlerini ortaya koymaktadır. Sosyal, psikolojik, ekonomik, politik gibi sorunsal unsurların bir araya gelmesiyle turizmin net bir tanımı yapılamamıştır. Bu nedenle kitapta turizm kavramının diğer bilim dallarıyla olan ilişkilerine yer verilmiştir. Şekil, grafik ve tablolarla açıklamalar desteklenmiştir.

KÖSTÜKLÜ, N. (2010) “Yalvaç Tarihi Üzerine Araştırmalar” adlı kitabında Tanzimat döneminden Cumhuriyet dönemine kadar geçen dönemde Yalvaç yöresinin sosyokültürel durumunu incelemiştir. Önemli tarihi binaları, gelenek ve göreneklerini anlatmıştır.

KUBAN, D. (2004) “Çağlar Boyunca Türkiye Sanatının Anahatları” isimli kitap Türkiye sanatı ve Türk sanatı kavramlarını açıklayarak, her iki kavrama ait sanatı ve sanat eserlerini fotoğraflar ve çizimlerle destekleyerek tanıtmaktadır. Bu kitap

Hititlerden önce ve Hititler ile Yunan dönemi arasında Anadolu sanatı ve kültürü, Yunan ve Roma çağı, Türkiye’de Hristiyan çağı, Türk çağı ve Osmanlı dönemi, Batı etkisi konularını çömlek, bezeme, çini, halı gibi alanlarında ele almıştır.

KUM, N. (2012) “Yalvaç Armağanı” adlı kitapta Yalvaç yöresinin adının kaynaklarını incelemiş ve geldiği yeri ortaya koymuştur. 1900’lü yıllar içerisinde Yalvaç yöresinin tarihi, coğrafi ve iklimsel özelliklerini incelemiştir. Gelir ve geçim kaynaklarını, geleneklerini, adetlerini anlatmıştır.

KURUCU, N. (2005) Yalvaç tarihi, gelenek ve görenekleri, önemli el sanatlarını, iktisadi durumu hakkında bilgi verilmiştir. El sanatlarının bugünkü durumu, yok olan el sanatlarının nedeni açıklanmıştır. El sanatlarından olan kıl dokumacılığı hakkında bilgiler de verilmiştir. Kaynaktaki bazı belgeler fotoğraflarla da desteklenmiştir.

KÜÇÜKERMEN, Ö. (1988) “Geleneksel Türk Dericilik Sanayii ve Beykoz Fabrikası - Boğaziçi’nde Başlatılan Sanayi” itabında Sanayi Devrimi ile karşı karşıya kalmış geleneksel dericilik tesisleri anlatılmaktadır. Deri, ayakkabı, kumaş, kağıt, cam, porselen, askeri giyim alanlarında teknolojik alanda gelişen Beykoz Fabrikası ülkemizde sanayileşme düşüncesini gerçekleştirebilmiş en eski fabrikalarımızdan birisidir. Türk dericilik sanatını ve sanayini ilgi çekici yönleriyle ele almış ve fabrikanın kuruluş tarihinden itibaren çeşitli dönemleri incelemekte ve üç bölüme ayrılmıştır.

NASKALI, E. G. ve KOÇ, A. (2007) “Hediye Kitabı” kültürümüzde hediye kavramını konu alan farklı disiplinlerde yazılmış otuz dokuz makaleyi kapsamaktadır.

ÖNCÜ, C. (1968) “Mezbaha Mahsulleri Teknolojisi 1 Dericilik Temel Bilgileri” eserinde, derinin tarihsel gelişimine yer verildikten sonra hayvan derileri tanıtılmıştır. Devlet İstatistik Enstitüsünün ham deri ithalat ve ihracat verilerini (1961-1964) tablolar halinde vermiştir. Derinin tabaklanması konusu üzerinde çok fazla durulurken derinin fiziksel ve kimyasal yapıları incelenmiştir. Derinin boyanma yöntem ve çeşitleri, kimyasal maddeleri ve araç-gereç bilgileri sunulmuştur.

ÖZÇÖREKÇİ GÖL, N. Z. (2008) “Gölgenin Renkleri” kitabı Türkçe, İngilizce ve Fransızca olarak üç ayrı dilde hazırlanmıştır. karagöz oyunu, oyunda yer alan tipler

ve özellikleri açıkça anlatılmıştır. Tarihi, tekniği ve felsefesi ile günümüze kalan en önemli kültürel miras olan Karagöz Tasvir Sanatı'nın kültürel çeşitliliğimizi en iyi anlatan görsel görsel sanatlar olması bilinceyle hazırlanmış bir katalogdur. Deriden yapılan tasvirlerin sanatını ve deri işletmeciliğinin tarihini anlatan kitapda Karagöz Tasvir Sanatı'nda kullanılan malzeme ve aletlere yer verilmiştir. Tasvirlerin yapım aşamalarının en ince ayrıntılarına kadar fotoğraflanarak gösterilmesi görsel açıdan zenginliği göstermektedir. Katalogda sanatçısı bilinmeyen tasvirler de yer almıştır.

ÖZDEMİR, M. ve KAYABAŞI, N. (2007) "Geçmişten Günümüze Dericilik" adlı eserinde, deri sanatının tarihçesi, derinin tanımı, yapısı ve elde edilmesi ile ilgili bilgiler verilmiştir. Daha sonra dericilikte kullanılan araç ve gereçler, teknikler, deri ürün çeşitleri üzerinde durulmuştur. Ayrıca, bu eser ile günümüzdeki deri üretim durumu ile üretim şekli ortaya konularak bu alanda bulunan kişilere katkı sağlanması hedeflenmiştir. Eserde 60 adedi müzelerdeki eski ürünler, 60 adedi ise günümüzde üretilen deri ürünler olmak üzere toplam 120 adet örnek sergilenmiştir. Eserin sonunda Türk deri sanatının zenginliğini ortaya koymak amacıyla "kaynak özetleri" bölümüne, Türk dericiliğine katkıda bulunan kişilerin çalışmaları özet şeklinde verilmiştir.

ÖZEN, M. (1998) "Türk Cilt Sanatı" Türk cilt sanatının günümüze kadar olan gelişimini ele almaktadır. Çeşit çokluğunun gösterilmeye çalışıldığı eserde, dönemlere göre cilt sanatının değişimleri gösterilmeye çalışılmıştır.

PEKİN, F. (2011) "Çözüm: Kültür Turizmi – Turizm ve Kültür Politikaları" turizmin temel nitelikleri, turizmin Türkiye, Avrupa ve Dünya'daki geleceği, sürdürülebilir turizm anlayışı, Türkiye turizminin genel ve güncel sorunlarıyla ilgilenmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye'deki kültür turizmi ve kültür politikaları hakkında kısa ve uzun vadeli nasıl çalışmalar yapılması gerektiğini göstermektedir. Kültür turizmi hakkında yapılan araştırma ve istatistikler karşılaştırılarak tablolar halinde verilmektedir.

SAKAOĞLU, N. ve AKBAYAR, N. (2002) "Derinin Anadolu'da Bin Yıllık Öyküsü" kitabı (katalog) geçmişten günümüze deri ve deri işleme kültürlerini görsel ve yazılı olarak ortaya koymuştur. Yaratılıştan itibaren insanoğlunun beslenme, korunma, savunma olan üç temel ihtiyacını karşılama içgüdüğü ile hareket ettiği kurgusal resimlerle ifade edilmiştir. Eserde dericilik hakkında tarihi bilgi verildikten

sonra uygarlıkların, medeniyetlerin, devletlerin deri ticareleri ve hikayelerine yer verilmiştir. El işlemlerinden atölyeye geçişi, atölyelerden fabrikalara geçiş süreci anlatılmaktadır.

SART, G. (2015) “İnovasyonun On Tipi” teknoloji odaklı inovasyon yapmak isteyenlere yenilik ilkelerini açıklayarak reçeteler sunmaktadır. İnovasyonlarda yapılan hataları, endüstri inovasyon modellerini inceleyen yazar yöntem geliştirme, yeni anlayışlar ve uygulama ortamı oluşturmak istemiştir. İnovasyonu hayatın merkezine yerleştirerek stratejik planlamanın başarıya götüreceğini savunmaktadır. Yedi kısım, yirmi dört bölümden oluşan kitap inovasyonu tekrar düşünmemiz gerektiğini, eski bilgileri bırakarak mantık çerçevesinde düşünmeye teşvik etmektedir. İnovasyon hakkında başarılı bulunan kaynaklara yer verilmiştir.

ŞAMAN DOĞAN, N. (2008) “Isparta’da Selçuklu ve Beylikler Dönemi Mimarisi” kitabında (katalog) Isparta ve çevresiyle ilgili mimari araştırmalar bulunmaktadır. Selçuklu ve beylikler döneminde Isparta’nın siyasi ve kültürel ortamı değerlendirilmiştir. Medreseler, türbeler, hamamlar ve ılıcalar, çeşmeler, hanların özgün durumlarını koruyup koruyamadığını ve yenilenmiş yapıları incelemiştir. Bu yapıların kendi içinde değerlendirilmesi yapılmış ve Anadolu’daki benzer mimari örneklerle karşılaştırılmıştır. Dönemin özgün örneklerini oluşturan yapılar plan şeması, mimari, malzeme – teknik ve süsleme özellikleri ile ele alınmıştır. Mimari yapılarda malzeme çeşitliliği ve zenginliği kullanılan görsellerle ifade edilmiştir.

TEKİN, Z. (1992) çalışmasında Osmanlı’nın Tanzimat dönemine kadar İstanbul’un debbağhanelerini tanıtmıştır. Teknikler, ürün çeşitleri, üretim kapasiteleri, yöneticilerin hukuki statülerini inceleyerek deri ve debagat malzemelerini temin etme yollarını açıklamıştır. Askeri amaçla üretilen ürünlerin yapım aşamalarını ve kullanılan ayakkabı malzemelerini ayakkabı esnafını tanıtarak göstermiştir.

TİMUR, A. (2014) “Turistik Ürün Politikası” 19 yazarın katkısıyla oluşturulmuştur. Turizm politikası, turistik ürün, politikalar – stratejiler ve uygulanan turistik ürün politikaları hakkında bilgi vermektedir. Turizmle ilgili iniş ve çıkışlar tablolar ve garfikler halinde belirtilmiştir. Türkiye’de, Avrupa Birliği’nde ve dünyada uygulanan turistik ürün politikaları incelenmiştir.

ULUÇAY, M. Ç. (1951) İstanbul saraçhanesi ve saraçlarını, saraçhanenin bağlı bulunduğu kuralları, tarihi ve kuruluş aşamalarını anlatmaktadır. Fatih Sultan Mehmet dönemi deri işlemlerini çeşitli belgelerden örnekler vererek açıklamıştır.

UYGUR, N. (1996) “Kültür Kuramı” dil, kültür, eğitim, kültür karşılaşması, sen-ben bağı, birey-ahlak, bilim-ahlak ilişkisi, doğruluk sorunu vb. sorunlarına yanıt vermektedir. Yazar Batı Avrupa’daki kültür-çokluğuna ilişkin sorunları göz önünde bulundurarak kavramlar arasındaki bağları fenomenolojik yönden incelemektedir.

YANAR, A. (2012) “Türkiye’de Geleneksel Turistik Hediye Eşyanın Sürdürülebilirliği” adlı doktora tez çalışmasında, Konya, Ankara il merkezlerinde, Amasra ve Çeşme ilçe merkezlerinde turistik hediye eşya mağazalarında bulunan turistik hediye eşyalar araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmanın yürütüldüğü il ve ilçelerde esnaf odalarına gidilerek kendilerine kayıtlı bulunan turistik hediye eşya mağaza sayıları hakkında bilgi edinilmiştir. Hediye ve turistik eşya olarak tüm ürünleri satışa sunan mağazalar rastgele örneklem yoluyla belirlenmiş, Konya’da 45, Ankara’da 45, Amasra’da 30, Çeşme’de 21 olmak üzere toplamda 141 mağaza çalışanı ile karşılıklı görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırma yörelerindeki turistik hediye eşyanın sınıflandırılması yapılmıştır. Ayrıca turistik hediye eşyanın alımından satımına kadar olan sürecin modellenmesine, turistik hediye eşyanın üzerinde taşınması gereken kimlik kartı örneğine ve coğrafi işaret kullanımı ile yeni ürün tasarımına öneriler getirilmiştir.

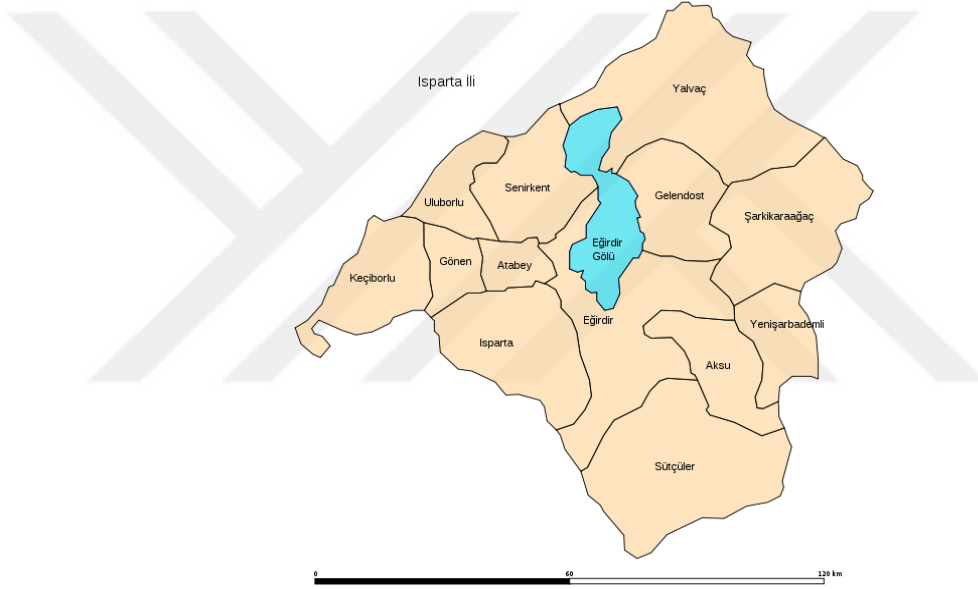
Yapılan kaynak araştırması sonucunda Yalvaç üzerinde tarihi, coğrafi, mimari yapısı, el sanatları, turizm konulu çalışmaların bulunduğu, ancak Yalvaç dericiliğinin kültür turizmine katkıları konusunda yapılmış bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda “Yalvaç’ta Dericilik ve İnovatif Deri Ürünleri Tasarımı” başlıklı bu çalışmanın kaynaklardaki boşluğu dolduracağı ve özgün bir çalışma olduğu görülmektedir.

II. BÖLÜM

2. KAVRAMSAL TEMELLER

2.1. Yalvaç İlçesi

Yalvaç ilçesi, Akdeniz Bölgesi'nde bulunan Göller Yöresinde, Isparta ilinin sınırları içerisinde (Şekil 1). Yalvaç ilçesi Toros Dağları'nın uzantısı olan Sultan Dağları'nın güneybatı eteklerinde bulunmaktadır. Konya iline bağlı Akşehir ilçesiyle de İç Anadolu Bölgesi'ne sınırı bulunmaktadır. Yalvaç, batıda Senirkent ve çay, güneyde Şarkıkaraağaç ve Gelendost ilçeleri ile sınırları bulunmaktadır (Çetin, 2003:2).

Şekil 1. Isparta Haritası (<http://ilharitasi.blogspot.com/2013/02/ispata-haritas.html>, [07.07.2019]).

Sultan Dağları'nın güney batı eteğinde 1080 metre yükseklikte konuşlanmış olan Yalvaç $30^{\circ}45'-31^{\circ}20'$ doğu boylamları ile $38^{\circ}10'-38^{\circ}35'$ kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. İlçe arazisi, etrafında Sultan Dağları kuzeyde Karakuş Dağı ve güneydoğudaki Kızıldağ, güneybatıda Kirişli Dağı ve kısmen Hoyran Gölü sahili arasında geniş ve düz bir arazidir (Şekil 2) (Göde, 2010:9).

Şekil 2. Yalvaç Haritası (<https://gezilecekyerler.com/yalvac/yalvac-nerede/>, [07.07.2019]).

Yalvaç ilçe iklimi, Akdeniz iklimi ile kara iklimi arasında geçiş özelliği göstermektedir. Akdeniz Bölgesi'nde olmasından dolayı Toroslar'ın yükseltisi, ılıman iklimin iç bölgelere geçişini engellediğinden, bölgede Ege Bölgesi'nin ve İç Anadolu Bölgesi'nin iklimleri hissedilmektedir, bunun sonucu olarak da maki toplulukları çok fazla görülmektedir (Demirer, 2003:5).

Yalvaç ilçesinin bütün köy ve kasabalarla yol bağlantısı bulunmaktadır. Şehirlerarası ulaşımda en çok 50 km mesafedeki Akşehir ilçesi yolu kullanılmaktadır. İkinci kara yolu Şarkıkaraağaç-Beyşehir üzerinden Konya'ya ulaşan yol olup mesafesi 180 km dir. Üçüncü yol ise 105 km uzunluktaki Isparta'dır (Göde, 2010:10).

Yalvaç ilçesinde yirmi sekiz mahalle, otuz yedi köy, 1 bir kasaba bulunmaktadır. Abacılar, Debbağlar, Eski Mahalle, Görgü Bayram, Görgü Orta, Görgü Cami, Kaş Aşağı, Kaş Cami, Kaş Hacıbey, Kaş Yukarı, Kızılca, Leblebiciler, Saray, Müderris, Pazar Aşağı, Pazar Yukarı, Salur, Sofular, Hıdırlık, Sanayi, Çarşı, Fatih, Bağlar, Cumhuriyet, Bahçelievler, Kuşku, Zafer, Akköprü Yalvaç ilçesine bağlı mahallelerdir (<http://www.yalvac.bel.tr/kimlik>, [07.07.2019]).

Akçasar, Altıkapı, Aşağı Tırtar, Ayvalı, Bağlarbaşı, Celeptaş, Çakırcal, Çamharman, Gökçeali, İlegi Çiftlik, Kırkbaş, Kurusarı, Sağır, Taşevi, Yarikkaya, Terziler, Yağcılar, Yukarı Tırtar, Hisarardı, Koruyaka, Mısırlı, Aşağı Kaşıkara, Eyuplar, Eğirler, Bahtiyar, Sücülü, Bağkonak, Dedeçam, Koyluçay, Kuyucak, Çetince, Tokmacık, Körküler, Özgüney, Özbayat, Yukarı Kaşıkara, Kumdanlı Yalvaç

ilçesine bağlı köylerdir. Yalvaç ilçesinde Hüyükli isminde bir adet kasaba bulunmaktadır (<http://www.yalvac.bel.tr/kimlik>, [07.07.2019]).

Yalvaç kelimesinin pek çok anlamı bulunmaktadır. Türk Dil Kurumuna göre Yalvaç, “peygamber” anlamına gelmektedir. Yalvaç (Yalvaçlar) geniş bir boyun, bir insanın, bir mesleğin, bir yerin adı olarak kullanılmakta ve tarihte çok geçmektedir. Oğuz hanın altı oğlu vardır ve birinci kabilesinin adı Salur’dur. Salur kabilesi 3 boya ayrılmaktadır, bu boyların 3 kolundan birinin adı Yalvaç’tır (Kum, 2012:15). Yalvaç sözcüğünün, sihir yapan, büyücü ve büyü anlamına gelen yalvı, yelvi sözünden türediği farklı kaynaklardan görülmektedir (Kurucu, 2005:35).

Yalvaç, çok eski bir geçmişe sahiptir. Tarih çağları boyunca Hitit, Frig, Lidya, Pers, İskender, Roma Devri ile İlk Çağ; Bizans, Emevi, Abbasi, Anadolu Selçukluları Dönemi ile Yeni ve Yakınçağ’a tanıklık etmiştir. Milli mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti Dönemi’nde de çok büyük kahramanlıklar gösterip önemli roller üstlenmiştir. Yalvaç tarihinin belgelerle en iyi bilinen çağı ilkçağ’dır (Göde, 2010:11).

Prehistorik çağlardan itibaren Yalvaç ve çevresi yurt edinilmiş bölge olarak görülmektedir. Yalvaç şehir merkezinin 2-3 km. doğusunda, kuruluşu M.Ö. 280-261 yıllarına kadar dayanan antik şehir buluntularına rastlanmaktadır. Kurucusu Selevkos I. Nikator takribi 60 kadar şehir kurdurmuş ve bu şehirlerin çoğuna babasının ve oğlunun ismi olan Antiokhos’tan dolayı Antiokheia adını vermiştir (Karaman, 1991:20).

Yerleşime elverişli olan bölgenin paleolitik dönemden bu yana meskûn bir yer olduğu görülmektedir. Bu yerleşim alanına daha sonraları Romalılar, Galatlar ve Bizanslılar egemenliklerini kurmuşlardır (Köstüklü, 2010:11).

Yalvaç’taki en eski tarih öncesi zamana dair buluntular Tunç Çağı’na (M.Ö.3000-2000) tarihlenir (Göde, 2010:11).

Makedonya hükümdarı Büyük İskender M.Ö. 334 yılında, Persler’in egemenliği altında olan Küçük Asya’ya yani Anadolu’ya Helopontos üzerinden geçmiştir. Pers Deniz Kuvvetleri’ni Ege Denizi’nden çıkarmak için Küçük Asya’nın batı ve Side’ye kadar güney sahilindeki bütün şehirleri ele geçirmiştir. Böylece Büyük İskender Lydia, Karia, Lykia, Pampylia bölgelerine hâkim olmuştur. Daha sonra

ordusunun geri kalanıyla buluşmak için Pisidia üzerinden büyük Phrygia'ya geçtiğini kaynaklar aktarmaktadır (Taşlıalan, 1999:5).

Büyük İskender'in ölümüyle Roma Cumhuriyeti'nin Doğu Akdeniz'i Anadolu, Suriye ve Mısırı ele geçirmesi ardından geçen üç çağa yakın süren döneme "Helenistik Çağ" denilir. İskender'in ölümüyle generalleri arasında paylaşılmasından ortaya çıkan devletlere "Helenistik Devletler" denmektedir ki bunların en geniş "Asya İmparatorluğu" sonra "Suriye Krallığı" denen Selekiler (Seleukoslar) devletidir (Öztuna, 2005:354).

Büyük İskender'in vefatından sonra M.Ö.323'te Babylon'da yapılan toplantıda Antigonos Monophthalmos'a Lykis ve Pamphylia ile birleştirilen Büyük Phrygia verilmiştir. Antiocheia bölgesi bu şekilde Antigonos'un idaresine girmiştir (Taşlıalan, 1999:5).

Antiokhos, İskender'in sağlığında kendisini vali olarak görevlendirdiği Psidiya bölgesini de içine alan Büyük Frigya'yı almıştır. Anadolu'nun neredeyse tamamına sahip olmuşlardır. Hellenizm krallıkları birleşerek M.Ö.301 yılında Sultan Dağları'nın ve Yalvaç'ın kuzeyini; bugünkü Afyon Çay yakınlarında, Antigonos'u büyük bir yenilgiye uğratmışlardır. Antigonos bu savaşta ölünce topraklarından Psidiya bölgesinin yeni sahibi Makedonya kralı Lizimakos olmuştur (Karaman, 1991:23).

Büyük İskender'in vefatından sonra takiben, Anadolu topraklarını paylaşım çekişmesine giren generalleri arasında uzun süren savaşlar neticesinde, Pisidia bölgesi Seleukid Hanedanı kurucusu Seleukos 1. Nikator'un hâkimiyetine geçmiştir. Helenistik dönemin özeliği olarak savaş sonucu kazanılan yerler Helenleştirildiğinden, bölgedeki yerli halk üzerinde egemenliği sağlamlaştırma fikriyle, stratejik öneme sahip yerlerde, akropoller üzerinde kuvvetlendirilmiş kentler kurulmuştur (Demirer, 2003:11).

Seleukos Krallığının en parlak devri Antiokhos III (M.Ö. 223-228) zamanında olmuştur. O yönetimde kolaylık sağlamak amacıyla Yukarı Asya Valiliği'ne Molon'u, Küçük Asya Valiliği'ne Akhaios'u atamıştır (Taşlıalan, 1999:7).

Bu süreçte, Anadolu'nun paylaşım mücadelesi sürmektedir ve Avrupa'dan ayrılıp gelen Galatlar da bu mücadelenin içinde yer almışlardır. Uzun süren mücadelede Galatları, birbiriyle çıkar kavgalarına girmiş olan Helenistik krallıklar bir

türlü Anadolu'dan atamamışlardır (<https://ispartatanitim.wordpress.com/>, [14.07.2019]).

Böylelikle Roma egemenliğine giren Anadolu'nun bu Avrupalı konukları, Galatlar kendi kültürel kimliklerini koruyamayarak yok olmuşlardır. (<https://www.turkcebilgi.com/galatlar>, [14.07.2019]).

Makedonya Krallığı'nı ele geçiren Romalılar, Anadolu'da büyük bir fetih hareketine girişmişlerdir. Önce Selevkosların deniz gücünü bitirdiler, sonra Trakya'yı ele geçirmişlerdir. Çanakkale Boğazı'nı geçerek Magnesia (bugünkü Manisa)'nın kuzeyinde Selevkosları bozguna uğratmışlardır. III. Antiokhos barış istemiş ve Romalılarla savaşan Selevkoslar yenilgiye uğrayınca yüzyıllardır hâkim oldukları Yalvaç topraklarını bırakmak zorunda kalmışlardır (Karaman, 1991:22-23).

M.Ö. II. Yüzyıldan itibaren, Avrupa'nın en sözü geçen devleti haline gelmiş olan ve doğuya doğru genişleme politikası izleyen Romalılar, Anadolu'da durmak bilmeyen paylaşım kavgasına girerek, Makedonya'dan başlattıkları işgalleri; Trakya, Çanakkale Boğazı, Magnesia ve Pisidia üzerinden Frigya'ya ulaşmışlardır (Taşlıalan, 1991:12).

Romalılar Anadolu'da egemenliklerini sağlamlaştırmak için geleneksel dış politikalarını uygulayarak Anadolu'da işbirlikçi edinmişlerdir. Anadolu'daki ilk müttefikleri de Bergamalılardır. Batı Anadolu'da 10 bin km² toprağa sahip Bergama Krallığı, Roma-Selevkos savaşında, Selevkos komutanı Antiokhos'u desteklemediği için Anadolu'nun önemli bir kısmı Bergama Krallığına verilmiştir (Öztuna, 2005:359).

M.Ö. 133 yılında öldürülen son Bergamalı Kral Attalos 3'ün bıraktığı bir vasiyetname ile Bergama Krallığı hâkimiyetindeki tüm topraklar Pisidia da Roma egemenliğine girmiştir. Bergama tahtında hak iddia eden Aristonikos'u da M.Ö. 129 yılında yapılan mücadelede yenen Roma, gelecek yüzyıllar etkin kültürüyle Anadolu'da derin izler bırakmıştır (Taşlıalan, 1991:12).

Yalvaç kenti en gösterişli dönemini Roma egemenliğinde yaşamıştır. Bu dönemde imar çalışmaları yoğun görülmektedir. Roma Dönemi'nde imparatorluğun sahip olduğu ekonomik güç ve gelişen yapı teknolojisinin sağladığı avantajlar, daha görkemli cepheler ve geniş açıklıklı anıtsal boyutlu yapıları mümkün kılmıştır. (<https://www.yalvac.bel.tr/Tarihce>, [16.07.2019]).

Augustos döneminde (M.Ö. 27-M.S. 14) Pisiada yöresinde 8 göçmen topluluğu kurulmuş fakat konumu nedeniyle sadece Antiochia'ya Sezar'ın Şehri unvanı verilmiştir (<https://www.yalvac.bel.tr/Tarihce>, [16.07.2019]). Bu koloniler; bölgede askeri tedbirlerin yanında, şiddet kullanmadan barışçıl bir şekilde yaklaşp huzuru sağlamak için kurulmuşlardı. Aynı zamanda bu koloniler sınırda kurulduğu için Roma sınır karakolu olmuşlardır. Ayrıca Roma kültürünü yayarak, asker ihtiyacını İtalya'dan karşılayamayacaklarından Anadolu'dan temin etmişlerdir (Karaman,1991:28). Augustos'un son zamanlarında Antiokheia, Psidia da kurulan Roma kolonilerinin merkezi haline gelmiştir (Göde, 2010:11).

M.Ö. 49'da Roma'daki politik olaylara bağlı olarak önemi artan Asia eyaleti, doğuda Phrgia, Psidia ve Pomphlia'yı da kapsayarak Lykaonia sınırına kadar genişlemiştir. Bu dönemde Anadolu; siyasal, askeri, sosyal, ekonomik ve sanatsal açıdan en parlak dönemini yaşamıştır (Taşlıalan, 1999:11).

Roma ordusu, Makedonya piyadesi örnek alınarak kurulmuş ve süvari ikinci derecede sayılmıştır. Askerin en küçük disiplinsizliğine ve cesaretsizliğine izin verilmemiştir. Esas birlik, 100 kişilik bölüklerdir ve başlarında hemen hepsi soylu aile çocuklarından seçilen yüzbaşılar bulunmaktadır. En büyük birlik tümendir. Ordu faktörü dışında Roma Cihan Devleti'nin güçlü olmasının bir sebebi de coğrafi durumudur. Roma bu disiplin ile cihan devleti haline gelmişlerdir (Öztuna, 2005:372).

Sonunda Roma'daki politik münakaşalar iç savaşa dönüşmüştür. Roma'nın ünlü komutanları Pompeius ile G.I. Caesar M.Ö. 48'de Phaselis de karşılaşmışlardır. Burada Pompeus'un kaybetmesinden sonra G.I. Caesar Roma dünyasının tek lideri olmuştur (Taşlıalan, 1999:10).

Pompeii, Roma ve dünyanın en tanınmış simalarından biridir. 81'de general, 79'da başkumandan, 70'de konsül olmuş ve Sezar'ı yanına yardımcı almıştır. Cihan Devleti'nin mutlak hâkimi olarak Selevkoslar Devleti'ni yerle bir etmiştir. Anadolu ve Suriye'den sonra Lübnan ve Filistin'i alarak 60 yılında Sezar ve Crassus ile Birinci Triomvira'yı kurmuştur. Daha sonra ise Galya'yı Sezar'a Doğu'yu Crassus'a vermiştir (Bahadır, 2010:355). İtalya ile İspanya yönetimini ele geçirmiştir. Sezar'la arası açılmıştır. Phaselis meydan savaşında Sezar'a yenilmiş ve Roma'daki 31 yıllık egemenliği sona ermiştir. Mısır'a kaçmıştır ve orada Sezar'ın emriyle öldürülmüştür.

Diktatörlüğü askeri dehasından gelmektedir. Ondan daha büyük bir askeri deha gelince ona bırakmak zorunda kalmıştır (Öztuna, 2005:377).

Roma'nın Anadolu'ya egemenliği ve Asya eyaletini kurmasından sonra, kendilerine yardım ettiği için, Frigya yöresi Pontus kralına, Psidia da Kapadokya kralına verilmiştir. Bu durum uzun sürmeyerek, M.Ö. 102'de Roma tarafından Kilikya, Pamfilya, Frigya ve Psidia işgal edilmiştir. İşgal edilen bölgeler yeni kurulan Kilikya eyaletine bağlanmıştır. Antiocheia da Kilikya eyaletine dâhil edilmiştir. M.Ö. 49 da ise yeni bir düzenleme ile Antiocheia (Yalvaç) tekrar Asya eyaletine bağlanmıştır (Göde, 2010:11).

Caius Iulius Jupiter Caesar “Sezar” olarak anılır Roma Dünya Devleti'nin hakimi üç kişinin nüfus bakımından ikincisidir. 59' da konsül seçildi. Galya'yı aldı, İngiltere'ye çıktı, “Galya Savaşı” isimli klasik edebiyatın en büyük şaheserlerinden olan eserini yazmıştır. 49-44 yılında diktatör oldu. Mısır'ı Roma'ya dâhil etmiştir. Pompeusun büstünün önünde, senatörlerce bıçaklanarak öldürülmüştür (Öztuna, 2005:380).

İlk çağda Yalvaç önemli yollar kavşağında olması nedeniyle de tarihi özelliğe sahiptir. Antiocheia hem kuzey-güney yönünde Side'ye hem de doğu-batı yönünde Efes'e ve dolayısıyla bu iki liman aracılığıyla Roma yollarına sahiptir. Dolayısıyla Yalvaç, Roma döneminde siyasi, askeri, ticari, dini ve aynı zamanda yollar bakımından önemli bir durak olmuştur (Göde, 2010:12).

Bizans, Roma İmparatorluk Rejimi fikri Hristiyanlık, Yunan kültürü olarak ifade edilebilir. Roma doğuya ilerleyerek ve Hristiyanlaşarak Bizans olarak devam etmiştir. Bizans, kendilerini kullanmadığı ancak modern tarihçilerin kullandığı bir kelimedir. Onlar kendilerine Romalı diye hitap ederler (Öztuna, 2005:423).

Hristiyanlığı yaymak için keşfe çıkan Bizanslılar Antiokya'yı keşfetmişlerdir. Bölgenin önemini Aziz Paulus fark etmiş, İ.S. 46 ve 62 yılları arasında Antiocheia'ya üç defa gelerek, Hristiyanlığı cihana buradan yaymaya başlamıştır. Özellikle İ.S. 4. yüzyılın başlarında Hristiyanlığın rahat bırakılmasıyla Bizans döneminde de önemini dini merkez olarak devam ettirmiştir. Anadolu'ya ilk yolculuğunu yapan St. Paul Pisidia Antiocheia'yı merkez olarak seçmiş ve ilk resmi vaazını bu yöredeki

Sinagog'da vermiştir. Bu durum Hristiyanlığı tüm dünyanın tanınmasına sebep olmuştur (<https://www.yalvac.bel.tr/Tarihce>, [18.07.2019]).

395 yılında Büyük Theodosius'un vefatıyla Roma cihan devleti Batı ve Doğu olarak ikiye ayrıldığı zaman, daha zengin, medeni ülkeler Doğu (Bizans) İmparatorluğu'nun payına denk gelmiştir. Resmi adı Roma İmparatorluğu olan, halkın başkentine daha çok "Bizans" dediği devletin taht şehri İstanbul'un dünyanın en imtiyazlı coğrafi bölgesinde yer alması, Bizans'a çok şey kazandırmıştır. Büyük Theodosius 379'da İstanbul'da tahta oturarak, Hristiyanlığı, cihan devletinin tek resmi dini ilan etmiştir (Öztuna, 2005:427).

St. Paul'u Antiocheia'ya getiren neden; o dönemde şehrin kültür ve ticaret açısından çok ilerlemiş olması, ana yolların kavşağında bulunması, bununla birlikte muhtelif sakinlerin iç içe yaşaması ve özellikle Antiocheia'lı olan ve Kıbrıs adasında Paphos'da satraplık yaptığı St. Paul ile tanışan ve O'na ilk inananlardan olan Sergi Paulli'nin memleketi olan Antiocheia'ya gitmesini söylemesi gibi nedenler St. Paul'un bu bölgeye gelmesinde önemli rol oynamıştır (Taşlıalan, 1999:18).

St. Paul Antiocheia'daki görevini yerine getirdikten sonra Konya'ya gitmiş ve yeni dini orada da tanıtmaya görevini üstlenmiştir. Dönüşte tekrar Antiocheia'ya gelerek ilk vaazını vermiştir. St. Paul'ün başarılı olmasında en önemli neden belirli bir zümreye değil, tüm insanlığa seslenmesidir (Berk, 2012:510).

St. Paul M.S.50-52'de ikinci seferini gerçekleştirmiştir. M.S. 58 yıllarında üçüncü seferini Antiocheia'ya yapan Aziz yeni dini buradan Anadolu'ya ve tüm dünyaya yaymakta başarılı olmuştur (Taşlıalan, 1999:18).

Antiocheia halkı St. Paul'e minnettarlık olarak dünyanın ilk ve en büyük St. Paul kilisesini yapmışlardır. Bugün bu kiliseyi görmek mümkündür. Bu kilise, Hristiyanlık dinine inananlar tarafından her yıl ziyaret edilmekte, binlerce ziyaretçinin geldiği Antiocheia (Yalvaç) bir hac merkezi olarak görülmektedir (<https://isparta.ktb.gov.tr/TR-108552/pisidia-antiokheia-st-paul-kilisesinde-ayin.html> [19.07.2019]).

Bizans döneminde Antiocheia gibi şehirler, Roma'nın önemli yollarının etkisini yitirmesiyle, sıradan bir şehir konumuna dönüşmüştür (Göde, 2010:12).

Bizans koyu Hristiyan bir devlettir ve Hristiyanlığın üç önemli mezhebinden biri olan Ortodoks mezhebinin oluşması ve ayakta durması Bizans'ın başarısıdır.

Bu mezhebin başı İstanbul Patriki'dir ve kendisine "Ortodoks Dünya Patriki" denilmektedir (Öztuna, 2005:424).

6. yüzyılın başlarında Araplarla Bizans diyalogları başlamış ve uzun yıllar sürmüştür. Hz. Muhammed döneminde başlayan Müslüman Araplar ile Bizans ilişkileri Dört Halife Devri'nde de devam etmiş ve özellikle Hz. Ömer döneminde daha da şiddetli olmuştur (Taşlıalan, 1999:18).

Emeviler ve Abbasiler Anadolu'ya düzenli akınlar gerçekleştirmişlerdir. Psidia ve Frigya bölgelerinden Ege'ye kadar sürmüştür. Emevi Halifesi Muaviye'nin ilk yıllarında Müslüman akıncılar Yalvaç'a gelmiş ve burayı işgal etmişlerdir (Göde, 2010:12).

Anadolu'da, yaklaşık bin yıllık Türk tarihinin başlangıcını 1071 Malazgirt zaferi oluşturur (Arık, 2016:249). Malazgirt zaferinden sonra Kutalmışoğlu Süleyman ilk olarak Konya'yı fetih etmiş, daha sonra Bizanslılardan İznik'i almış ve Selçuklu Devletini kurmuştur (Koç, 2013:111-112). İznik'i başkent yapıp hedefini Balkanlara doğru yapacakken 1096'da Haçlı seferlerinin başlamasıyla başkenti Anadolu'nun merkezi Konya'ya taşımıştır (<http://www.zafersen.com/index.php/2-zafer-sen-yazilari/40-avrupa-nin-karanlik-tarihi>, [20.07.2019]).

24 Oğuz boyundan Eğmürler, Salurlar ve Salur boyuna mensup Yalvaç toplulukları Antiocheia'nın batısına yerleşmişlerdir. Bizans hâkimiyeti 1176'ya kadar bölgede sürmüştür. Selçuklular 1205 yılında Yalvaç ve civarını hâkimiyeti altına almasıyla, burada Selçuklu Türk hükümlerini başlatmıştır. Hamid Beyin istiklalini ilan ettiği 1299'a kadar burada Selçuklu eserine rastlanmaktadır (Köstüklü, 2010:11).

Hamitoğulları, Anadolu Selçuklularınca, Bizans sınırına yerleştirilmiş, Salur Boyu'nun çeşitli kollarını barındıran Türkmenlerden oluşmuştur. 1300'lü yıllarda beyliği kuran Fekküddin Dünder Bey, beyliğe dedesinin ismini vermiştir q. Hamitoğulları döneminde, 1375 yılında, Yalvaç diğer Hamitli şehirleri Karaağaç, Beyşehir, Seydişehir, Akşehir ve Isparta ile beraber Osmanlı Devleti'ne katılmıştır. Katılma sebepleri ise Hamit Beyi Kemalettin Hüseyin Bey'in Karamanoğullarının

saldırısına maruz kalması ve Osmanlı Sultanı II. Murat'tan yardım istemesidir (Göde, 2010:14).

Yalvaç'taki Osmanlı hâkimiyeti Ankara Savaşı'na kadar sürmüştür. Ankara Savaşı'ndan sonra Karamanoğulları topraklarına katılan Yalvaç, I. Mehmet Çelebi hükümranlığında kesin olarak Osmanlı saflarına geçmiştir (Göde, 2010:14). Osmanlı döneminde sıradan bir ilçe olan Yalvaç önemli tarihi olaylara sahne olmuştur. Sultan Abdülaziz döneminde (1861-1876) yapılan, 1867 nizamnamesine göre Isparta, Konya şehrinden ayrılarak yeni bir sancak haline getirilirken Yalvaç ve Karaağaç ilçeleri Konya'ya bağlı kalmıştır. Bununla birlikte Hoyran da Yalvaç'a bağlanmıştır. Rüştüye 1872 yılında halkın da yardımıyla açılmıştır. Yalvaç'ta belediye teşkilatı 1864'te hizmete girmiştir (Göde, 2010:15).

Yalvaç, 1822 yılından başlayarak araştırmacılar tarafından muhtelif tarihlerde incelenmiştir. Antiokheia'nın da içinde bulunduğu bölge ile ilgili ayrıntılı araştırmayı yapan F. V. Arundell'in ek olarak, Tchihatcheff, L. Laborde, O. F. Richter, J. Ewers, J. R. Sterret ve W. J. Hamilton gibi araştırmacılar, bölgede yaptıkları incelemelerin sonuçlarını çeşitli yayınlarla göstermişlerdir (Eroğlu, 2012:126).

Ramsay ve ekibi 1886 ve 1905'te bölgeye araştırma yapmak için yeniden gelmiştir. W. M. Ramsay Anadolu'nun diğer bölgelerinde ve Antiokheia'da yaptığı çalışmaları kapsayan ve 1907 yılında Londra'da yayınla bir kitap yayınlamıştır. Ramsay'ın Antiokheia'daki kazı çalışmaları 1912'den 1927'ye kadar sürmüştür (Eroğlu, 2012:127).

I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla kazı çalışmalarına 1950 yılına kadar ara verilmiştir. Bu sürede yapılan kazılar sırasında ortaya çıkarılan mimari parçaların birçoğu modern Yalvaç'ın inşasında kullanılmıştır. 1960'lı yılların başlarında Yalvaç Müzesi kurulmuştur. 1985–1995 yılları arasında, o dönem müze müdürlüğü görevinde bulunan, Mehmet Taşlıalan tarafından kazı çalışmalarına tekrar başlanmıştır ve günümüzde de devam etmektedir (<https://isparta.ktb.gov.tr/TR-165309/pisidia-antiokheia-antik-kenti.html>, [25.07.2019]).

I. Dünya Savaşı bitmeden Osmanlı Devleti'nin karşısında yer alan devletler, kağıt üzerinde paylaşmışlar ve Yalvaç bölgesi Isparta ile beraber Konya'ya kadar bütün Akdeniz sahilleri İtalya'ya bırakılmıştır. Yalvaç, kurtuluş savaşı boyunca işgale

uğramamıştır fakat ilk andan itibaren Kuvayi Milliye hareketinin içinde yer almıştır (Karaman, 1991:119-120).

Balkan savaşlarından Milli Mücadeleye, Türk milletinin var olma veya yok olma sınırına geldiği fevkalade kritik bir savaş döneminde Yalvaçlılar yedisinden yetmişine milli bir sorumluluk içinde hareket etmiştir. Daha Yunan'ın İzmir'e çıkmasıyla birlikte, Müftü Hüseyin Efendi, Belediye Reisi Abdullah, ulema ve eşrafın önderliğinde Yalvaç'ta işgallere karşı tepki mitingleri yapılmış ve milli galeyan olmuştur. Kısa sürede Yalvaç'ta milli teşkilatlanma oluşturulmuş ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurulmuştur. Bu cemiyet sayesinde cepheye çok sayıda personel ve lojistik destek sağlanmıştır (Köstüklü, 2010:11).

Zaferin kazanılmasından sonra yeni devletin kurucuları asıl savaşın bundan sonra başlayacağını söylemiştir. Muasır milletler seviyesine kavuşabilmek için her alanda kalkınma savaşı başlatılmıştır. Bunların ilki İzmir İktisat Kongresi'dir. Kongrede mevcut imkânların en iyi şekilde kullanılarak, yabancı müdahale olmadan milli imkânlarla milli iktisat politikası kabul edilmiştir. Tarım ve hayvancılığa dayalı sanayide önemli yatırımlar yapılmıştır. Cumhuriyetin ilk icraatlarından olan eğitim alanında önemli çalışmalar yapılmıştır (Karaman, 1991:143).

2.2. El Sanatları ve Dericilik

İnsanoğlunun varoluşundan bu yana zorlu hayat koşulları ve insanın temel ihtiyaçları el sanatlarının gelişimine katkı sağlamıştır. El sanatları, önceleri insanın kendisini korunması gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için yapılırken, sonraları ortaya çıktığı toplumun sevinçlerini, üzüntülerini, zevklerini ve kültürel özelliklerini yansıtmaya başlayan sanat eserleri halini almıştır. Böylece geleneksel olma niteliği kazanan el sanatları, Anadolu'da yaşamış uygarlıkların binlerce yıllık kültürel çeşitliliği ile birleşerek Geleneksel Türk El Sanatlarını oluşturmuşlardır (Öz, 2019:1537).

Geleneksel kültür ürünleri olan el sanatları ve günlük kullanım eşyaları olarak nitelenen ürünler, gündelik yaşamı kolaylaştırmak için üretilmişlerdir. Bu ürünler giyim-kuşamdan mutfak araç-gereçlerine, semercilikten müzik aletlerine, halı, kilim ve çeyizlik eşyadan değişik günlük kullanım eşyasına, geniş bir ürün yelpazesi olarak yer almaktadır. (Öztürk, 2005:67).

Türk plastik sanatları içerisinde bulunan el sanatlarının, gerek görsel anlamda gerekse işe yararlık anlamında önemli bir yeri vardır. İş ve aynı zamanda bir uğraş olan bu dalda toplumun estetik değerleri yansıtılmakta ve kişilerin yaptıkları çalışmalar sergilenmektedir. Bu alanda zanaatkârın, ustanın veya sanatçının amacı, günlük kullanılan eşyalar ya da kutlamalar, törenler gibi özel günlerde kullanılacak eşyalar yapmak, bu eşyaları süslemek, bunlardan kazanç sağlamak, tabiattaki güzellikleri yansıtmak, iç dünyalarını aktarmak ve bazı mesajlar vermektir (Barışta, 1988:VII).

İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için ürettikleri eşyalara yaşadıkları ortamların sosyal ve kültürel özellikleri temelinde estetik değer yükledikleri gibi aynı zamanda el sanatı ürünlerindeki motiflere ve renklere anlam katıkları bir anlatım aracı olmasını sağlamışlardır (Sarioğlu, 2005:72).

El sanatı ürünlerinin bir bölümü yerel özelliklidir. Usta-çırak ilişkisi içerisinde öğretilen ya da aile içi eğitimle sürdürülen toplumda belli bir ihtiyaca yönelik üretilen basit aletleri kapsamaktadır. Bu ürünlere ilişkin bilgiler, formlar ve desenler el sanatı yapanın belleğinde bulunmaktadır. Bu yüzden de söz konusu ürünlerin kuşaktan kuşağa aktarılabilmesi, korunması, değiştirilmemesi istenmektedir (Özbek ve Çevik, 2018:591).

Yahşi Yazıcıoğlu ve çalışma arkadaşları ise; el sanatlarına köy el sanatları açısından bir yaklaşım sergilemişlerdir. Tarımsal ürünlerin atıklarını hammadde şeklinde kullanmakla birlikte basit araç ve gereçlerle işlenen ürünler olarak el sanatlarını tanımlamışlardır (Yazıcıoğlu, vd., 2005'den akt. Polat, 2013:126).

Ülkemizdeki el sanatı ürünleri hammaddelerine göre sınıflandırılması ise;

1. Hammadde olarak lif işleyen el sanatları

- Hayvansal Lifleri (yün, tiftik, deve yünü, tavşan yünü, keçi lifleri, ipek vb.) işleyen el sanatları; hazırlama sanatları, halıcılık, kilim ve benzeri yaygılar dokuma, örgü isleri, mekikli dokumacılık, keçecilik, kolan dokuma, mutaf isleri, oya işleri, işlemeler.

- Bitkisel Lifleri (pamuk, keten, kenevir, jüt vb.) işleyen el sanatları; Dantel örme, kolan dokuma, mekikli dokumacılık, bükümlü malzeme yapımı, yazmacılık.
- Kimyasal lifleri işleyen el sanatları.

2. Hammadde olarak ağaç (fındık, kestane, ceviz, çam, ıhlamur, şimşir vb) işleyen el sanatları;

- El sanatlarıyla ilgili araç yapımı,
- Tarım araçları yapımı,
- Kullanım eşyası ve aksesuar yapımı,
- Mimari eleman yapımı,
- Mutfak araçları yapımı,
- Savaş araçları yapımı,
- Müzik araçları yapımı.

3. Hammadde olarak taş işleyen el sanatları; Değersiz taşları işleyen el sanatları;

- Mimari eleman (taş) işlemeciliği,
- Tarımda kullanılan araç yapımı,
- Süs taşları işlemeciliği,
- Kullanım eşyası ve aksesuar yapımı,
- Mermer işlemeciliği.

4. Hammadde olarak toprak işleyen el sanatları;

- Mutfak araçları yapımı,
- Isınma araçları yapımı.

5. Hammadde olarak maden işleyen el sanatları;

- Hayvan koşumu ve donanımıyla ilgili araç yapımı,

- Savaş araçları yapımı,
- Mimari eleman yapımı,
- Müzik araçları ve aksesuarları yapımı,
- Diğer kullanım eşyası yapımı,
- Mutfak araçları yapımı,
- Muhafaza ve taşıma araçları yapımı,
- Hamam takımları ve temizlik araçları yapımı,
- Isınma ve ısıtma araçları yapımı,
- Çay kahve takımları yapımı,
- Turistik ve hediyelik eşya yapımı,
- Mimari eleman yapımı,
- Müzik araçları yapımı,
- Kapı pencere donanımı ve mobilya aksesuarı yapımı,
- Cam işleyen el sanatları.

6. Hammadde olarak deri ve hayvansal artıkları işleyen el sanatları;

- Deri işleyen el sanatları; hayvan koşum takımları yapımı, müzik araçları yapımı, giyim eşyası yapımı, günlük kullanım eşyası ve aksesuar yapımı, kürk ve post yapımı, ciltçilik, tarım araçları yapımı, mobilya, gölge oyunu tipleri yapımı.
- Boynuz ve kemik kullanan el sanatları; sap yapımı, kullanım eşyası, aksesuar yapımı, müzik ve haberleşme araçları yapımı.
- Deniz hayvanı artıklarını işleyen el sanatları; sap süslemeciliği, mobilya ve aksesuar süslemeciliği, günlük kullanım eşyası süslemeciliği, aksesuar yapımı, mimari eleman süslemeciliği, takı, biblo yapımı.

- Tüy ve telek kullanan el sanatları; müzik, savaş araçları, yazı takımları yapımı.

7. Hammadde olarak ince dallar, saplar ve ağaç şeritleri işleyen el sanatları;

- Sepet örücülüğü,
- Günlük kullanım eşyası,
- Mobilya,
- Yaygı yapımı (Arlı, 1990:17-36).

Günümüzde önceden kalmış olmaları sebebiyle saygın görülüp, kuşaktan kuşağa aktarılan kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, töre ve davranışların izini aktaran geleneksel el sanatları ürünleri kaybolmaya yüz tutmuştur. Bunun sebebi başta endüstrileşme olmak üzere değişen yaşam şartları ve değer yargılarıdır. Ancak, el sanatları ürünlerinin, artan turizm faaliyetleri ve sanat ekonomisi açısından değerleri artmakta ve zengin bir potansiyel oluşturmaktadır (Özcüre ve Yavuz, 2006:3).

El sanatları, insanın asıl taleplerini giderme isteğinden kaynaklanan, çok basit araçlarla yapılabilen, genellikle doğada basit bulunabilen ya da artık maddeleri hammadde olarak kullanan, yoğun emek ve yaratma gücü gerekmektedir. Ortaya sunduğu üründe fonksiyonel, estetik ve ekonomik olma özelliklerini toplayan daha çok boş zaman uğraşısı olarak görülen asıl uğraşı olarak da yapılabilen bir sanat alanıdır (Kayabaşı ve Erdoğan, 2002:1'den akt. Engin, 2012:1).

2.3. Turistik - Hediyeleş Eşyaların Kültür Turizmindeki Yeri

Kültürel öğelerin, geleneksel motiflerin turistik ürün tasarımında kullanımı özgünlük ve nitelik sağlamak ve turistlerin ziyaret tecrübelerini zenginleştirmektedir. Turistlerin temel harcama alanlarından biri hediyeleş eşya alışverişidir ve bu harcamalarda kültürel izler taşımakta olan el sanatları başlı başına önem taşımaktadır (Öter, 2010:175). Tatile geldikleri yerin kültürünü ve sosyal özelliklerini yansıtan bazı el sanatı örneklerinden satın almaları bu harcamaların başında gelmektedir (Öztürk,1992:367'den akt. Özcüre ve Yavuz, 2006:3).

Turizm, kültür mirasının pazarlanmasında önemli bir görevi üstlenen bir endüstridir. Kültür mirasının turizm vasıtasıyla pazarlanması pek çok biçimde gerçekleşir. Örnek vermek gerekirse, kültürel anlam taşıyan objeler, hediyelik eşya ve hatıra olarak satılmakta, müze ve benzeri mekânlardan giriş ücreti alınmaktadır. Aslında kültürel mirasların turistlerin ziyaretine ve dolayısıyla tüketimine açılması kültürün parasal olmayan boyutlarıyla da tutundurulmasını sağlamaktadır. Ülke kültürüne olan ilgi ve talep dünya çapında yayılabilmekte, kültürel arka plan oluştukça ülkenin diğer ekonomik ve toplumsal kazanımları kolaylaşmaktadır (Öter, 2010:177).

Turist bir bölgeyi ziyaret ettiğinde gezme, yeme, içme, konaklama, günlük alışverişin yanı sıra, geldiği bölgede bulunmayan, ziyaret ettiği yerin karakteristik özelliklerini taşıyan, otantik değeri olan, kolay taşınabilir bir hediyelik eşyayı ülkesine götürmek ister. Bu tür özellikler ise ancak el sanatı ürünlerinde bulunduğundan el sanatı ürünleri, turistik hediyelik eşya kavramına tam anlamı ile uyan objelerdir (Arlı, 1990:66).

Turizm ve el sanatları arasındaki işbirliği olumlu sonuçlar doğurabilecek potansiyeldedir. El sanatları topluma çeşitli biçimlerde katkı sağlamaktadır. Örneğin; işgücü niteliğinin çoğalmasına yol açmakta bunun sonucu olarak da istihdama katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda kırsal bölgelerden kentlere göçü azaltmakta ve yaşadıkları yerde turistik bir çekicilik unsuru olmaktadır (Öter, 2010:178).

Turizmin bölge için sağladığı ekonomik, toplumsal, kültürel yararları ve ortaya çıkabilecek olumsuzlukları, Avrupa Turizm Enstitüsü (ETI), şöyle sıralamaktadır.

- Bölgeye özgü olan doğal ve kültürel mirasın, geleneklerin kültürel turizm kaynağı olarak kullanılmasını sağlamaktadır.
- Kültürel turizme katılanların yüksek satın alma gücü imkânından dolayı bölge için yüksek katma değer sağlamaktadır.
- Talep çeşitliliği yaratarak farklı alanlardaki turizm kaynaklarının aşırı kullanımı önlemektedir.
- Yeni iş olanakları sağlamaktadır.
- Öncesinde var olan istekleri geliştirerek geleneksel turizm çalışmalarına ek katkılar sağlamaktadır.

- Kültürel turizmin bölge açısından ortaya çıkarabileceği olumsuzlukları da göz ardı etmemek ve buna bağlı olarak kültürel kaynak yönetimine özen göstermek gerektirmektedir.
- Kitle taleplerinin fazla olması bölgede aşırı kalabalık oluşturabilmektedir.
- Gelen turistlerin isteklerine yönelerek, bölgenin otantik özellikleri kaybedilebilir.
- Bölgenin tarihsel süreç içindeki bazı dönemleri, gelen farklı talepler göz önüne alınarak gerçeğe uygun olmayan şekilde düzenlenebilir (Emekli, 2006:57).

El sanatları ürünleri, ait olduğu yerin veya üretildiği yörenin tanıtılmasında ve bu yörenin turistler için cazip hale gelmesinde önemli bir görev üstlenmektedir. Ayrıca, o yörenin ticari ve ekonomik hayatına canlılık getirmektedir. Günümüz turizmde, tarih, doğal zenginlik ve güzellikler, kültürel değerler ve sanatsal ürünler bir bütün olarak değerlendirilmeli ve insanların hizmetine sunulmalıdır. Bu bağlamda, hizmet sunumunun yanında, ekonomik girdi sağlamak, kültürel değerlerin ve ülkenin tanıtılmasına da katkıda bulunmaktadır (Özcüre ve Yavuz, 2006:173).

2.4. İnovasyon (Yenilik) Kavramı

İnovasyon sözcüğü, Latince “*yeni ve/veya değişik bir şey yapmak*” anlamında kullanılan “*innovatus*” sözcüğü, “*toplumsal, kültürel ve idari ortamda yeni yöntemlerin kullanılmaya başlanması*” anlamındadır. Webster, inovasyonu “*yeni ve farklı bir sonuç*” olarak tanımlar (Elçi, 2006:1). TDK’da (2019:1195) “*Yenileşim*” olarak tanımlanan inovasyonu; “*yenilik*”, “*yenileme*” ve “*yenilikçilik*” gibi sözcüklerle açıklamaya çalışsa da bu sözcüklerin yaptığı çağrışımlar, gerçek anlamını verememektedir (Elçi, 2006:1).

Ünlü Avusturyalı yazar ve yönetim bilimci Peter F. Drucker, kitabında, yöneticilerin düşebileceği en büyük yanlışlardan birinin inovasyonla (innovation) yeniliğin (novelty) birbiriyle karıştırılması olacağını söyler. Drucker, “*inovasyon yenilikten farklı olarak, değer yaratır*” der (Elçi, 2006:2). Türkiye’de gündemleri 2000’lerin ortalarında meşgul etmeye başlayan inovasyon kavramı, ekonomist ve

politika bilimcisi Joseph Schumpeter "kalkınmanın itici gücü" olarak tanımladığı ve 1911'de yazdığı kitabında inovasyonu; bilinmeyen bir ürünü veya var olan bir ürünün yenilenmiş niteliğinin pazara sürülmesi, yeni üretim yöntemleri, yeni pazar, yeni organizasyonlar, yeni tedarik süreçleri olarak tanımlanmaktadır. Ünlü ekonomist ayrıca, inovasyoncu girişimcilerin pazar dengesini bozarak, pazar dinamizmini yarattıklarını vurgulamaktadır (Elçi, 2007:17).

Çağımız yenilikleri, bilimsel bulgulara / bilimsel bilgilere dayandırıldığında, patentle koruma altına alınmaya değer bulur. Bilim ve teknoloji ile nasıl ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürüleceğini anlatır. Buradan hareketle, öne çıkan teknolojik yenilik, üretilen yeni veya yenilenmiş ürün, üretim yöntemi teknolojilerini geliştirmek ya da yeni - gelişmiş teknolojilere dayalı ürün ve yeni üretim/dağıtım yöntemleri geliştirmek olduğu söylenmektedir (Göker, 2003:10). TİM ise; “*İnovasyon dediğimiz de her zaman Silikon Vadisi tarzındaki radikal inovasyonlar kast edilmez, hayatı kolaylaştıran yenilikler, süreçlerdeki basit iyileştirmeler de inovasyon kapsamında değerlendirilebilir*” demektedir (<https://www.tim.org.tr/tr/basin-odasi-timden-haberler-10-soruda-inovasyon.html>, [08.10.2019]).

Avrupa Birliği yayınladığı “Green Paper on Innovation” raporunda yeniliği “*ürün, hizmet ve ilgili piyasaların çeşitliliği, kapsamı ve aralığı açısından yenilenmesi, üretim, arz ve dağıtımda yeni yöntemlerin kurulması, iş koşulları, işgücü niteliklerinde değişiklik yapılmasıdır*” şeklinde ifade eder (European Commission, 1995:4’den akt. Işık Maden ve Kutgi, 2019:166).

OECD üyesi ülkelerle anlayış birliği olanağı sağlanabilmesi için el kitapları hazırlar. Eurostat ve Avrupa Komisyonu’nun temel aldığı Oslo Kılavuzu, tanımlara geniş ölçüde yer vermektedir. Bu tanımları, kategorilere ayırarak inovasyonun ne olup ne olmadığını tanımlamaktadır (Oslo Kılavuzu, 2005:6).

Schumpeter’in analizlerinde inovasyon sadece ürün ve teknoloji yeniliği ile değil daha geniş anlamda firmanın kendisi için oluşturduğu felsefeyi ifade etmelidir. Yenilik fikri icatla tam olarak ifade edilemez. İcat rutin yenilikleri hariç tutar, yenilik ise yeni fikrin, ürünün, sürecin ya da tamamının kabulüdür. Yenilikçi felsefe ile süreçler yenilenerek, yeni ürünler ortaya çıkacaktır (Oslo Kılavuzu, 2005:33).

Literatüre bakıldığında inovasyonun konusu için birkaç kategorizasyon fark edilmektedir, en temelde bunlar üründe inovasyon ve süreçte inovasyondur (Hauschildt ve Salomo, 2011; Garcia, 2010; Totterdell, vd., 2002'den akt. Burçin, 2018:45).

İnovasyon küçük değişimlerden, endüstrinin kökten değişmesine neden olacak buluşlara kadar genişleyen bir kapsama sahiptir. Bu geniş kapsamda inovasyonu diğer bir sınıflandırma yöntemi ise içerdiği farklılığın büyüklüğüne göre sınıflandırmaktır (Tekin, vd., 2006:38). İnovasyon içerdiği farklılığın, yeniliğin ve değişkenliğin büyüklüğü dikkate alınarak radikal (kökten) veya artımsal (kademeli) şeklinde ikiye ayrılmaktadır (Elçi, 2007:3).

Ürün inovasyonu, mevcut bilgileri ve teknolojileri yeniden kullanıma ya da bunların bir birleşimine veya tamamen yeni bilgi ve teknolojileri kullanabilir. Oslo Kılavuzu ürün yeniliğini; *“mevcut özellikleri veya öngörülen kullanımlarına göre yeni ya da önemli derecede iyileştirilmiş bir mal veya hizmetin ortaya konulmasıdır. Bu; teknik özelliklerde, bileşenler ve malzemelerde, birleştirilmiş yazılımda ve diğer işlevsel özelliklerinde önemli derecede iyileştirmeleri içermektedir”* (Oslo Kılavuzu, 2005:52) şeklinde tanımlamaktadır. İnovasyon, fark yaratan fikirlerin başarıyla uygulanmasıyla kendini gösterir. Örneğin ürün inovasyonu için, *“1989'da Robert Plath'ın tekerlekli bavulu geliştirerek, bu bavullar sayesinde 1990 yılında 50 Milyon Dolar'ın üzerinde satış rakamına ulaşmış olmasını”* örnek verebiliriz (Elçi, 2007:5). Bu ayrımlara göre ürün yeniliği, yeni ürünlerin üretimi olabileceği gibi tümüyle yenilenmiş ancak mevcutlarına artı değer katmış ürünü, mevcut ürüne yeni özellik, kalite, üretim yolları vb. ile de gerçekleştirilebilir. Teknik özelliklerin, bileşenlerin, malzeme, yazılım ve diğer işlevselliğin tümü ya da bir kısmının iyileştirilmesi veya yenilenmesidir. Yeni hizmet üretiminde bu sınıflandırma içerisinde ele alınmaktadır. Üründen kastedilen mal ve hizmet olabilir veya ikisini de kapsayabilir (Sungur, 2007:12).

Süreç inovasyonu; AB ve OECD literatürüne göre, *“Yeni veya önemli derecede iyileştirilmiş bir üretim veya teslimat yönteminin gerçekleştirilmesidir. Bu yenilik, teknikler, teçhizat ve/veya yazılımlarda önemli değişiklikleri içermektedir.”* şeklinde ifade edilmektedir (Oslo Kılavuzu, 2005:53). Üretim yönteminin

geliştirilmesi veya var olan yöntemlerin iyileştirilip daha gelişkin hale getirilmesidir (Elçi, 2007:9). Bu süreç üretim sürecinin dışında dağıtım süreci de olabilir. Yenilenen süreç teknolojik yeni bir süreç ya da teknolojik olarak geliştirilmiş yeni bir süreci ifade edebilir (MÜSİAD, 2012:55). Teslimat maliyetindeki indirim ve üretim kalitesinin artışı dışında, yeni benzer ya da başka ürünler üretmeyi de mümkün hale getirerek, ürün inovasyonu ile süreç inovasyonu arasında ayırım yapmayı zorlaştırmaktadır (Yılmaz ve İncekaş, 2018:156). Yenilikteki ürün ve süreç yeniliği ayırımı her zaman kolay fark edilmez. Süreç bazen ürün yapısında değişikliklerle beraber ortaya çıkabilir. Buna karşın süreç yeniliği, girdi fiyatları değişmeden kalır. Ortalama maliyetleri düşüren teknik gelişmeler üretim sürecine uygulanmaktadır (Blaug, 1963:13'den akt. Dolanay, 2009:84). Süreç inovasyonu, bir veya birkaç girdinin değer yaratacak çıktı haline getirilmesi sürecini kapsayan faaliyetlerdir (Hammer ve Champy, 1997'den akt. Demir Uslu, 2008:289). Ayrıca bir ürün (süreç) yeniliği, tamamlayıcı süreç (ürün) yeniliği gerektirebilir. Bu ayırımdaki zorluğa karşın ürün ve süreç yenilikleri, üreticiye etkisi farklıdır. Yeni bir piyasa veya ürüne talep artabilir. Süreç yeniliği üretim maliyetini düşürerek arzın artmasına yol açar ve böylece işyerinin maliyet yapısını etkilemektedir (Taymaz, 2001:216).

Pazarlama inovasyonu Oslo Kılavuzu, *“bir pazarlama yeniliği, ürün tasarımı veya ambalajlaması, ürün konumlandırması, ürün tanıtımı veya fiyatlandırmasında önemli değişiklikleri kapsayan yeni bir pazarlama yöntemidir. Pazarlama yenilikleri, firmanın satışlarını artırmak amacıyla, müşteri ihtiyaçlarına daha başarılı şekilde cevap vermeyi, yeni pazarlar açmayı veya bir firma ürününü pazarda yeni bir şekilde konumlandırmayı hedeflemektedir”* (Oslo Kılavuzu, 2005:53).

Örnek; “Bahçıvan Gıda'nın dilimli beyaz peyniri de bir pazarlama inovasyonu örneği. Normalde kalıp halinde satılan beyaz peynir dilimler halinde kesilerek hazırlanmış. Ambalajı da içinin görülmesine olanak sağlayacak ve içinden dilimler alındıktan sonra kapatılarak tekrar kullanılacak şekilde tasarlanmış. Pratikliği açısından diğer markaların kalıp halinde satılan peynirlerine göre tercih edilme, dolayısıyla üretici firmanın pazar payını artırma potansiyeline sahiptir” (Elçi, 2007:13).

Organizasyonel inovasyonu Oslo Kılavuzu'nda “*Bir organizasyonel yenilik, firmanın ticari uygulamalarında, işyeri organizasyonunda veya dış ilişkilerinde yeni bir organizasyonel yöntem uygulanmasıdır*” şeklinde tanımlanmaktadır (Oslo Kılavuzu, 2005:55). Organizasyonel inovasyon, yeni çalışma ve iş yapış yöntemini geliştirmek ya da yöntemlerin mevcut şartlarına uyarlanarak kullanılmasıdır (Elçi, 2007:10). Bir işletme rekabet fırsatı yakaladığı piyasada, bu rekabeti koruyabilmek için iş yöntemi tekniklerini farklılaştırması, geliştirmesi ve yenilemesi gerekir. İşçilerin de dâhil tüm çalışanların, iyileştirme konusunda fikir beyan etmesine dayanır. Organizasyonel inovasyon da en yüksek kalite ile en düşük maliyeti esas alarak üretim yapıp rakiplerinin bir adım önüne geçer, devamlı büyüme sağlayarak istihdam yaratır, ülke ekonomilerine ve toplumlara büyük faydalar sağlamaktadır (Yorgancılar, 2011:399). İşyeri organizasyonu veya dış ilişkilerin yeni bir organizasyonel yöntem ile uygulanması, idari maliyetler ve işlem maliyetlerini düşürmek, işyerindeki memnuniyeti iyileştirmek, araç gereç maliyetini düşürmek gibi konularda firma performansını artırması öngörülebilmektedir (Oslo Kılavuzu, 2005:56).

Toplumsal inovasyon, diğer inovasyonlarla birlikte düşünülmelidir. Toplumsal inovasyon, Ürün, süreç inovasyonu olmadan, organizasyonel inovasyon ve pazarlama inovasyonu yapılmadığında sosyal sistem gelişemez. İnovasyonun yeterli düzeyde yapılması şarttır aksi takdirde diğer inovasyonlar yeniliğe katkıyı sağlayamaz. “*İstihdamı artırmayı veya bölgesel gelişmeleri hızlandırmayı hedefleyen politik kararlar, yaşam boyu eğitim hizmetlerinin sunulması, kamu hizmetlerinin internet üzerinden gerçekleştirilmesine imkân sağlanması*” toplumsal inovasyona için örnek gösterilebilir (Yorgancılar, 2011:400).

İş Modeli İnovasyonu; İş modeli inovasyonu olarak tanımlanan iş yapma anlayışını tamamen ya da önemli ölçüde yeni bir yaklaşımla değiştirerek, yeni pazarlar yaratmak veya mevcut pazardan daha fazla kazanç sağlanması için yapılmaya başlayan inovasyondur. Tüm sektörler her türlü iş alanında bu tür inovasyonlara daima ihtiyaç duymaktadır (Kırım, 2004:52'den akt. Yorgancılar, 2011:400).

Radikal (kökten) inovasyonlar; Radikal fikirler daha önce hiç denenmemiş ürün, hizmet veya yöntemlerin geliştirildiği değişimlerle oluşur. Radikal inovasyonda, müşteri davranış şekilleri önemli farklılıklara yol açar, tamamen yeni ürün veya fark

edilebilir derecede değişmiş ürün ya da, hizmet ve yöntemleri geliştirilmesi ve ekonomik faydaya çevrilmesi söz konusu olmaktadır (Elçi, 2007:16). Buluşlar inovasyon için kullanılabilir. Ancak, önemli olan ekonomik getirisi olan, yapılmamışı yapmaktır. İnovasyon, icat etmeyi değil, değer yaratma yollarını keşfetmeyi hedefler. İnovasyon, ticari başarı gerektirir. Bu nedenle de fikirler ve kavramlar önem kazanır. Diğer taraftan bir buluş yapmakta o buluşun ticari başarısını garantilemez. İnovasyon sürekli bir faaliyettir, firma kültürüyle özdeşleştirilmesi gerekmektedir (Kırım, 2004:52). Radikal inovasyonlar, endüstrideki işletmelerin haricinde, girişimci bireylerin ya da toplumsal örgütlerin gerçekleştirdikleri ve tüketicinin kullanım alışkanlıklarını değiştirmeye yönelik inovasyonlardır (Güleş ve Bülbül, 2004:132).

Artımsal (kademeli) inovasyon; kalite, maliyet gibi işletme performansını geliştirmek amacı ile mevcut ürün teknolojisinin işlevsel yeteneğinin geliştirilmesidir. Bu açıdan, işletme içinde meydana gelen, işletmenin devamlılığı için gerekli ve nispeten olağan olan, ürün ve süreç yeniliklerdir. Mevcut ürün, hizmet, süreç ve ticari modellerde kademeli geliştirme veya özellik değiştirmesi sonucu ortaya çıkar. Bu yeniliklerde tamamen yeni ve ürün geliştirmesi olduğu söylenemez. Tüketicilere kolayca ulaşabileceği son ürün ya da üretim sürecinde küçük iyileştirme ve değişimler artımsal inovasyonu göstermektedir. Sürdürülebilir yapıyla firmalar piyasada mevcut hâkimiyetlerini korumaları kolaylaştırmaktadır (Noori, 1990'den akt. Taymaz, 2001:7).

Sürdürülebilir İnovasyon; Sektörde firmalar arası rekabeti canlı tutmak ve inovasyon yapmaya teşvik etmek üzere yapılan sürdürülebilir inovasyon modeli, mevcut teknolojik performans değişmediğinde inovasyon süreci devamlılığını korur. Dünyada bilim, teknoloji ve inovasyon ekseninde sürdürülebilir bir rekabet gücüne erişimin ancak Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarının artırılmasıyla mümkün olacağı belirtilmektedir (Işık ve Kılınç, 2012:185).

Teknolojik inovasyon; tüketiciye yeni veya iyileştirilmiş ürün sunmak amacıyla yapılan teknolojik ürün inovasyonu, performans ve özellikleri geliştirilmiş ürünü ifade eder. Bununla birlikte teknolojik süreç inovasyonu ise üretim ya da dağıtım yöntemlerindeki iyileştirmeyi hedef alır. Teknolojik ürün ve süreç inovasyonu, süreç inovasyonunu kapsar. Sürecin üretimde kullanılması, ürünün pazara

çıkarılması ile inovasyon gerçekleşmiş olur. Teknolojik ürün veya hizmetin yeni veya mevcudun yenilenmesi süreçleri de bu kapsamda değerlendirilmektedir (Elçi, 2007:186).

Yapısal İnovasyon; yönetim yapısının oluşturulması ve ilgili yapılanmaların kurulması olarak değerlendirilir, projenin kritik bir aşaması olan yönetim yapısının oluşturulması aşamasına dikkat ve özen göstermek ve bu anlamda yapısal inovasyonlarında yapılması gerektiği durumları gözden kaçırmamak gerekmektedir (Toraman, vd., 2009:107). İnovasyon yapısının fiziki mallardan çok, bilgi temelli ve daha fazla hizmete benzeyen yapısı ile bilginin uygulama alanının sürekli olarak gelişmesidir. Üretim süreçlerindeki gittikçe artan bilgi, sanayi mallarının değer kaybına uğramasına sebebiyet vermektedir. Bu koşulların mevcut olduğu yerlerde inovasyon kapasitesinin, rekabet edebilirliği oluşturabilmek ve geliştirebilmek önemlidir (Kırım, 2004:53).

2.5. Dericiliğin Tarihsel Gelişimi

Deri yapısının doğa koşullarına dayanamaması sebebiyle, derinin ne zaman kullanılmaya başlandığı, konusunda kesin bir bilgiye ulaşmak bugün için mümkün değildir. Deri, tarihi bilinmeyen zamanlardan beri insanların barınma ve örtünme ihtiyaçlarını karşılamıştır. Bu nedenle ilk insanlar avladıkları hayvanların derilerini ilkel ve doğal bir şekilde işlemişler ve kullanmışlardır (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:14).

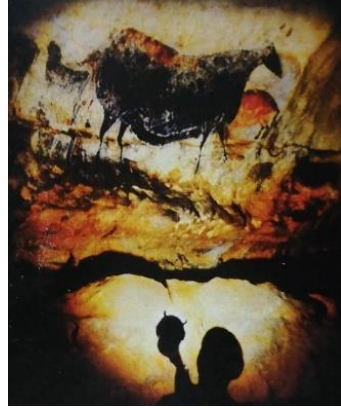
Deri ilk olarak post şeklinde kullanılmaya başlandığı ve Prehistorik (tarih öncesi) döneme tarihlendirilmektedir. Arkeologlar çalışmalarında elde ettikleri bulgular ışığında, insanların ilkel yollarla avlanma ve örtünme şekillerini sergilemektedirler (Şekil 3) (Altun, 2015:9).

Şekil 3. Neolitik Çağ' dan günümüze gelen taştan yapılmış basit aletler (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:14).

Paleolitik (Eski/ Yontmataş Çağı) İÖ.6000000-10000 Çağ ile Mezolitik (Epi-Paleolitik) İÖ.10000-8000 Çağlar döneminde kaba bir biçimde işlenen deri, Neolitik (Yeni/Cilalıtaş Çağı) İÖ.8000-5500 Çağında yerleşik hayata geçilmesi ile hayvanların evcilleştirilmesinden dolayı deri bilinçli bir şekilde işlenmeye başlanmıştır (Dağtaş, 2007:12).

Günümüze kadar gelebilen az sayıda deri kalıntısına, Mısır gibi sıcak ve kurak olan bölgeler ile soğuk iklimi sayesinde donmuş örnekler verebilen bölgelerde rastlanılmaktadır. Ayrıca mağara resimleri ve mezar duvarlarındaki tasvirler günümüze ışık tutmaktadır (Şekil 4) ve (Şekil 5) (Yıldız, 1993:1).

Şekil 4. Neolitik Çağ' dan günümüze gelen duvar tasvirleri (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:14).

Şekil 5. Neolitik Çağ, insan tasvirleri (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:14).

Mezopotamya, Çin, Orta Asya, Anadolu, Mısır ve Avrupa, dericilik ve sepicilik tarihinin en eski verilerini ve izlerini sunmaktadır.

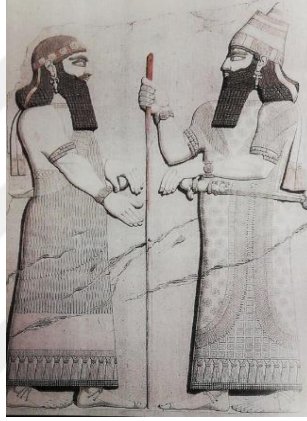
Coğrafi konumu, akarsuları ve iklimi ile erken tarihlerden itibaren ileri bir medeniyet düzeyine ulaşan Mezopotamya, M.Ö. 3000'den beri deriyi işlemeği öğrenip, dericilik dalında gelişmeler göstermişlerdir (Yıldız, 1993:1).

1931 yılında da Çin'de Kou-Tien'de yapılan arkeolojik araştırmalarda, tarih öncesi devirlere ait kömür, kemik ve deri kalıntıları bulunmuştur. Fransa'da Chappelle-aux Saints beldesi civarında Orta Paleolitik zamanında çıkan el aletleri kalıntıları, atalarının ileri hayvan kültürüne sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca Mezopotamya, Fırat vadisindeki kazılarda M.Ö. 4000 yıllarından kalma kırmızı boyalı deri buluntuları bulunmuştur. Bunun sonucu olarak bu bölgelerin bir önceliği olduğunu düşündürmektedir (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:14).

Dericilik, Mısır ve Mezopotamya'dan sonra Asur, Hitit gibi diğer Anadolu uygarlıklarına da yayılmıştır (Şekil 6) ve (Şekil 7). Medeniyetler beşiği olan Anadolu'da Hitit, Frig, Lidya, İyon, Grek, Urartur gibi yerleşik medeniyetlerin beraberinde Asur, Pers, Mısır gibi geçici medeniyetlerin de yaşadığı bilinmektedir. Deriyi işleme ve deriden elde edilmiş ürünlerin Anadolu'nun eski çağlara uzanan geçmişinde var olduğu bilinmektedir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:26-27).

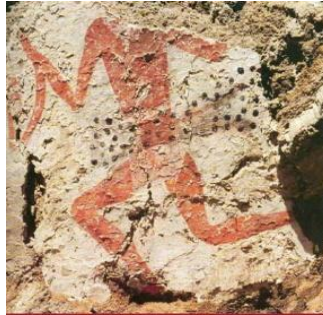

Şekil 6. Hitit Kralı Varpalavas'ın giydiği süslemelerle bezeli, etek ucu saçaklı deri elbise (Dağtaş, 2007:18).

Şekil 7. Asur Kralı ve Tanrısı özenle dikilmiş deri kaftan betimlemesi (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:30).

Çatalhöyük'teki mağara duvar resimlerinde karşımıza çıkan posta sarınmış insan figürleri (Şekil 8), derinin post biçiminde giyim amaçlı kullanıldığını görülmekte ve Boğazköy ve Alishar'da yapılan kazılarda İÖ. 2800 yılında bir çocuk gömüsünde çıkan deri parçaları derinin çok eski dönemlerden beri insanlığın yaşamında olduğunu ispat etmektedir (Dağtaş, 2007:7).

Şekil 8. Neolitik Çağ'dan günümüze gelen duvar tasvirleri (Durukan, 2014:96).

Deri işlemeciliği ve işlenmiş derinin günlük yaşamın birçok alanında kullanılması, özellikle göçebe yaşamdan yerleşik yaşama geçen insanların deri kullanmaya daha fazla ihtiyaç duymuşlardır. Bu ihtiyaçlardan dolayı derinin ömrünü uzatma gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bunun için de ilk sepileme yöntemini gerçekleştirmişlerdir (Önol, 1984:17'den akt. Özdemir ve Kayabaşı, 2007:23).

Altay dağlarındaki kurganlarda, buzların altında kalan doğal deri parçaları günümüze bozulmadan ulaşmıştır (Şekil 9) ve (Şekil 10). Bir diğer nedeni de iyi bir tabaklama işleminden geçmeleridir. Bu durum ise dünya Türklerin deri sepilemesinde deriyi kullanan diğer topluluklara göre, ileri bir seviyede olduklarının kanıtı olarak düşünülmektedir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:29).

Şekil 9. Altay pazırık kurganından çıkarılmış eyer (Dağtaş, 2007:21).

Şekil 10. Hunlar dönemine ait Altay dağlarından çıkartılmış bir eyer (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:29).

Türk topluluklarının hayvanları evcilleştirdikleri bilinmektedir ve ata verdikleri önemden dolayı deri süslemeciliği ortaya çıkmaktadır. Orta Asya boylarındaki savaşlardan, yaptıkları seferlerde, kendilerinin ve atlarının kuşanmasına önem vermişlerdir. Türklerin bozkır yaşam tarzı da deri kullanma gereksinimi artıran nedenlerden biridir (Diyarbakirli, 1972:243).

Orta Asya'da başlayan deri sanatı sonraları batıya göçlerle birlikte Anadolu'ya gelmiştir. Deri sanatı ortaya çıktığı günden bu güne çok fazla gelişim göstermiştir.

Anadolu’da dericiliğin önemli bir sanat dalının olduğunu kanıtlayan pek çok bulguya rastlanılmaktadır. Yazıt tarihinde papirüsten sonra en çok bilinen yazı yazma aracı olan parşömen derisi ilk defa Bergama’da üretilmiştir (Bayrak, 2011:18).

Antik Çağ’da derinin başta giyim kuşamda kullanıldığıının en somut örnekleri heykelerde sandalet olarak karşımıza çıkmaktadır (Şekil 11). Bu Antik Dönem heykelleri sayesinde dönemin sandalet çeşitleri hakkında bizlere önemli örnekler sunmaktadır (Dağtaş, 2007:8).

Şekil 11. Afrodisias heykel sandalet örneği (www.izmirdergisi.com.tr, [08.07.2019]).

Dericilik sanatının en parlak dönemi Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde yaşanmıştır. İnce işçilikle ortaya çıkarılan eserler günümüzde birçok müzede sergilenmektedir. Macaristan Ulusal Müzesi’ndeki deri Türk kaftanı desen özelliklerinin Selçuklu-Erken Osmanlı deri işlerinin sanatsal değerler taşıdığı görülmektedir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:38).

Anadolu’ya göç eden Türklerin dericilik alanında ilerlemelerini 13. yüzyılda kurulan Ahilik teşkilatı kurucusu Ahi Evren’nin katkılarıyla olmuştur. Anadolu’da Ahiliğin ortaya çıkışını hazırlayan etkenler ise, yerli Bizanslı zanaatçılarla rekabet edebilmek için Doğu’daki büyük ve uygar Türk şehirlerinden gelen zanaatkârlara kolayca iş bulabilmelerini sağlamak, rekabet için ürettikleri malların kalitesini korumak, zanaatkârlara zanaat ahlakını yerleştirmek, Türk halkını ekonomik bağımsızlığa kavuşturmak gibi nedenlerdendir. Ahilik örgütünün rekabeti oluşturan bir ortam sağlaması, yüksek kalitede deri ürünlerin üretilmesine etken olmuştur (Çağatay, 1989:44).

Anadolu’da Selçuklu döneminde teşkilatlanarak, rekabet gücü oluşan dericilik zanaatı, Osmanlı’da işlenmiş deri ve deri ürünlerini kalitede üst seviyelere ulaşmıştır.

Ahilik teşkilatı Osmanlı’da Loncaya dönüşerek özellikle 15. ve 16. yüzyıllarda etkili olmuştur (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:38).

Dericilik sanatının gelişmesine katkı sağlayan kişilerden biri de Fatih Sultan Mehmet’tir. Deriye olan gereksinimin karşılanabilmesi için, İstanbul’da dericiliğin, geniş ve anlamlı bir şekilde düzenlenmesini sağlamıştır. Fatih Sultan Mehmet döneminde, 1475 yılında deri imalatçıları Saraçhane’de bir araya getirmiştir. Çıkan bir yangında yok olan Saraçhane daha sonra tekrar kurulmuş ancak 1908 yılında çıkan yangında tekrar kül olmuş ve geriye sadece Saraçhane ismi miras olarak kalmıştır (Küçükerman, 1988:40).

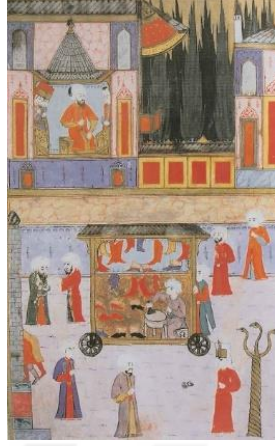
Osmanlı döneminde dericiliği, ticaret ile ilgili vesika, minyatür, resim gibi sanat eserlerinden, dönemin seyyah yazılarından ve müzedeki ürünlerden yola çıkarak tespit edilmiştir (Dağtaş, 2007:40). Bunlardan en mühim görsel vesika ise 16. yüzyıla ait Surname-i Humayun minyatürleridir (Şekil 12). Nakkaş Osman’ın 1582 yılı şenliği için kaleme alınan Surname-i Hümayun’da yer alan ve dönemin gösteri sanatları uygulamalarını tasvir etmiş minyatürler, Osmanlı tarihinin önemli sosyal olaylarından birisidir (Ümit, 2014:132).

Şekil 12. 1582 yılında, “Surname-i Humayun’da, padişahın önünden tırşecilerin geçişi (Küçükerman, 1988:62).

Abdülcélil Çelebi-Levni’nin minyatürlerini çizdiği Sultan III. Ahmed’in 1720 tarihinde dört şehzadesinin sünnet düğünü şenliklerinin anlatıldığı Surname-i Vehbi adlı eserdir. Günümüzde Topkapı Sarayı Müzesinde 137 minyatürü vardır (Yener, 2012:177).

Debbağlar, çadırcılar, ayakkabıcılar, saraçlar padişah önünden geçerlerken nakşedilmiştir (Şekil 13).

Şekil 13. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde bulunan levni'nin minyatürlerinden, "Surname-i Vehbi'de", padişahın önünden debbağların, saraçların geçişi (Dağtaş, 2007:41).

Osmanlı askerleri Levni'nin Surnamesi'nde kırmızı sahtiyandan pabuçları ve sarı çizmeleri ile tören geçişi resmedilmiştir (Şekil 14).

Şekil 14. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde bulunan levni'nin minyatürlerinden kırmızı sahtiyandan pabuçları ile sarı çizmeli Leventlerin tören geçişi (Dağtaş, 2007:42).

II. Mahmut ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için 1812 yılında Beykoz'da bulunan tabakhaneyi sahibinden alarak kamulaştırmıştır (Şekil 15) ve (Şekil 16). "Tabakhane-i Klevehane-i Amire" adını alan fabrika, orduya devredilmiştir (Güler, 1995:73).

Şekil 15. Beykoz fabrika koleksiyonun'da bulunan kıvrık uçlu yemeni (Küçükerman, 1988:192).

Şekil 16. Beykoz fabrika koleksiyonun'da bulunan sırma işlemeli deri terlik (Küçükerman, 1988:178).

3460 Sayılı Kanuna göre fabrika, 1993 yılında Sümerbank adını almıştır ve 2003 yılında yapılan özelleştirmeler ile özel sektöre aktarılmıştır (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:56).

19. yüzyılın başlarına kadar Türk dericiliği, Avrupa'ya üstünlüğünü sürdürmüştür. Çadırlardaki deri applike çalışmalarının yanı sıra at koşumları da ilgi çekmektedir. Deri üzerine metal plakalarla süslenmiş saka kıyafetleri, göz kamaştırmaktadır (Barışta, 1988:136).

Osmanlı Devleti sanayiye geliştirmek için gelişmiş teknoloji ile yeni atölyeler kurmuşlardır. Islah-ı Sanayi Komisyonu kurarak, esnaf birliklerini desteklemiştir ve şirketleştirmeye çalışmışlardır. Türk derileri Avrupa pazarlarında tercih edilen düzeye ulaşmıştır. Fakat 19. yy. ortalarında Avrupa' da başlayan sanayi devrimi; gelişen teknoloji ve yeni yöntemlerin keşfedilmesi nedeniyle Türk dericiliği gerilemiştir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:56).

Günümüzde deri işleme sanayi, İstanbul-Tuzla, İzmir-Menemen, Tekirdağ-Çorlu, Uşak, Bursa, Balıkesir-Gönen, Bolu-Gerede, Isparta, Hatay, Manisa-Kula 'gibi bölgelerde yoğunlaşmış olarak görülmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2014 yılı içerisinde açıkladığı verilere göre, deri ve deri mamulleri sektöründe irili ufaklı 6.767 adet şirket bulunmaktadır ve 64.533 çalışan istihdam edilmektedir (Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı 2016:1).

Deri esnek yapısı sayesinde her şekle girebilmektedir. Deri hayatın her alanına kullanılmıştır ve tasarımları çoğalmıştır. Kıyafet, cüzdan, çanta, kemer, takı, ayakkabı, ev aksesuarı gibi ürünlerde tercih edilen bir hammaddedir.

2.6. Derinin Yapısı ve Tanımı

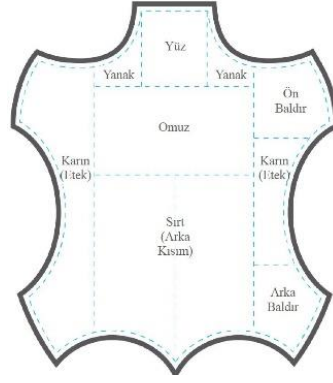
İnsan ve hayvan vücudunu saran kıl, tüy ve pulla kaplı olan deri, vücudu dış etkilere karşı korumaktadır ve oldukça kalın, dayanıklı ve esnek bir tabakadır (Haytaoğlu, 2006:93). Derinin bu özelliklere sahip olmasının yanında kolay şekil alabilmesi de tercih edilme nedenlerindedir. Derinin eski dönemlerden beri insanların ihtiyaçlarını karşılamıştır. İlk zamanlarda sadece örtünme ve barınma ihtiyacını karşılarken günümüzde aksesuar, çanta, kemer, cüzdan gibi günlük hayatın birçok alanında kullanılmaya başlanmıştır (Harmancıoğlu ve Dikmelik, 1993:1).

Türkler Orta Asya bölgesinden Ön Asya'ya doğru göç ederlerken, birikimlerini de yanlarında taşımışlardır. Dericilik zanaatı ile elde ettikleri deneyimleri Anadolu'ya taşımışlardır. Anadolu'daki deri işleme sanatı ile bu deneyimler sentezleyerek büyük bir gelişim kaydetmişlerdir ve dericilik, Anadolu Türk sanatlarının en önemli zanaatlar arasında yerini almıştır (Haytaoğlu, 2006:93).

Deri eserler üretebilmek için bazı işlemler gerekmektedir. İlk olarak derinin hayvandan yüzülmesi ve tabakhanede işlenmesi gerekmektedir. Tabakhaneye gönderilen deriye ham deri adı verilmektedir. Tabakhaneden işlenmiş olarak çıkan deriye ise mamul deri denmektedir (Harmancıoğlu ve Dikmelik, 1993:1). Mamul deri üretiminde kullanılan ham deri, yapısı, dokusu, kimyasal bileşimi ve diğer kendine has özellikleri ile tabii ve organik bir üründür (Toptaş, 1993:1).

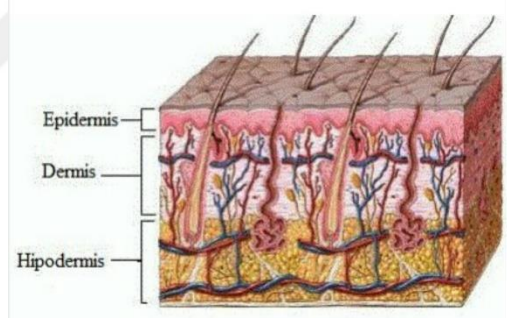
Hayvanlarda bulunan deri, hayvanın ırkı, türü, yaşadığı bölge gibi birçok özelliğe göre değişkenlik göstermektedir ve deri sanayilerinde deriler bu özelliklere göre gruplandırılmıştır. Bu gruplar genel olarak; büyükbaş hayvan derileri, küçükbaş hayvan derileri, kürklük hayvan derileri, sürüngen hayvan derileri ve ayı, kedi, köpek, fok balığı gibi diğer hayvan derileridir (Dağtaş, 2007:11).

Deri homojen bir yapıya sahip değildir. Bu sebeple aynı derinin farklı kısımları farklı özellikler göstermektedir (Şekil 17). Kalınlığı, yumuşaklığı, dolgunluğu, cilt yapısı gibi özellikler derinin bölgelerine göre değişim göstermektedir (www.geredederi.com, [07.08.2019]).

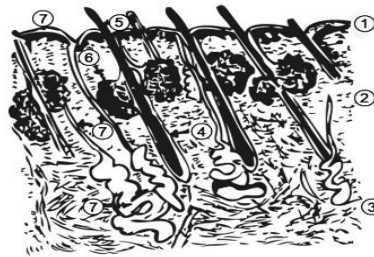
Şekil 17. Derinin şekli ve kısımları (www.geredederi.com, [07.08.2019]).

Derinin yapısı üç kısımdan oluşmaktadır (Şekil 18). Bunlardan en üst kısımda bulunana üst deri (epidermis) denmekte ve genel olarak toplam deri kalınlığının % 1'ini oluşturmakta ve üst derinin altındaki yer olan öz deri (corium) katmanını da genel deri kalınlığının % 85'ini oluşturmaktadır. Derinin alt tabakasına ise; alt deri (subcutis) tabir edilmekte ve derinin % 15'ini oluşturmaktadır (Yakalı, 1981:8'den akt. Özdemir, 2004:78).

Şekil 18. Derinin katmanları (www.thinglink.com, [07.08.2019]).

Derinin alt deri adı verilen sinirlerin ve damarların bulunduğu kısım da deri işlemeciliğinde kullanılmaktadır (Şekil 19) (Alpaut, 1957:14'den akt. Özdemir ve Kayabaşı, 2007:71).

Şekil 19. Ham derinin dikey kesiti (Alpaut, 1957:14'den akt. Özdemir ve Kayabaşı, 2007:71).

Cornium tabakası öz deri tabakasıdır ve dericilikte büyük önem taşımaktadır. Kolajen lifleri ile elastik liflerin ağlarından sıkı yapılı düzensiz bir dokudan oluşmaktadır (Harmancıoğlu ve Dikmelik, 1993:50). Öz derinin üst tabakasıyla temasta bulunan ve liflerin sıkışması nedeniyle parlak bir görünüme sahip olan deriye "sırça katı" denilmektedir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:71).

2.7. Dericilikte Kullanılan Araç ve Gereçler

Dericilikte kullanılan materyaller işlevlerine göre dört grup altında incelenebilmektedir. Bunlar; kesim ve tıraşlama, oyma ve delme, birleştirme ve diğer araçlardır (Mete, 2008:82).

Kesim ve tıraşlama materyali içerisinde kesim bıçağı ve kesim bıçağı maşası yer almaktadır (Şekil 20). Deri kesiminde ve kösele üzerindeki derileri açık hale getirmek için kullanılır (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:85).

Şekil 20. Deri kesim bıçağı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Maşa kısmı ve ortada bıçağı olmak üzere 2 kısımdan oluşmaktadır. Bıçak sapının arka kısmı sivridir ve nokta koyma işlemlerinde kullanılır.

“Bıçak” deri kesimi ve açma işlemlerinde kullanılmaktadır (Şekil 21).

Şekil 21. Bıçak (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Sap ve çelik bölümden oluşan kesici araçtır (Anonim, 2019:326).

Kesim ve tıraşlama araçlarında yer alan diğer bir örnek ise “Makas”tır (Şekil 22).

Şekil 22. Makas (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Kullanım alanlarına göre değişik modelleri olan makas, kumaş, bez, kağıt, deri gibi malzemeleri kesmekte kullanılmaktadır. Bir mil üzerinde tutturulmuş iki bıçaktan oluşmaktadır (Doğan, 1982:655).

Kırkyama makası ise farklı bir makas çeşididir ve bıçağı geri çeken bir mekanizması bulunmaktadır (Şekil 23) (Jeffreys, 2014:11).

Şekil 23. Kırkyama makası (Jeffreys, 2014:11).

“Maket bıçağı” günümüzde birçok alanda kullanılan bir araçtır (Şekil 24).

Şekil 24. Maket bıçağı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Kağıt, deri gibi malzemeleri kesmeye yarayan maket bıçağı farklı boylara sahiptir. Kesim ucu köreldiğinde uç kısmı kırılarak yenilenebilen bir araçtır (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:85).

Tıraşlama araçlarından bir tanesi “Falçata”dır (Şekil 25).

Şekil 25. Falçata (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Kunduracı bıçağı olarak adlandırılır (Püsküllüoğlu, 2010:354). İnce ve uzun bir bıçak türü olan falçata, kesim işlemlerinde ve deri tıraşlamada kullanılmaktadır.

Deri kenarlarını tıraşlamak için, “Deri tıraş makinesi” veya “Deri tıraş bıçağı” kullanılmaktadır (Şekil 26) ve (Şekil 27) (Akalin vd, 1993:160).

Şekil 26. Deri tıraş makinesi (Atalar, 2019).

Şekil 27. Deri tıraş bıçağı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Bir diğerk araç grubu oyma ve delme araçlarıdır. Bu grup içerisinde yer alan araçlardan bir tanesi “Bız”dır (Şekil 28).

Şekil 28. Bız (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Üçgen ya da kare kesitli, sivri uçlu, saplı ve deride delik delmek için kullanılmaktadır (Sözen ve Tanyeli, 2010:53).

Diğerk bir araç ise “Çarklı zımba”dır (Şekil 29).

Şekil 29. Çarklı zımba (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Farklı büyüklüklerde delik açmak için kullanılmaktadır (Gökçesu, 2002:21’den akt. Özdemir ve Çelik, 2013:138). Deride kenar birleştirme işleminde ve deri yüzey süsleme işlemlerinde kullanılmaktadır.

“Linol bıçağı” metal uçlar ve tahta saptan oluşmaktadır (Şekil 30).

Şekil 30. Linol bıçağı (Mete, 2008:84).

Linol bıçağı, deri yüzey süslemelerde kullanılmaktadır. Kazıma işlemi ile deseni oluşturmakta ve özellikle desenin kontur bölgelerinde geniş hatlar oluşturmada kullanılmaktadır. Desenin özelliğine göre farklı uçlara sahip bir bıçaktır (Özdemir, 2004:94).

Bir diğer oyma aracı ise, 360 derece dönebilen deri oyma bıçağıdır (Şekil 31) (www.ayakkabimalzemesi.com, [08.08.2019]).

Şekil 31. Deri oyma bıçağı (Atalar, 2019).

Oyma ve delme araçlarından diğer bir örnek ise “Delgi zımba” ve “Çatal zımba” dır (Şekil 32) ve (Şekil 33). Farklı uçlara sahip olan delgi zımbalar, taş, tahta, deri gibi malzemeler üzerinde çekiçle vurularak delik açmada kullanılmaktadır (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:87).

Şekil 32. Delgi zımba (Atalar, 2019).

Şekil 33. Çatal zımba (Atalar, 2019).

Dericilikte kullanılan birleştirme araçları içerisinde “açık-kapalı zımba ve fermajüp basma el araçları” bulunmaktadır (Şekil 34) ve (Şekil 35).

Şekil 34. Açık-kapalı el zımbası (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 35. Fermajüp basma aleti (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Mukavva, deri, kağıt, maden gibi objeleri delik açmaya yarayan el aletleridir (Püsküllüoğlu, 2010:1115).

“Deri dikiş iğnesi” dikiş dikmeye yaramaktadır (Şekil 36). İnce, ucu sivri, bir ucunda iplik geçecek deliği bulunmaktadır (Anonim, 2019:1155).

Şekil 36. İğne (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Deri birleştirmede yardımcı araçlardan bir tanesi de “Saraç dikiş mengersi”dir (Şekil 37). İki deriyi sıkıştırmada kullanılmaktadır (Doğan, 1982:679).

Şekil 37. Saraç dikiş mengersi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Birleştirme araçlarından biri de “Basabas”tır (Şekil 38). Klips ve fermuar sıkıştırmada yardımcı olan bir araçtır (Özdemir, 2004:98). Klipsin ağız kısmının açılmasında ise “Fermuar açacağı” kullanılmaktadır (Şekil 39) (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:88).

Şekil 38. Basbas (Özdemir, 2004:98).

Şekil 39. Fermuar açacağı (Özdemir, 2004:98).

Birleştirme araçlarından bir tanesi de “Deri dikiş makinesi”dir (Şekil 40).

Şekil 40. Deri dikiş makinesi (Atalar, 2019).

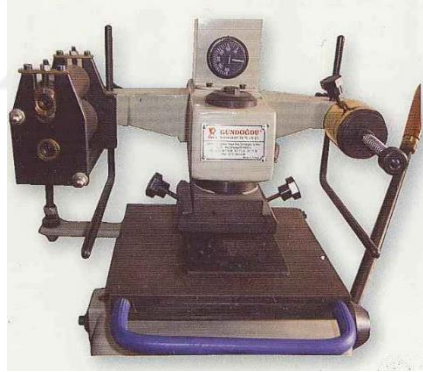
İnsan gücü veya elektrik gücüyle çalışan ve dikiş dikme işlerinde kullanılmaktadır (Anonim, 2019:660). Deri dikiş makinesi, yüzey süslemelerinde, kenar birleştirme ve astarlama için kullanılan bir araçtır. Sanayiye yönelik deri işlerinde farklı modelleri bulunmaktadır.

“Freze makinesi”, frezeleme işlerinde kullanılan takım tezgâhıdır (Şekil 41) (Püsküllüoğlu, 2010:374). Derinin kenar düzgünlüğünü sağlamada kullanılmaktadır.

Şekil 41. Freze makinesi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Birleştirme araçlarından biri de “Amblem basma makinesi”dir (Şekil 42). Deri yüzeylerinin üzerine, çeşitli metallere üretilmiş kalıp motiflerin basımında kullanılmaktadır (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:88).

Şekil 42. Basma makinesi (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:89).

“Çekiç” bir ağız küt, diğer ağız yassıca, ahşap saplı, çakıcı ve döğücü bir el aracıdır (Şekil 43) (Doğan, 1982:169).

Şekil 43. Çekiç (Atalar, 2019).

“Cetvel” doğru çizgilerin oluşturulmasında, dereceli veya derecesiz, ahşap, plastik veya metalden üretilmiş yardımcı bir araçtır (Şekil 44) (Anonim, 2019:456).

Şekil 44. Çelik cetvel (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Deri işlerinde kullanılan bıçakların ağzını açmada ege kullanılmaktadır (Şekil 45). Saplı, ensiz ve uzunca, üzeri çok ince pürtüklü, sert çelikten yapılmış bir araçtır (Püsküllüoğlu, 2010:320).

Şekil 45. Ege (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Toz almada, boyamada, parlatma veya bir şeyi sürmekte kullanılan, kıl veya benzeri şeylerin bir sapa tutturulmasıyla elde edilen alete “Fırça” denmektedir (Şekil 46) (Doğan, 1982:316).

Şekil 46. Fırça (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Diğer araçlardan biri de “Kargaburun”dur (Şekil 47). Tel bükmede kullanılan ve uçları sivri koni biçimde olan metalden bir kıskaç türüdür (Anonim, 2019:1327).

Şekil 47. Kargaburun (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

“Yan keski”, tel ve benzeri malzemeleri kesmeye yardımcı olmaktadır ve kullanım yerlerine göre çeşitli ebatlarda imal edilmektedir (Şekil 48) (www.blog.koctas.com.tr, [09.08.2019]).

Şekil 48. Yan Keski (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Deriyi bir yere takarken gerdirme işlemini yapabilmek için “Kerpeten” kullanılmaktadır (Şekil 49). Yarım ay şeklinde iki parçadan oluşmaktadır (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:91).

Şekil 49. Kerpeten (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

“Masat”, çelikten üretilmiş çubuk şeklinde bir araçtır (Şekil 50). Deri bıçaklarının bilenmesinde kullanılmaktadır (Püsküllüoğlu, 2010:662).

Şekil 50. Masat (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Diğer araçlardan biri de “Muşta”dır (Şekil 51). Kunduracıların deriyi ezmek ve düzeltmekte kullandıkları kısa saplı madeni tokmaktır (Doğan, 1982:717).

Şekil 51. Muşta (Atalar, 2019).

“Örs” üzerinde maden dövülen, çelik yüzeyli madeni küttedir (Şekil 52) ve dericilikte aksesuarları birleştirmede yardımcı araçtır (Püsküllüoğlu, 2010:753).

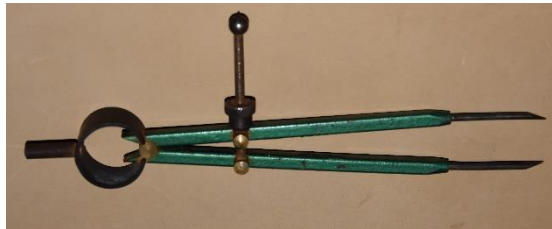
Şekil 52. Örs (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Farklı şekil ve büyüklükte bir kısıkaç olan “Pense” birçok meslek dalında çeşitli nesnelere kıvrırmak, sıkıkmak, tutmak vb. işlerde kullanılan bir araçtır (Şekil 53) (Anonim, 2019:1911).

Şekil 53. Pense (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

“Pergel”, çember ve yay çizme ve ölçmede kullanılan çizim ve ölçü aracıdır (Şekil 54). Açılır kapanır iki metal çubuktan oluşmaktadır (Doğan, 1982:811).

Şekil 54. Pergel (Atalar, 2019).

Deri yüzeyi süslemede “Çelik kalem” kullanılmaktadır (Şekil 55) ve (Şekil 56). Deri yüzeyi süslemede kullanılan, uç kısmında farklı kabartma desenlere sahip metal bir çubuktur (Bayrak, 2011:41).

Şekil 55. Çelik kalem (Atalar, 2019).

Şekil 56. Çelik kalem üstten çekimi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Dericilikte kullanılan gereçler 2 grup altında toplanmaktadır. Bunlar; temel ve alt yapı gereçleri ile süsleme gereçleridir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:92).

Temel gereçler içerisinde yer alan “Açık ve kapalı zimbalar”, genellikle beyaz ve sarı renklerde olabilen, parçaları birleştirme işlemi için açılan deliklere geçirilen metal zimbalar (Şekil 57) (Akalin, vd, 1993:171).

Şekil 57. Metal zimba (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

“Boncuklar”; cam, değerli taşlar, sedef, plastik gibi maddelerden yapılmaktadır (Şekil 58). Ortası delik, genellikle yuvarlaktır ve süs eşyası yapımında kullanılmaktadır (Püsküllüoğlu, 2010:177).

Şekil 58. Boncuklar (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

“Çeşitli metaller” de temel gereçlerde yer almaktadır. El şekillendirmesinde kolay biçim alan ince plaka şeklindeki bakır-pirinç levhalar, birleştirmede kullanılan teller, çeşitli rozet ve tokalar ile ürünlerin tutacak kısımlarını meydana getiren saplar örnek olarak verilebilmektedir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:92).

Temel gereçlerde “Çeşitli iplikler” de mevcuttur (Şekil 59). Pamuk, yün, keten, gibi maddeler bükülmek suretiyle elde edilmektedir. Dikiş tekniği ile birleştirme ve süslemede kullanılmaktadır (Doğan, 1982:478).

Şekil 59. Çeşitli iplikler (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

“Sırım” Deri ürünlerde ip yerine kullanılmak üzere kesilmiş, sicim kalığında, ince, uzun ve esnek deri parçasıdır (Şekil 60) (Püsküllüoğlu, 2010:864). Genellikle kenar birleştirmede kullanılmaktadır.

Şekil 60. Sırım (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

“Farklı özellikteki deriler” de temel gereçlerde yer almaktadırlar (Şekil 61). Bunlar glase, süet, rugan, vaketa, maroken, fantezi ve suni deriler olabilir. Bu deriler deri ev ve giyim aksesuar yapımında ve süslemelerde yer almaktadırlar (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:93).

Şekil 61. Çeşitli deriler (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

“Boyalar”, objeye renk vermek ve dış etkilerden korumak için üzerlerine sürülen ya da içlerine katılan renkli maddelerdir (Şekil 62). Kimyasal yapılarına, uygulanacak alana göre farklılıklar göstermektedir. Dericilikte ise en çok anilin boya kullanılmaktadır. Deri, kumaş, çiçek boyları ile guaj ve mont boyları da kullanılmaktadır (Gökçesu, 2002:39’dan akt. Özel, 2015:50).

Şekil 62. Deri boyalar (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Boyalı yüzeyleri korumak ve parlatmak için “Parlatıcılar” kullanılmaktadır (Şekil 63). En çok kullanılan parlatıcılar ise; laklar, deri cilaları, selülozik vernikler, gomalak ve leflef verilebilir (Aker ve Bostancıoğlu, 1970:253’ten akt. Özdemir ve Kayabaşı, 2007:93).

Şekil 63. Parlatıcı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Temel gereçlerden biri de “Yapıştırıcılar”dır (Şekil 64). İki yüzeyi yapıştırmada kullanılan katı veya sıvı şeklindeki maddelerdir (Aker ve Bostancıoğlu, 1970:292’den Akt. Özdemir ve Kayabaşı, 2007:93).

Şekil 64. Yapıştırıcı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Alt yapı gereçleri içerisinde, cam, ahşap, toprak, mukavva, karton, sünger (Şekil 65), gibi malzemeler kullanılmaktadır.

Şekil 65. Sünger (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

2.8. Dericilikte Kullanılan Teknikler

Derinin sağlamlığı, farklı teknik ve bezemelerin kolay uygulanabilmesi nedenleriyle tercih edilen önemli bir malzemedir. Deri, üzerindeki tüyler-kıllar sıyrılmadan ve tüyler-kıllar sıyrıldıktan sonra olmak üzere iki şekilde kullanılmaktadır (Dağtaş, 2007:11).

Deri ürün çeşitlerinin oluşturulmasında genellikle, manda, boğa, öküz, inek, at ve deve gibi hayvan derilerinden elde edilen taban astarı, kayışlık, kromlu kösele, kösele, vaketa gibi deriler ile koyun, kuzu, keçi, oğlak gibi küçükbaş hayvanlardan elde edilen deri türlerinden oluşmaktadır (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:159).

Yüzey süsleme tekniklerinden biri *aplikedir* (Şekil 66) ve (Şekil 67).

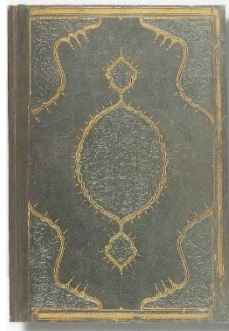
Şekil 66. Osmanlı dönemine ait aplikeli barutluk (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:160).

Şekil 67. Kırmızı renkli deri üzerine, taba renk ile rumi motifleri applike edilmiş pabuç (Küçükerman, 1988:69).

Aplike düz veya desenli bir kumaştan kesilen motiflerin bir başka kumaşa aktarımıyla oluşmaktadır (Anonim, 2019:137). Aplike tekniği, *kapalı applike* ve *açık applike* olmak üzere iki farklı şekilde uygulanmaktadır. Açık aplikede, bir yüzeye farklı bir motif fisto iğnesi ya da sarma gibi bir metot ile eklenmektedir. Kapalı aplikede ise hazırlanmış motifin kenar çizgilerinden, uç kısmında bırakılan pay arasındaki bölüm, ilk olarak makasla çıtlatılır sonra içeri doğru kıvrılarak, gizli dikişle diğer zeminle birleştirilir (Barışta, 1999:196).

Bir diğer süsleme tekniği de kabartmadır (Şekil 68) ve (Şekil 69).

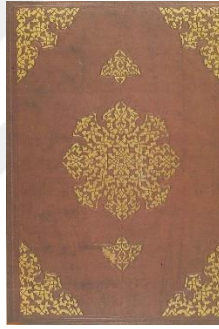
Şekil 68. 16. yüzyıla ait kabartmalı Kur'an cildi (Özen, 1998:57).

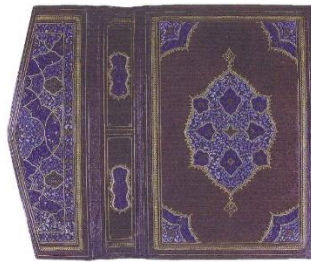
Şekil 69. Deri İşleri Atölyesi, baskı tekniği ile yapılmış deri çanta (Alav, 2019).

Kabartma tekniği, taş, metal, kil, ahşap ya da alçı yüzeyi üzerinde, bazı kesimleri oyuk, bazı kesimleri ise kabartılı bırakarak betiler oluşturma yöntemine denir. Alçak kabartma ve yüksek kabartma diye adlandırılan çeşitleri bulunmaktadır (Sözen ve Tanyeli, 2010:152).

Oyma (katı) tekniği ise kağıt, ahşap gibi farklı yüzeylerde olduğu gibi deri yüzeylerde de çok fazla kullanılmaktadır (Şekil 70) ve (Şekil 71).

Şekil 70. Oyma tekniği ile yapılmış, kapak içi katı'a şemse örneği (Özen, 1998:49).

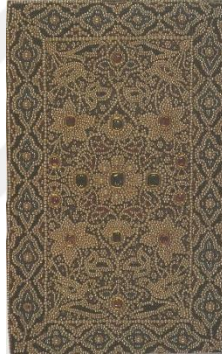
Şekil 71. Süleymaniye kütüphanesinde bulunan, oyma tekniği ile yapılmış deri cilt (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:115).

Oyma (katı) bir kağıt veya deri üzerindeki çizimin kesilip çıkartılarak, içi oyulmuş olan veya çıkan parçayı diğer bir kağıt, deri veya cam üzerine yapıştırmak yoluyla meydana getirilen çalışmalardır. Kesilip çıkartılan kısmı erkek oyma, içi oyulmuş kısım ise dişi oyma denmektedir (Bektaşoğlu, 2009:64).

Kakma (gömmе) tekniği ise taş, deri, tahta gibi farklı materyallerin bazı kısımları oyulmaktadır ve bu oyukların iç kısmına altın, sedef, gümüş gibi maddelerden yapılmış parçaların sıkıştırılması ile oluşturulan süslemeye verilen addır (şekil 72) ve (şekil 73) (Doğan, 1982:505).

şekil 72. Kakma tekniği ile yapılmış at koşum takımı (Dağtaş, 2007:37).

şekil 73. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan, kakma tekniği ile yapılmış Kur'an (Özen, 1998:92).

İşleme tekniği ise ipek, yün, keten, pamuk, metal gibi çeşitli iplikler kullanarak, farklı iğneler ve uygulama metotlar aracılığıyla; keçe, deri, dokuma gibi objeler üzerine yapılan bezemelere denilmektedir (şekil 74) ve (şekil 75) (Barışta, 1995:1).

Şekil 74. İşleme tekniği ile yapılmış 16. yüzyılın ikinci yarısından bir matara kılıfı (Küçükerman, 1988:66).

Şekil 75. Deriden yapılmış bir sahan kapağı (Küçükerman, 1988:65).

Deri üzerinde genellikle sırma, ipek, sim, iplik, inci ve boncuk gibi göze hoş gelen türden işlemler yapılmaktadır. Osmanlıda saray ayakkabılarının süslenmesinde çok kullanıldığı görülmektedir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:122).

Dikiş tekniği de bir süsleme tekniğidir (Şekil 76) ve (Şekil 77). Farklı iplik, sırma, sicim gibi malzemeler kullanılmaktadır. Lastik büzgü, makine büzgü gibi dikiş teknikleri ile süslemeler yapılmaktadır (Özdemir, 2004:125).

Şekil 76. Dikiş tekniği ile yapılmış yemeni örneği (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:249).

Şekil 77. Telatinden boyalı, dikiş tekniği ile yapılmış sofr a altlığı (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:156).

Yüzey süsleme tekniklerinden bir diğeri de *yakma (dağlama) tekniğidir* (Şekil 78) ve (Şekil 79).

Şekil 78. Tamga Deri Atölyesi, yakma tekniği ile yapılmış, lale motifli deri vazo (Atalar, 2019).

Şekil 79. Tamga Deri Atölyesi, dağlama tekniği ile yapılmış deri şekerlik (Atalar, 2019).

Kızdırılmış demir çubuklar yardımıyla deri yüzeylerin, yakılmasıyla oluşturulan süsleme tekniğidir (Anonim, 2019:579).

Farklı yüzeyler üzerinde kullanılan yakma tekniği üç değişik şekilde yapılmaktadır. Birinci teknik *yakma makinesi* ile yapılmaktadır. İkincisi olarak bıçak, biz gibi keskin uçların ısıtılması ve şeklin deri üzerine geçirilmesidir. Üçüncüsü ise kesilmiş deri parçalarını alevde tutularak veya püskürtülerek yanıklar oluşturma tekniğidir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:132).

Baskı tekniği ise klişe baskı, yıldız baskı, boyalı baskı ve kabartma baskı teknikleri kullanılmaktadır (Şekil 80) ve (Şekil 81).

Şekil 80. Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan, baskı tekniği ile yapılmış deri terlik (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:121).

Şekil 81. Baskı tekniği ile yapılmış mest pabuç (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:185).

Çeşitli baskı teknikleri bulunmaktadır. Fakat en çok tercih edileni metal baskıdır. Metal kalıpların ısıtılması ya da boyanarak yüzeye basılması ile elde edilmektedir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:134).

Deri yüzeyinin süslenmesinde kullanılan uygulamalardan biri de *boyama tekniğidir* (Şekil 82).

Şekil 82. Tamga Deri Sanat Atölyesi, keman çalan kadın (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Boyama tekniğinde, analin, kumaş boyası, akrilik ya da deri boyası gibi çeşitli boyalar kullanılmaktadır. Fakat en çok kullanılan boya ise analindir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:140).

Keserek işleme tekniği, deri yüzeyindeki desenlerin görünür hale gelebilmesi için motiflerin grift bölümleri hafifçe kesilmektedir. Linol işlemede ise yüzey farklı bıçak ağızlarıyla kazıma işlemi yapılmaktadır (Şekil 83) (Özdemir, 2004:131).

Şekil 83. Tamga Deri Sanat Atölyesi, linol işleme tekniği ile üretilmiş deri matara (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Deri normalde esnek bir özelliğe sahiptir fakat bu özelliği artırarak süslemeyi daha rahat yapabilmek için kullanılan tekniklerden bir diğeri de ıslatarak şekil verme tekniğidir (Şekil 84) ve (Şekil 85).

Diğer bir uygulama ise *ıslatarak şekil verme* tekniğidir. Islatılan deri, istenilen kalıba sokulması ile oluşmaktadır. Mask ve rölyef eserler bu teknikle yapılmaktadır (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:148).

Şekil 84. Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Koleksiyonunda bulunan, ıslatarak şekil verme tekniği ile yapılmış deri mask (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 85. Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Koleksiyonunda bulunan, ıslatarak şekil verme tekniği ile yapılmış deri mask (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Bir diğer süsleme çeşidi ise *birleştirme tekniğidir* (Şekil 86).

Şekil 86. Birleştirme tekniği ile yapılmış deri çanta (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:303).

Dört farklı birleştirme tekniği bulunmaktadır. Bunlar elde dikme, makinede dikme, yapıştırma ve zımba ile birleştirmedir (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:152).

2.9. Dericilikte Üretilen Eşyalar ve Aksesuarların Kullanım Alanlarına Göre Sınıflandırılması

Geçmişte el sanatları çerçevesinde yapılan deri ürünler insanoğlu için büyük bir öneme sahiptir. Derinin bu derece önemli olmasının sebebi ise hemen her alanda kullanılan bir maddedir. Ülkemizde ve yurt dışında deriden üretilen ürünlere baktığımızda, günlük kullanım eşyasından giyime, ev dekorasyonundan mutfak eşyasına kadar birçok alanda faydalandığını görülmektedir ve her geçen gün kullanım alanlarına bir yenisi eklenmektedir (Coşkun, 2018:288).

Tarih boyu derinin kullanım alanlarına baktığımızda derinin üst ve ayak giyiminin dışında savaş aletleri, kap kacak aletleri, müzik aletler, döşeme gibi çok farklı alanlarda ana malzeme olarak kullanıldığı görülmektedir (Dağtaş, 2007:12). Arlı'nın yaptığı sınıflandırmadan yola çıkarak geçmişte yapılan deri ürünler kullanım alanlarına göre 6 grup altında toplanmıştır. Bunlar;

Giyim Eşya ve Aksesuarları

Ayakkabılar, kemerler, çantalar, başlıklar, elbiseler, eldiven gibi ürünler giyim eşyaları ve aksesuarları grubundadır (Şekil 87) ve (Şekil 88). (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:159).

Şekil 87. Taba rengi deriden yapılmış çizme (Küçükerman, 1988:79).

Şekil 88. Topkapı Sarayı'nda sergilenen içi kürklü deri kaftan (Dağtaş, 2007:51).

Ev Eşya ve Aksesuarları

Mobilya, kâseler, kutular, mum altlıkları, su kapları, sofr altlığı, hurçlar, yastık, sandık, sahan kapları, perde gibi ürünler ev eşyaları ve aksesuarları grubundadır (Şekil 89) ve (Şekil 90) (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:166).

Şekil 89. Rahmi M.Koç Müzesi'nde bulunan, Mustafa Kemal Atatürk'ün deri kaplı dolabı (Dağtaş, 2007:100).

Şekil 90. Osmanlı dönemine ait vazo formunda bir deri kap (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:224).

Müzik Aletleri

Vurmalı çalgılar ve bazı müzik enstrümanları yapımında deri hammadde olarak kullanılmaktadır. Kös, davul, def, kudüm, bendir bunlardan sadece birkaçıdır (Şekil 91) (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:170).

Şekil 91. İstanbul Harbiye Askeri Müzesi'nde bulunan kös (Dağtaş, 2007:32).

Askeri Eşya ve Aksesuarları

At, özellikle Türklerin hayatlarının her alanında önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla kendileri için bu kadar önemli olan bir hayvanın yetiştirilmesi, ticareti ve gıda amacıyla kullanılması gelişi-güzel değildi (Gömeç, 2016:819). At ile ilgili eşyaların yapımına da önem verilmiştir. Koşum takımları, eyerler, üzengi, gem ve kırbaçlar özenli bir şekilde yapılmıştır (Şekil 92) ve (Şekil 93) (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:29).

Şekil 92. Telkari işlemeli at koşum takımı (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:186).

Şekil 93. Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan değerli taşlarla süslü eyer (Dağtaş, 2007:39).

Ok kabı, yay kılıfı, ok yatağı, kılıç kabzası, hançer kılıfı, kasatura kılıfı, zırh, göğüslük, kalkan silah aksesuarlarından bazılarıdır (Şekil 94) (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:176-179).

Şekil 94. Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan deri kalkan (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:187).

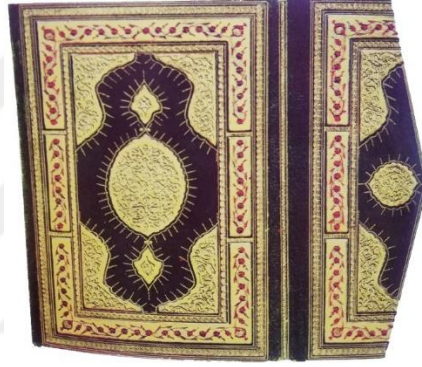
Fişeklik, silahlık, barutluk, kütüklük gibi ateşli silah aksesuarlarının yapımında da genellikle deri kullanılmıştır (Şekil 95) (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:182).

Şekil 95. Değişik bir fişeklik örneği (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:270).

Kitap Sanatları

Elyazması eserler, birçok geleneksel sanatları içinde barındırmaktadır. Özenle hazırlanan eserler sadece bir yazara ait değil, aynı zamanda geleneksel sanat ustalarının sanat eseri olarak değer taşımaktadır. Koruma ve süsleme amaçlı olan kitap kapları genellikle deriden yapıldığı için cilt adını almaktadır (Şekil 96) (Özen, 1998:9).

Şekil 96. Kuran-ı Kerim Mahfazası (Sakaoğlu ve Akbayar, 2002:283).

Gölge Oyunu ve Tipleri

Şeffaflaştırılmış deve derisinden yapılan tasvir olarak adlandırılan insan, hayvan veya eşya şekillerinin beyaz perde üzerine arkadan verilen ışıkla yansıtılması temeline dayanan gösteri oyunudur (Şekil 97) (Anonim, 2019:1316).

Şekil 97. Hacivat Karagöz Figürleri (Dağtaş, 2007:79).

III. BÖLÜM

3. GEREÇLER VE YÖNTEM

3.1. Gereçler

Isparta ili Yalvaç ilçe merkezinde yürütülen bu araştırmanın gereçlerini;

- Yörede üretilmiş ve satışı yapılan turistik hediyelik deri eşyaların tümü,
- Ürünlerin çekilmiş fotoğrafları,
- Yörenin tarihi ve coğrafi konumu ile ilgili kaynaklar; kültür turizmi ve turist tercihleri hakkında yazılmış kaynaklar; el sanatları tanım, tarih, teknik gibi konuları açıklayan kaynaklar; inovasyon kavramını açıklayan ve örneklendiren kaynaklar; Yalvaç, kültür turizmi, el sanatları, inovasyon konularını ele almış makale, bildiri, tez, röportaj, kataloglar oluşturmaktadır.
- Geleneksel turistik hediyelik deri eşya üretimi ile uğraşan atölyeler ziyaret edilerek, sözlü ve yazılı olarak karşılıklı görüşme sonucunda elde edinilen bilgiler,
- İnovatif tasarımlar için deri, deri işleme malzemeleri, deri donatıları, deri dağlama makinesi, deri boya, ahşap oymak için cnc router, deri kesmek için cnc lazer, kalıplar için ahşap ve ahşap oyma el aletleri oluşturmaktadır.

3.2. Yöntem

Bu çalışmada alan araştırması yöntemlerinden ve tasarım ilkelerinden yararlanılmıştır.

Yalvaç merkezinde yer alan, Yalvaç tabakhaneleri ve turistik hediyelik deri eşya üretimi yapan atölyeler ile 2019 Nisan ayı içerisinde sözlü ve yazılı görüşmeler yapılmıştır. Aynı zamanda yalvaç tabakhanesi deri üretim aşamaları ile turistik hediyelik deri ürünleri fotoğrafları çekilmiştir.

Yörede yapılan çalışmada, turistik hediyelik deri ürünlerin, ürün gruplandırmaları yapılarak, teknik özellikleri incelenmiştir.

Turistik hediyeelik deri eşyada yeni ürün geliştirmede ve tasarımlarda Yalvaç Psidia Antiocheia Antik Kenti buluntularından ve Yalvaç'ın kültürel unsurlarından yararlanılarak inovatif tasarımlar üretilmiştir.

Ürünlerin uygulayım aşamasında yöreye/ülkeye özgü hammadde kullanılarak yeni yöntem olarak ahşap baskı yöntemi uygulanmıştır.

Yöreye ait motif ve desenlerden yararlanılarak oluşturulan inovatif tasarımların çizimleri ve kalıpların oluşturulmasında 2D ve 3D grafik programlarından (Freehand, Illustrator, Corel Draw, AutoCad, Fusion 360, UCCNC, RDWorks) yararlanılmıştır. Ayrıca farklı bir teknik olan deri dağlama tekniği turistik hediyeelik deri eşya objeleri üzerine uygulanmıştır.

IV. BÖLÜM

4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUM

4.1. Yalvaç Turizmi ve El Sanatları

Turizm, insanların sürekli ikamet ettikleri, çalıştıkları yerlerin haricinde, dinlenme, eğlenme, merak, sağlık, kültür, ziyaret, kongre ve seminerlere katılma, dini ibadetlerini gerçekleştirme gibi bireysel ya da kolektif olarak yaptıkları seyahatlerdir (Özgüç, 2003:15'den akt. Sargın, 2006:2).

Yalvaç ve çevresinde yapılabilecek turizm çeşitleri, inanç, tarih ve müze turizmi ile akarsu, dağ ve kırsal turizmi olarak çeşitlenebilir (Kuter ve Erdoğan, 2006:117).

Yalvaç, oldukça fazla turizm değerlerine sahip bir ilçedir. Bu değerler arasında; Psidia Antiokheia, Yalvaç Müzesi, Tarihi Camiiler ve Çınaraltı, Tarihi hanları ve konakları, yöresel yemekler ve sanatları ile birçok değeri bünyesinde saklar. Kültürel turizm, açısından değerlendirildiğinde, Yalvaç oldukça zengin kaynaklara sahiptir. Bu zengin kaynakların gelecek nesillere ulaştırılması, tanıtılması önemlidir (Deniztaş, 2019:20).

Yalvaç, Hristiyanlık dininin temellerinin atıldığı ve dünyaya yayıldığı yerleşkelerdendir. Hristiyanlar için ikinci bir hac merkezi olarak görülür. Her yıl yüzlerce kişi “hacı” olmak için bu kente gelmektedir. Bu özeliği ile inanç turizminde mühim bir yere sahiptir (Kuter ve Erdoğan, 2006:117).

Ülkemizde “İnanç Turizmi” ismiyle geniş kapsamlı faaliyetlerin oluşmasına dair bazı çalışmalar 1995 yılında başlamıştır. Yalvaç; Turizm Bakanlığı tarafından 2000 yılında inanç turizmi kapsamına alınmış ve çeşitli etkinliklerle tanıtımı yapılmıştır. Çok sayıda tur şirketleri, basın ve konu ile ilgili uzmanların katılımı ile “İnanç Turizmi” faaliyetleri Yalvaç'ta yapılmaktadır (Sargın, 2006:5).

Yalvaç Şehri'ni inanç turizmi açısından önemli kılan etken, Hristiyanlık inancının yayılmasında önemli bir yeri olan Aziz Paul'un Psidia Antik Kent'ine yapmış olduğu misyonerlik seyahatleridir (Sargın, 2006:5). Aziz Paul Antiocheia Kent'ini kendisine merkez seçmiş; yeni dini ilk kez bu şehirde açıklayarak tüm dünyaya ilan etmiştir. Bu seferlerle Hristiyanlık tüm dünyaya Yalvaç'tan yayılmıştır

(Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü, 2008:7). Daha sonraki yıllarda Aziz Paul adına, St. Paul Kilisesi yapılmıştır. Hıristiyanlık dini açısından bu kilisenin öneminin vurgulanması ve mekânın tanıtım faaliyetleri; bölgeye olan ilgiyi günden güne arttırmıştır (Sargın, 2006:5).

Günümüzde Antiocheia'yı ziyaret için gelenler öncelikle St. Paul ve St. Bassus Kiliseleri ile birlikte diğer kiliseleri ziyaret etmektedirler. Aziz Paul'un fikirleriyle yaşayanlar onun dini yaymak için uğraş verdiği Antiocheia, Lystra ve Derbe Kentlerini ziyaret etmekte ve hac görevlerini yerine getirmiş olmaktadırlar (<http://www.ispartakulturturizm.gov.tr/yazdir?264B16F586C1927C6700E1F54F854C63>, [02.11.2019]).

Şehri simgeleyen faktörler arasında öne çıkan "Antik Kent" olgusu yöre halkı tarafından da önemsenmektedir. Yalvaç'a ait şehirlerarası otobüslerin dış kaplamalarının süslemesinde kullanılan antik kent figürleri, şehrin imajının oluşmasında yöre insanının gönüllü çabası olarak değerlendirilebilir (Sargın, 2006:5).

Pisidia Antiocheia, Yalvaç ilçesinin 1 km. kuzeyinde ve Sultan dağlarının güney yamaçlarında konuşlanmış bir kenttir. Yalvaç tarihi oldukça eski bir geçmişe sahiptir. Hitit, Frig, Lidya, Pers, İskender, Roma Bizans, Emevi, Abbasi, Anadolu Selçukluları Dönemini yaşayan Yalvaç; Milli mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti Dönemi'nde de önemli roller üstlenmiştir (Göde, 2010:11).

Psidia Antiokheia içerisinde ve çevresinde; ilk ve en büyük koloniyi kuran İmparator'a adanan Augustus Tapınağı bulunmaktadır (<http://www.isparta.gov.tr/yalvac>, [03.11.2019]). Tapınak kentin en üst noktasında; kayaların oyulmasıyla elde edilmiştir (Taşlıalan, 1991:30). Mimari farklılığı ile birlikte Azize Tekla'nın içerisinde eziyet görmesinden dolayı Hıristiyanlık açısından dini öneme sahip tiyatro bulunmaktadır. Devasa bloklarıyla ve sağlamlığıyla dikkat çeken Roma Hamamı, şehrin kuzeybatısında yer almaktadır (Taşlıalan, 1991:30). Antiokheia'nın ilk ve en büyük kilisesi St. Paul kilisesidir. Psidia Antiokheia'nın simgesi su kemerleri, şehrin su ihtiyacının yaklaşık 2/3 ünü karşılamaktadır. Su kemerlerine ait kalıntılar görenleri hayrette bırakacak kadar özenli ve kuvvetli yapılarıdır (Taşlıalan, 1991:41). Kentin ana giriş Batı Kapısıdır. Augustus Tapınağı'na geçişi sağlayan, anıtsal giriş Propylon, Anıtsal Çeşme olarak da bilinen Nympeum,

kentin çevresinde ise, Men Tapınağı bulunmaktadır (<http://www.isparta.gov.tr/yalvac/>, [03.11.2019]). Men, ay tanrısıdır. Bir gök tanrısı olan men aynı zamanda sağlık ve de kehanet tanrısıdır (Taşlıalan, 1991:44).

Yalvaç; kültürel ve turizm değerleri açısından yirmi sekiz ülke ve yüz seksen iki şehir arasından 2012 yılında Sakin Şehir (Cittaslow) olarak seçilmiş bir ilçedir. Cittaslow, 1999 da İtalya'da oluşturulmuş uluslararası bir belediyeler birliğidir (Kilinç vd., 2019:148). Sakin Şehir anlayışı; doğal güzellikleri, doğal ve kültürel değerleri koruma altına alıp gelecek nesillere aktarmak için büyük çaba sarf etmektedirler. Bu anlayışa önem verenler; yöresel ekonominin gelişmesine ve devam edebilir kalkınmaya da katkı sağlamaktadırlar (Ünal, 2016:24).

Yalvaç'ın bir diğer önemli kültürel değerleri arasında; hanları ve konakları bulunmaktadır. Bunlardan ilki Traşzade Konağı'dır. Diğer konak Hacı Eyüp Evi'dir. Yalvaç ilçesinde görülebilecek bir diğer konak da Yalvaç Geleneksel Yemek Evi'dir. Tarihi konaklar arasında Yalvaç'ta Prof. Dr. Metin Sözen Keçe Evi yer almaktadır. Burada, atölyeler ve sergi alanları ile birlikte; üst katta oturup sohbet edilebileceği çay, kahve içilebilecek odalar ile kütüphane bulunmaktadır (Deniztaş, 2019:20). Yalvaç'ta başka bir kültürel miras da mahalle fırınlarıdır. Yalvaç mahalle taş fırınlarında ekmek yapılması, önemli kültürel geleneğin yansımasıdır (Köstüklü, 2010:221)

Devlethan Camii, halk arasında "Ulu Cami" ve "Eski Cami" olarak da anılır. Anadolu Selçuklu Sultanlarından 14. yüzyılda 2. Kılıçarslan'ın kardeşi Devlethan adına yaptırılan caminin dış duvarları Psidia Antiokheia'dan getirilen devşirme taşlardan yapılmıştır. Caminin içinde de kalem işi bezemeler görülmektedir (<https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-yalvac/>, [03.11.2019]).

Yalvaç ziyaretçilerini ilçe merkezinde ulu çınar karşılar. Bu çınar sekiz asır önce Selçuklular zamanında dikilmiş ve günümüze kadar ulaşmış tarihi bir abidedir. İnsanların buluşma noktası olan bu mevkiye "çınaraltı" denilmektedir (<https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-yalvac/>, [03.11.2019]). İlçe halkı yaşamı paylaştıkları Çınar Ağacı'nı adeta ilçenin uğuru olarak kabul ederler (Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü, 2008:38).

Çınaraltı güzergâhından Yalvaç'ın çarşı merkezine gelindiğinde insanlara "Anlatan Meydanı" eşlik eder. Daire şekilli planıyla meydan, Yalvaç'ın zengin tarihini

ilmek ilmek işleyip, adına uygun olarak adeta bir rehber gibi şehri anlatır (Deniztaş, 2019:21).

Yalvaç Müzesi 1966 yılında hizmete girmiştir. Tarihin zenginliği ve birikiminden payını oldukça yüklü bir parça alan Yalvaç İlçesi, kazı ve araştırmalardan elde edilen eserlerin sergilendiği güzel bir müzeye sahiptir (<https://isparta.ktb.gov.tr/TR-70959/yalvac-muzesi.html>, [06.11.2019]). Müzede Prehistorya Salonu'nda tarih öncesi çağlara ait fosiller ve höyüklerden çıkan eserler; Klasik Salon'da Antiokheia antik kentinde ve Men Kutsal alanında bulunan eserler; St. Paul Salonu'nda Hristiyanlık döneminin buluntuları; Etnografya Salonu'nda Osmanlı döneminden kalma sikke, giysiler ve bir salonda da Eski Yalvaç Evlerinin iç kısım örneği sergilenmektedir (<https://www.yalvac.bel.tr/kentrehberidetay/698>, [06.11.2019]).

Yalvaç bölgesi zengin bir akarsu turizmine sahiptir. Yörede iki tane çay bulunmaktadır. Bunlardan ilki Değirmen çayıdır. Sularını Sultan dağlarından alıp, Hoyran Gölü'ne dökmektedir. Diğeri ise, Sel Çayı'dır. Antiocheia kentinin doğu eteklerinden akarak Gelendost'a ulaşmaktadır. Tarihi ve doğal güzellikleri ile ilçeye farklı bir görünüm sağlamaktadır (Keleş, 2001'den akt. Kuter ve Erdoğan, 2006:117).

Hoyran Gölü, ilçenin batısında yer almaktadır ve 25 km mesafededir. Eğirdir Gölü'nün kuzey yarısına Hoyran Gölü adı verilir. Kamp kurma, günübirlik piknik yapmak için uygundur. Yaz aylarında birçok yerli ve yabancı turist tarafından tercih edilmektedir (<https://www.yalvac.bel.tr/kentrehberidetay/738>, [06.11.2019]).

Yalvaç; dağlık olduğu için, sportif amaçlı gezi, yürüyüş, tırmanma için elverişli ortamlardır. Yüksek dağlık alanları, orta yükseklikteki ormanlık yerleri, geniş ovaları ile coğrafi olarak Yalvaç dağ turizmine uygun bir bölgedir (Kuter ve Erdoğan, 2006:118).

Eski Deri Fabrikası ve Deri Sanayi Açık hava Müzesi; M. Kemal Atatürk'ün emriyle Cumhuriyetimizin ilk yıllarında kurulan 125 anonim şirketten birisidir. Bina günümüzde kullanılmamakta, restorasyonu tamamlandıktan sonra; otel olarak kullanılması planlanmaktadır. Eski makineler ise binanın ön kısmında bulunan açık hava müzesinde ziyaretçilere sergilenmektedir (<https://www.yalvac.bel.tr/kentrehberidetay/740>, [07.11.2019]).

Geleneklerine son derece bağılı ilçe halkı, atalarının bırakmış olduğu zengin kùltürü yaşatma çabasındadır (Kùltür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Mùdùrlùđü, 2008:42). Dericilik, keçecilik, saraçlık, sıcak demircilik, at arabacılık, semercilik, dokumacılık sanatlarını mesleklerin son temsilcilerinin ellerinde hayat bulmaktadır.

Yalvaç; sahip olduğu doğal, tarihi ve sosyokùltürel yapısı açısından turizmin çekim merkezidir. Yalvaç; yöresel el sanatları ve yemekleri, kırsal yaşam biçimlerinin yanı sıra gelenek, örf ve adetleri ile yüksek bir kùltür turizm potansiyelini barındırmaktadır (Kilinç vd., 2019:209).

Yalvaç kùltürü ve doğal güzellikleri incelendiğinde, kentin eski dönemlerde sosyal, ekonomik ve kùltürel bakımdan önemli bir ticaret merkezi ve her şeyden önemlisi dini merkezdir. Psidia Antiokheia'nın uluslararası bir ekip tarafından kazı çalışmaları devam etmektedir. Bununla birlikte ilçe belediyesi Uluslararası Tarihi Kentler Birliği'ne üye olarak Yalvaç'ın tarihi kimliğinin korunması, dünyada bilinen bir yerleşke haline gelmesi sağlanmıştır (Kuter ve Erdoğan, 2006:118).

Yalvaç'ın el sanatları köklü bir geçmişe sahiptir. Kişisel veya kolektif bir grubun bilgi ve becerisine dayanan; güzelin yanında yararlıyı da sunan, hayatı kolaylaştıran, evde veya atölyelerde belli dönemlerde üretilen geleneksel, bölgesel, fonksiyonel, dekoratif, dini, sosyal açıdan sembolik karakter taşıyan, mekanik araç yardımı ile yapılan ürünlere el sanatları denir (Altıntaş, 2016:158).

El sanatları insanoğlu var olduğundan beri doğa şartlarına bağılı olarak ortaya çıkmış ve daha sonra değişimler göstererek, toplumun sahip olduğu duyguları, beğenileri ve kùltürel özellikleri yansıtmıştır. El sanatları bir ülkenin gelenek göreneklerini, yaşama biçimini nesilden nesile aktararak devam edilmesinde en büyük rolü üstlenmiştir (Özbağ, 2008:III).

Anadolu ve çevresinde 11. yüzyıldan günümüze kadar, Selçuklu Dönemi, Beylikler Dönemi, Osmanlı İmparatorluğu Dönemi, gibi güçlü kaynaklardan beslenen geçmişı yüz yıla yaklaşan vatan toprağımızda el sanatları; güçlü bir miras devralmış ve buna yeni değerler eklemiştir. Ekonomik, sosyal ve coğrafi şartlara bağılı olarak büyük bir gelişme göstermiş ve günümüze kadar gelmiştir (Barışta, 2005:6).

Anadolu'ya yerleşen Türkler zengin sanat ve uygarlık kùltürünü de birlikte getirmiştir. Isparta-Yalvaç yöresine yerleşen Hamitoğulları Beyliği burada

karşılaştıkları örnekleri ve yöntemleri kendi anlayışlarıyla bağdaştırmış ve el sanatlarını geliştirerek sürdürmüşlerdir. Yalvaçta geçmişten beri yapılan el sanatları şunlardır; keçecilik, yaylı araba yapımı, sıcak demircilik, saraçlık, semercilik, dericilik, dokumacılık, halıcılık-kilim, çarpana dokuma, oya nakış, bakırcılıktır ve dericiliktir.

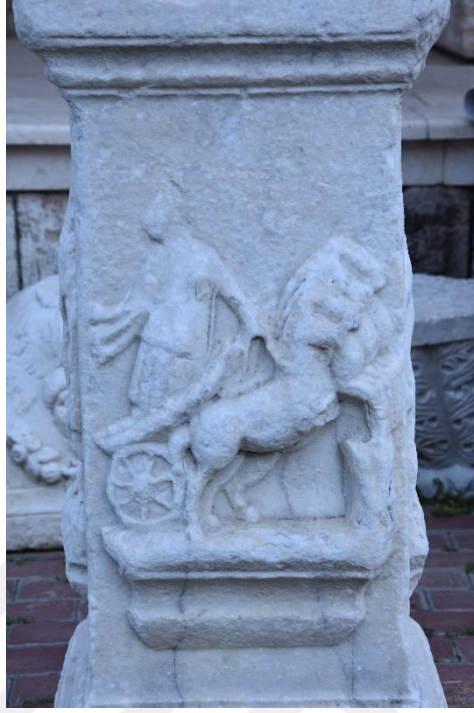
Günümüzde ise Yalvaç turizmine somut katkıları olan el sanatları içerisinde; Keçecilik, yaylı araba yapımı, dericilik ve deri ürünleri gelmektedir. Yalvaç turizmine katkıları açısından ilk sırayı “Keçecilik” almaktadır. Keçe objeler üzerine kültürel öğeler işlenerek turistik hediyelik eşya olarak üretilmekte ve satılmaktadır. Bir diğer unsur ise at arabacılığıdır. İlçe park ve bahçe içerisinde bulunan oturma bankları at arabası tekerleri ile dekoratif hale getirilmiş ve geleneksel at arabası minyatürlerinin üretimi yapılarak, turistik hediyelik eşya olarak pazarlanmaktadır. Farklı bir unsur ise dericilik ve deri ürünleridir. Üretilen turistik hediyelik deri eşya üzerine kültürel olan halı- kilim motifleri ile süslenmiş ve az da olsa yalvaç tarihi kalıntıları içerisinde yer alan mimari unsurları deri tablo içerisinde aktarılmış ve turistlere satılmak üzere hazır hale getirilmiştir.

4.2. Yalvaç'ta Dericiliğin Tarihi Gelişimi

Yalvaç dericilik sektörünün köklü bir geçmişe sahiptir ve en önemli sanayi kollarından bir tanesidir. Yalvaç dericilik faaliyetleri geçmişten gelen üretim kültürüne sahiptir. Erken dönemlerden itibaren dericilik unsurlarına rastlanılmaktadır. Yalvaç tarihine bakıldığında, helenistik dönem itibari ile bölge beşeriyet için önemli bir yerleşim merkezi olmuş ve Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerine tanıklık etmiştir.

Meltem GÜLER tarafından yapılan çalışmada, Yalvaç'ta dericiliğin tarihi seyri ile ilgili, Prof, Dr. Mehmet ÖZHANLI ile 07.07.2015 tarihinde yapmış olduğu görüşmede; Roma döneminde imparator Augustus 5. ve 7. lejyonları bölgeye veteran olarak yerleştirdiği, bölgede yaklaşık 12000 asker olduğunu ifade etmiş ve askerlerin çizme, zırh, bilekliği vb. gibi teçhizatları deriden ürettiğini söylemektedir. Ayrıca Yalvaç Antik dönemde, Helenistik dönemde ve daha öncesi dönemlerde dericiliğin bölgede var olduğunu, buluntuların üzerindeki kabartmalarda deriyle ilgili bezemeler olduğundan bahsetmektedir (Şekil 98) (Güler, 2015:60-61). Bu bilgiler doğrultusunda

Yalvaç'ta dericiliğin M.Ö 3. yüzyıldan beri mevcut olduğu ve o zamandan beri dericilik faaliyetlerinin devam ettiği görülmektedir.

Şekil 98. Yalvaç müzesinde bulunan, taş üzeri kabartmalı asker (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç-2019).

1071'de Malazgirt zaferiyle Anadolu'ya yerleşen Türkler'in deri sepilemesinde ileri düzeyde oldukları bilinmektedir. Selçuklu döneminde, Anadolu'da ilk sanat kurumu, debbağlık olduğu ve deri işleme alanında geliştiği bilinmektedir. Bu gelişmeyi örgütleyen kişinin de pir konumunda olan Ahi Evren Nasirüddin Mahmut olduğu bilinmektedir. Anadolu'da dericilik alanında en parlak dönem Ahilik Kurumu içerisinde gelişmiştir (Tekin, 1993:52).

Anadolu'ya yerleşen Türkler yalnız göçebe değildi. Yerleşenlerin bir bölümü de aydın ve sanat erbabıydı. 1141 tarihinde Katvan savaşında Karahıtaylar'a mağlup olan Selçuklular, Türkistan'ı Karahıtaylılara bırakarak Anadolu'ya gelmişlerdir ve Yalvaç'a Türk nüfusunun ulaştığı yıllara rast gelmektedir. Gelenlerin içinde bulunan Türkmen dervişleri, tekkeler kurmuşlardır ve göçebe Türklere de çeşitli sanatları öğreterek şehir hayatını geliştirmişlerdir (Karaman, 1991:70-71). Bu sanatlardan bir tanesi de dericiliktir. Yalvaç ilçesinde Tabaklar (Debbağlar) mahallesi bulunmaktadır.

Durum itibarı ile de bu dönemde de dericilik faaliyetlerinin yapıldığını ispatlanmaktadır.

Yalvaç'ta dericilik faaliyetleri, Cumhuriyetin ilk yıllarında, 125 şirketten biri olan ve Kum'a göre 1923 yılında, "Yalvaç Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi" adı altında modern üslupta deri fabrikası ve çok ortaklı şirket olarak kurulmuştur (Şekil 99) ve (Şekil 100) (Kıstır vd., 2017:642).

Şekil 99. Yalvaç deri fabrikası (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Şekil 100. Yalvaç Sanayi Ve Ticaret Anonim Şirketi Nizamname-i Dahiliyesi (İç Tüzüğü) (<https://www.yalvac.bel.tr/kentrehberidetay/740>).

Cumhuriyetin ilk dönemlerinden itibaren deri fabrikası sanayinin gelişiminde etkili olmuş ve kalkınma hedefine örnek gösterilecek yatırımlardan birisi olmuştur.

Şirket ortakları ise 130.000 TL toplam sermaye ile; Yalvaçlı dericiler, tasarruf sahipleri, Sümerbank ve Alman üreticilerdir. Şirket sermayesinin 80,000 TL si Yalvaçlı yatırımcılara, 50.000 TL si ise Sümerbank ve Alman üreticilerine aittir (Gün, 2010:63-64). Şirket 1949 yılına kadar İstanbul Beykoz Deri Fabrikası bünyesinde çalışmış ama bir süre sonra ise kapatılmıştır (BAKA, 2012:22). II. Dünya Savaşı'nın son bölümlerinde, ihtiyaçların bitmesi ile 1944 yılında Sümerbank hissesini yılda 5.000 TL taksitle Yalvaç Belediyesine devretmiştir (Kıstır vd., 2017:642). Deri fabrikasının kapanmasından sonra Yalvaç'ta dericilik faaliyetleri küçük ölçekli atölyelerde geleneksel yöntemlerle devam etmektedir (Şekil 101) (BAKA, 2012:22).

Şekil 101. Yalvaç eski tabakhane (Selvi, 2018).

Günümüzde ise eski tabakhane de bulunan bazı deri işletmeler yarı mamul deriyi işlemesi sebebiyle endüstriyel atık su oluşturmayacağını taahhüt ederek, daha modern yöntemlerle ve daha verimli çalışabilmek için Yalvaç Küçük Deri Sanayi Sitesine taşınarak dericilik faaliyetlerine devam etmektedirler (Şekil 102) (Isparta İli 2018 Yılı Çevre Durum Raporu, 2019).

Şekil 102. Yalvaç küçük deri sanayi sitesi (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

4.3. Yalvaç'ta Deri Üretimi

Günümüzde deri üretim aşamalarının tamamı, Yalvaç Küçük Deri Sanayinde işletmelerinde yapılmadığından, Yalvaçlı deri ustalarının işlenti tariflerine bağlı kalınarak, bazı aşama görüntüleri Isparta Deri Organize Sanayi Bölgesi işletmelerinden elde edilmiştir. Fotoğraflarla belgeleyerek Yalvaç deri işleme kültürü incelenmiştir.

Ham deri işlentinin birçok aşaması bulunmaktadır ve zorlu bir süreçtir. Et üretimi sırasında hayvanlardan yüzülerek elde edilen deriye budama işlemi yapılmaktadır (Şekil 103). Bu işlem derinin işe yaramayan kısımlarının (kelle, kuyruk, tırnak gibi) kesilerek deriden ayrılmasıdır. Deriler kalitesine, cinsine, büyüklüğüne göre üst üste yığılarak partiler oluşturulur (Şekil 104).

Şekil 103. Budama yapılan deriler (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 104. Derilerin sınıflara ayrılması (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

İkinci aşamamız ise derinin bozulmaması için yapılan konservasyon işlemidir. Bu işlem genellikle derinin bakteri faaliyetlerinden korunması amacıyla gerçekleştirilir. Bu amaçla deriye tuz uygulaması yapılmakta ve derinin su seviyesi düşürülmektedir (Şekil 105).

Şekil 105. Deriye tuz uygulaması (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Daha sonra derinin kaybetmiş olduğu suyu geri kazandırmak, kan, çözünebilir proteinler, kirli maddeler gibi atıkların deriden uzaklaştırılabilmesi için ıslatma-yumuşatma işlemi yapılmaktadır. Farklı teknikler kullanılarak yapılan ıslatma-yumuşatma işlemi daha önceki dönemlerde kuyularda yapılmaktaydı (Şekil 106), günümüzde ise kelebek makinesinde bu işlem gerçekleştirilmektedir. Ham deriler kuyu veya kelebek makinasına konulur ve 20-25 °C sıcaklığındaki su içerisinde bekletilerek ıslatma-yumuşatma işlemi yapılmaktadır (Şekil 107).

Şekil 106. Yalvaç eski tabakhanede bulunan kuyu örneği (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Şekil 107. Kelebek makinesinde ıslatma- yumuşatma işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Islatma- yumuşatma işleminin ardından; kireçleme ve zırnık (badana) işlemi yapılmaktadır. Bu aşamada deriye kireç ve zırnık verilerek deri üzerindeki kıl, kıl kökleri ve epidermis tabakası giderilir (Şekil 108) ve (Şekil 109). Bu aşama derinin kalitesi için önem arz etmektedir. Yapılacak hatalar deride kalıcı hasarlara neden olmakta ve telafisi mümkün olmamaktadır.

Şekil 108. Zırnıklama işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 109. Kılların sıyırılması (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Kıllarında arındırılmış olan deriler dolaba konulduktan sonra 37 °C sıcaklığında su verilerek vücut ısısına getirilmekte (Şekil 110) ve kabartma işlemine başlanmaktadır.

Şekil 110. Derinin vücut ısısına getirilmesi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Kabartma aşamasında dolapta bulunan derilere yeniden zırnık ve kireç verilmektedir (Şekil 111). Zırnık, deri yüzeyinde kalan kılların tamamını dökmek; kireç ise derinin liflerini kalınlaştırmak için verilmektedir. Bu aşamada albumin, glabulin, melanin gibi derinin bozulmasına neden olan enzimler, derinin arkasında bulunan kalan et ve yağlar dışarı atılmaktadır. Bahsedilen bu kabartma aşaması bir gün sürmekte ve daha sonra deriler dolaptan çıkarılmaktadır.

Şekil 111. Dolapta kireçleme ve zırnık işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Dolapta kabartılmış olan deriler, artık kavaletto aşamasına hazır hale gelmektedir. Eski dönemlerde ıslatma işleminden hemen sonra etleme aşaması yapılmaktaydı. Günümüzde ise Kavaletto aşaması, kıl giderme, kireçleme ve kabartma işleminden sonra uygulanmaktadır. Bu iki farklı tekniğin ortak noktası ise deri üretiminde öneme sahip olmayan yağlı katman olan hipodermis tabakasını giderebilmektir (Şekil 112).

Şekil 112. Kavaletto makinesi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Bir diğer önemli aşama ise kireç giderme işlemidir (Şekil 113).

Şekil 113. Kireç giderme işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Kireç giderme işleminin amacı; deri içerisindeki kireçlerin giderilmesi ve derinin sonraki işlemlerinde yararlanılacak olan maddelerin direnç göstermemesi için pH seviyesinin düşürülmesidir. Bu aşamanın sonunda deri bitkisel tabaklamaya uygun hale gelmektedir.

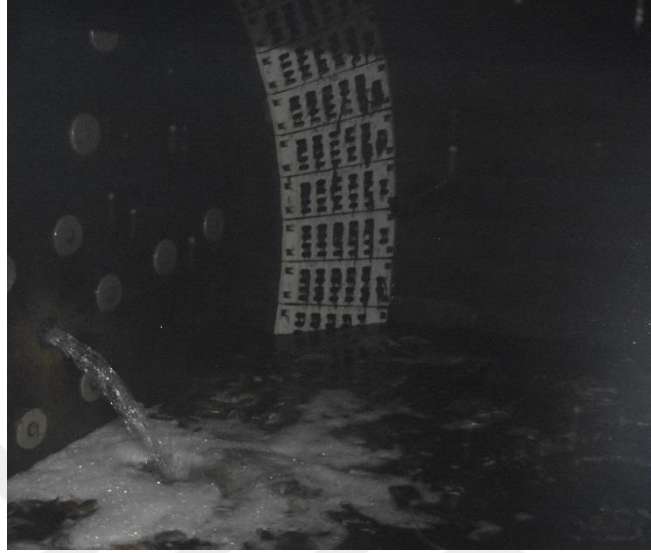
Kireç giderme aşamasından sonra yapılan sama işleminin amacı enzimatik aktivitelerden yararlanılarak deride kalan kıl köklerini çıkarmaktır (Şekil 114).

Şekil 114. Sama işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Sama işlemi sonucunda deri dokusunda açılma, liflerin kendi içerisinde hareketlilik, derinin sırça yüzeyinde ince ve güzel bir görünüm sağlanmaktadır.

Sama işleminden sonra yapılan yağ giderme işleminin amacı derideki hayvansal yağların giderilmesidir (Şekil 115). Bu aşamada kullanılan gazyağı deri içindeki, sıvı sabun ise yüzeydeki yağları uzaklaştırmaktadır.

Şekil 115. Yağ giderme işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Yüzey ve içindeki yağları uzaklaştırılmış olan deriye Piklaj işlemi yapılmaktadır (Şekil 116).

Şekil 116. Piklaj (salamura) işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Derilerin uygun pH değerlerine getirilmesi ve deri şişmesinin engellenmesi amacı ile piklaj işlemi yapılmaktadır. Bu aşamada deri tuz, formik asit ve sülfürik asit

solüsyonu içerisinde yaklaşık 2,5-3 saat dolapta çevrilmektedir. Bu işlemin sonucunda derinin pH'sı (4-4,5) bitkisel tabaklama işlemine uygun hale getirilmektedir.

Debbağgad işleminde (bitkisel tabaklama) deriye sepilenmesi için mimoza, meşe palamudu, quebracho, kestane, okaliptüs, kızılçam, kayın ağacı, mangreve, kızılağaç, mazı, karayemiş verilerek kabartma işleminde uzaklaştırılmış olan enzimlerden oluşan boşluklar doldurulmaktadır. Asıl deri tabaklama işlemi burada yapılmaktadır. Deri 4 saat boyunca bitkisel tanenlerle döndürülmekte, gece boyunca dolapta bekletilmekte ve bazifikasyon işlemine geçilmektedir (Şekil 117).

Şekil 117. Debbağgad işlemi (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Bazifikasyon işleminin amacı ise derilerin asit-baz dengesini sağlayarak daha sonraki işlemlere hazırlamaktır (Şekil 118).

Şekil 118. Bazifikasyon işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

İstiflenen deriler, bitkisel tanenlerin derilere daha iyi nüfuz etmesi için belirli bir süre bekletilmektedir (Şekil 119).

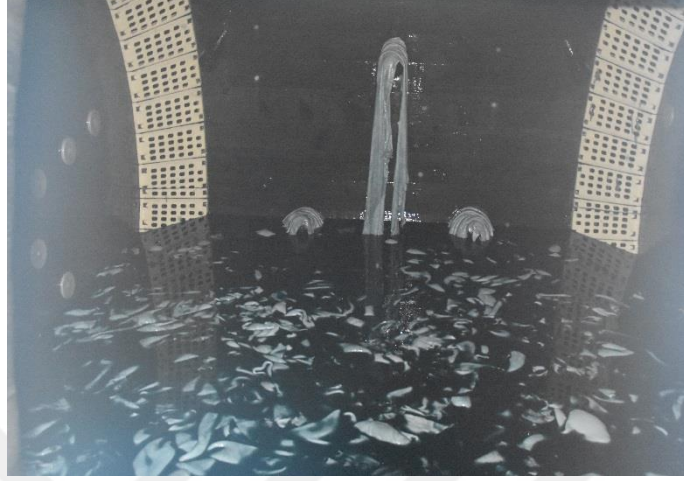
Şekil 119. Derilerin istiflenmesi (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Bekletilen deriler istenilen kıvama gelince tıraş makinesinde kalınlıkları eşitlenir (Şekil 120).

Şekil 120. Tıraş işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Deriler tekrar dolaba konularak 2. Debbağgad (bitkisel tabaklama) işlemine geçilmekte ve 1. Debbağgad işleminde vermiş olduğumuz bitkisel tanenler belirli bir oranda tekrar verilmektedir (Şekil 121).

Şekil 121. İkinci debbağgad işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Bitkisel tanenlerin deride kalması için sodyum bikarbonat verilerek 2. bazifikasyon işlemi uygulanır (Şekil 122).

Şekil 122. İkinci bazifikasyon işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Bir sonraki aşama ise yağlama ve boyama aşamasıdır (Şekil 123).

Şekil 123. Derilerin yağlanması ve boyama (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Yağlama işlemi derinin mukavemetini artırmak için yapılmaktadır. Derinin sert düşmemesi ve liflerdeki sürtünmeyi azaltmak amacı ile deriye bitkisel yağ verilmektedir. Ayrıca bu aşamada isteğe göre deriye kök boyası verilerek deriler renklendirilmektedir.

Dolaptan dökülen deriler kuruması için serilir (Şekil 124) ve (Şekil 125).

Şekil 124. Derinin serilmesi (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Şekil 125. Derinin serilmesi (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Kurutma işleminde sonra deriler tavlama işlemine tabi tutulmaktadır. Tavlama işleminin birkaç çeşidi bulunmaktadır önceleri süpürge tavı veya ıslak talaş tavı yapılırken, günümüzde tavlama işlemi susuz dolaplarda ıslak talaş ile yapılmaktadır (Şekil 126).

Şekil 126. Tav işlemi (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Daha sonra tırtır veya patpat makinesiyle deriler esnetme işlemi yapılmaktadır (Şekil 127).

Şekil 127. Tırtır işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Tırtır veya patpat işleminden geçen derilerin düz hale getirilebilmesi için germe yapılmaktadır (Şekil 128).

Şekil 128. Derilerin gerilme işlemi (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Gergi makinası yardımı ile gerilen deriler yaklaşık bir saat 90 °C sıcaklıkta makinada bekletilir (Şekil 129).

Şekil 129. Gergi Makinesi (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Gerilmiş olan deriler fırından çıkarılarak kıyı alma işlemi ile derinin kenarlarındaki bozuk kısımları uzaklaştırılır (Şekil 130).

Şekil 130. Kıyı alma işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Derinin arka kısmı da önemlidir. Bu yüzden arkasının temizlenmesi için zımparalama ve toz alma işlemleri yapılmaktadır (Şekil 131) ve (Şekil 132).

Şekil 131. Zımparalama işlemi (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Şekil 132. Toz alma işlemi (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Zımparalanarak temizlenen deriler ölçüm makinesinden geçirilerek dm^2 cinsinden ölçüsü belirlenerek deri yüzeyine yazılmaktadır (Şekil 133).

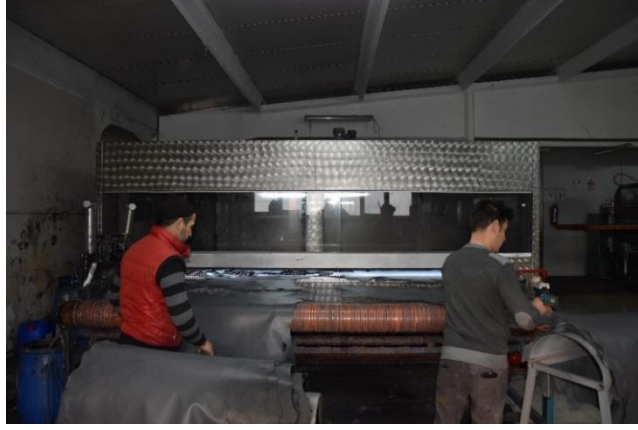

Şekil 133. Ölçüm makinesi (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Daha sonra isteğe göre deriler boyanmakta (Şekil 134), boyanın deriye sabitlenmesi amacıyla deri cilalanmaktadır (Şekil 135).

Şekil 134. Boya işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 135. Cilalama işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Talepler doğrultusunda boyanıp cilalanan deriye sıcak press uygulaması yapılmaktadır. Sıcak press uygulaması ile deri düzleştirilir ve parlak bir görünüm alması sağlanır (Şekil 136).

Şekil 136. Pres işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Tüm bu işlemlerden sonra deriler kalite kontrolünden geçirilerek sınıflara ayrılır ve müşteriye gönderilmek üzere paketlenir (Şekil 137) ve (Şekil 138).

Şekil 137. Derinin sınıflara ayrılması (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 138. Paketlenmiş deriler (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

4.4. Yalvaç'ta Üretilen Mamul Deri Çeşitleri

Kösele: Orta ve ağır boyda büyükbaş hayvan ham derilerinin, bitkisel yöntemlerle tabaklanmasıyla oluşturulan ve ayakkabı tabanı, bavul, çanta vb. yapımında kullanılan kalın mamul derilerdir. İyi gelişmiş sığır, düve ve öküz derilerinin kullanılması derinin sert, az bükülür ve sıkı tutumlu olma özelliğini ortaya koymaktadır (Akalin vd. 1993:106).

Sabunlu Kösele: Sığır ve özellikle ham inek derisinden imal edilmektedir. Kalın ve ince sabunlu kösele olarak ikiye ayrılmaktadır. Orta ve hafif ağırlıktaki hayvan derilerinin bitkisel terkipler ile tabaklanması, sırça tarafının belirli oranlarda yağlanmasıyla elde edilen tabii renkte, yumuşak tutumlu, elastiki köselelerdir (Akalin vd. 1993:106).

Kromlu Kösele: Genellikle ağır sığır ve manda derilerinin krom tuzları ile sepilenmesiyle, yağlı ve yağsız olarak yapılmaktadır. Beyaza yakın renkte ve bükülebilir köselerdir (Kalafat, 2012:45).

Kayışlı Kösele: Büyükbaş hayvan derilerinin sepilenmesinden sonra özel surette yağlanmasıyla elde edilen krupon halinde, sıkı tutumlu ve tabii renkte bir köseledir (Özdemir, 2004:90).

Meşin: ham koyun ve keçi derilerinin çeşitli yöntemlerle sepilenmesinden elde edilen doğal renkte veya boyanmış deridir. İnce, yumuşak ve elastiki deri olması

nedeniyle ayakkabı astarı, dekoratif ürünlerin yapımı ve ciltçilikte kullanılmaktadır (Akalin vd. 1993:115).

Maroken: Keçi derisi veya küçükbaş hayvan derilerinin sepilenmesiyle elde edilir. Krom veya tanen sepisi yapılabilir, çok açık renk olduğundan istenilen renge boyanabilir. En önemli özelliği yüzeyinin girintili çıkıntılı ve taneli görünmesidir. Çanta ve ayakkabı yapımında kullanılır ve görüntüler baskı ile yapılabilmektedir (Özdemir, 2004:91).

Sahtiyen: Bitkisel tanenler kullanılarak keçi derilerinin, çeşitli usullerle sepilenmesinden elde edilen tabii renkte veya boyanmış, işlenmiş, yumuşak derilerdir. 4 ayrı kaliteye ayrılırlar, bunlar; birinci, ikinci, üçüncü ve ıskarta'dır (Akalin vd. 1993:138).

Davul Derisi: Parşömen derisi de denmektedir. Eşek, dana ve domuz derilerinden elde edilir. Derinin kılları ve yağları temizlenir, sünger taşı veya tebeşir tozu ile ovulur ve havada gerilip kurutulur. Şeffaf ve sert hale gelen deri; davul, müzik aletlerinin yapılmasında ve dekoratif süslemelerde kullanılmaktadır (Gökçesu, 2002:18-20'den akt. Güler, 2015:42).

Süet: Dana, malak, genç sığır derileriyle, koyun, kuzu, oğlak, keçi derilerinin kanat veya bütün halinde kromlu tuzlarla sepilenmesinden elde edilmektedir. Derinin tersi fırçalanarak tüylendirilir ve istenilen renge boyanabilir. Derinin iç kısmı zımparalanarak hazırlanır. Derinin iki yönlü değerlendirilebilmesi için iki yüzü aynı anda tabaklama işlemi görmektedir. Krom tuzlarıyla sepilenmesiyle birlikte et tarafından finisaj görmüş, yumuşak tüylü ve kadife gibi türlü renklerde işlenmiş deri olarak bilinmektedir (Akalin vd. 1993:148).

Güderi: Koyun, kuzu, geyik, ceylan, karaca, keçi derileri temizlenip yumuşatıldıktan sonra morina ya da balık yağlarıyla sepilenmesiyle elde edilmektedir. Esnek, yumuşak ve mat bir görünüme sahiptir. Cam temizleme eldiveni ve giysi olarak kullanılmaktadır (Kalafat, 2012:44).

Vaketa: Orta ve hafif ağırlıkta büyükbaş hayvan derilerinden elde edilir. Kanat halinde bitkisel usulle sepilenir, fazlaca yağlanıp sırça tarafından perdahlanır. Tabii renkli, siyah renkli ve kahverengi boyanmış yumuşak deri olarak üç renkten

oluşmaktadır. Hayvan koşumları, kürklük ve postal yapımında kullanılan bir deri çeşididir (Akalin vd. 1993:164).

Napa: Genellikle krom tuzları sepilenmesiyle küçük ve büyükbaş hayvan derilerinden elde edilmektedir. Çeşitli renklere sahip, tanecikli, sırcası düzgün, ince, yumuşak, esnek ve mukavemetli derilerdir. Sığır napa, kuzu napa, domuz napa gibi çeşitlere sahiptir (Gökçesu, 2002:18-20'den akt. Güler, 2015:42).

Vidala: Hafif, orta ve ağır sığır derileriyle at ve dana derilerinin krom tuzları ile sepilenmesinden elde edilen çeşitli renklerde ve yumuşak tutumlu derilerdir. Dört standart kaliteye ayrılmaktadır. Bunlar; birinci, ikinci, üçüncü ve ıskarta'dır. Ayakkabı, çanta, kemer yapımında kullanılmaktadır (Akalin vd. 1993:164).

Nubuk: Tüysüz, süete benzer, işlenmiş deri olarak bilinmektedir. Genç sığırların krom tabaklaması yapılmış derileri kullanılır ve sırça yüzleri hafifçe zımparalanır. İnce ve yumuşak bir yapıya sahiptir. Kısa tüyleri ve tok yapısıyla süetten ayrılır. Yüzeyine dokunulduğunda kadife teması vermektedir (MEGEP, 2007:21).

4.5. Kültür Turizmine Katkıları Açısından Yalvaç'ta Dericilik

Yalvaç, kültür varlıkları açısından zengin bir bölge olarak, taşıdığı karakteristik değerler ve tarihsel süreçlerde birçok yaşanmışlıkları üzerinde barındırmaktadır. Tarihi geçmişinin dikkatleri kendi üzerine çekmesi neticesinde, kültür turizm açısından değer taşıyan eşsiz eserleriyle, dünyanın çok farklı coğrafyalarından insanları kendine çekerek kültür turizmine büyük katkılar sağlamaktadır. Bu bakımdan Yalvaç'ın kültür varlıklarını yaşatmak ve kendi ayakları üzerinde durabilen bir yapıya kavuşmasını sağlamak önem taşımaktadır. Bir kültür varlığı olarak mevcut değerlerinin korunması ve yaşatılması gerekmektedir.

Yalvaç kültürel ve turizm unsurları bakımından 30 ülke ve 205 şehir kapsamında Sakin Şehir (Cittaslow) olarak yerini almıştır, 1999 yılında İtalya'da kurulmuş olan Cittaslow; uluslararası bir belediyeler birliğidir (Özür, 2016:178).

Yalvaç'ın inanç merkezlerinden biri olarak taşıdığı özelliği bilen ayrıca diğer kültürel varlıkları ile Kültür turizmi ve inanç turizmi kapsamında farklı bölgelerden yerli ve yabancı turistler ilçeyi ziyaret etmektedirler. Turistlere yönelik İnanç turizmi

ve kültür turizmin arasındaki ayrımı çoğu zaman yapmak zor olmakla birlikte, dini motivasyonla yapılan ziyaretlerdir.

Kültür turizmi ve el sanatları olumlu sonuçlar oluşturabilen bir iş birliği potansiyeli taşımaktadır. Pazarlanan ve satışı yapılan el sanatları ürünlerinin kültürel unsurlarla birlikte anılması saf kapitalist ticari bir anlama gelmemekte birlikte, bu alışverişler bölgeye gelen turistler için eşsiz bir deneyim anlamına gelmektedir. El sanatları ürünleri turizm öncesi dönemde doğrudan gerçek gereksinimleri karşılamak üzere üretilirken el sanatları pazarlamasında Kültür ve Turizm Bakanlığı, turizm sektörü, yerel yönetimler, el sanatçıları ve özel sektör arasında ilişkiler kurularak, kültürel mirasın tanıtılması sonucunda ekonomik, kültürel, toplumsal yararlar elde edilmektedir.

Turistlere pazarlanan el sanatları ürünlerinin çeşitli satış mekanlarında (atölye, stant, perakende satış mağazası, toptancı mağaza vb.) yerli veya yabancı turistlere yönelik hediyelik eşya satışlarını tüzel kişiler ya da özel kişiler de yapabilmektedir. Yalvaç'ta turistik alışverişe konu olan el sanatları genellikle geleneksel ve dekoratif niteliklidir. Turistlerin özgünlük arayışı içerisinde el sanatçılarının imalatlarına yönelmeleri turizm endüstrisi büyüyen ülkemizde potansiyel oluşturmaktadır.

Yalvaç ilçesi önceleri geleneksel el sanatları açısından zengin bir şehirken, bu kültürel mirasa konu olan el sanatları giderek kaybolmaya yüz tutmuştur. İlçede son temsilcileri ile yaşatılan ancak gittikçe azalarak devam eden keçecilik, dericilik, saraçlık, sıcak demircilik, at arabacılığı, semercilik, dokumacılık el sanatları uğraşları arasında bulunmaktadır (Kartal ve Ölmez, 2014:6).

Yalvaç ilçesindeki hediyelik deri eşya üretimi yapan atölyelerde; deri tablo, çanta, kemer, deri mask, cüzdan, anahtarlık, defter, kalemlik, deri kolye, deri işlemeli saatler gibi ürünler yapmakta ve ilçede bunların satışının yapıldığı el sanatları merkezi bulunmaktadır. Yalvaç'ta kültürel değerler bakımında ele alındığında kaybolmaya yüz tutmuş bir diğer el sanat ürünü de saraçlıktır. "Kösele" denilen kalın deri ve normal ince deri ile hayvan koşum takımları kemer, silah kılıfı mermi kılıfı çanta gibi avcı gereçlerini yapan saraç ustalarda tükenmek üzeredir. El sanatları olarak at arabacılığı, semercilik günümüzde talep azlığı nedeniyle az miktarda üretimi yapılmaktadır, turistik amaçlı minyatür at arabaları ve semerler üretilmektedir.

Yalvaç ilçesinin bir diğer önemli kültürel unsuru ise deri fabrikasıdır. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Yalvaç'ta kurulan ilk şirketler arasında yer alan eski deri fabrikası, hanımlarında ortak olduğu Yalvaç Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi olarak 1929 yılında kurularak uzun süre hizmet vermiştir. Kültür mirasını koruma ve yaşatmak için bu mirasın görünürlüğünü artırmak, toplumun daha geniş kesimleri tarafından sahiplenilmesini sağlamak adına günümüzde binası ve makineleri yaşatılan işletme, dönemin sanayi şartlarının bir göstergesi olarak bina önünde bulunan özel bir alanda açık hava müzesi şeklinde sergilenmektedir (<https://www.yalvac.bel.tr/kentrehberidetay/740>).

Yalvaç'ta dericilik ve deri ürünleri ile ilgili yapılan üretim ve satışlar kültür turizmi kapsamında incelendiğinde. İlçede bulunan açık hava müzesi niteliğinde ki deri fabrikası, eski tabakhane, çır çır röle atölyeleri, deri eşya üretim atölyeleri, sanat atölyeleri faaliyetlerini sürdürmekte ve kültürel bir değeri yaşatma çabaları devam etmektedir.

Yalvaç'ta köklü geçmişiyle varlığını sürdürmeye çalışan dericiliğin yaşatılarak gelecek kuşaklara aktarılması, ulusal ve uluslararası kültürel bir değer özelliğinin pekiştirilmesi, bölgenin kültürel varlıklarının yerli ve yabancı turiste daha iyi tanıtılması amacıyla yapılan çalışmaların bölgeye katkısı açısından değerlendirildiğinde yeterli olmadığı görülmektedir.

4.6. Yalvaç'ta Satışı Yapılan Geleneksel Turistik Hediyeelik Deri Eşya Çeşitleri

Geleneksel olarak üretilen el sanatlarının hammaddelerine göre turistik ve hediyeelik eşya sınıflandırılmasına bakıldığında deri işleyen el sanatları alanında üretilen ürünlerin kullanım alanlarını Arlı (1990) dokuz grupta toplamıştır. Bu gruplar ise;

- Hayvan koşum takımları
- Müzik araçları yapımı
- Giyim eşyası ve yapımı
- Günlük kullanım eşyası ve aksesuar yapımı
- Kürk ve post yapımı
- Ciltçilik

- Tarım araçları yapımı
- Mobilya
- Gölge oyunu tipleri (Arlı, 1990:30-32).

Özdemir ve Kayabaşı (2007), deri işleyen el sanatları alanında üretilen ürünlerin kullanım alanlarını sınıflandırılmasına bakıldığında yedi grup içerisinde alt başlıklar oluşturmuşlardır. Bunlar ise;

- Giyim Eşya ve Aksesuarları
- Ev Eşya ve Aksesuarları
- Müzik Aletleri
- Askeri Eşya ve Aksesuarları

Atçılık ile ilgili Eşya ve Aksesuarları, Silah Aksesuarları, Kesici Silahlara Ait Aksesuarlar, Ateşli Silahların; Tüfek ve Tabancalara, Savunma Silahları, Ateşli Silahların; Tüfek ve Tabancalara Ait Donanım, Diğer Eşyalar

- Kitap Sanatları
- Gölge Oyunu ve Tiplerleri
- Ev (Ofis, İşyeri vb.) Eşya ve Aksesuarları

Mobilya ve Aksesuarları, Duvarda Kullanılan Eşya ve Aksesuarlar, Masa Üstünde Kullanılan Eşya ve Aksesuarlar, Diğer Günlük Kullanım Eşya ve Aksesuarları (Özdemir ve Kayabaşı, 2007:159-221).

Araştırma kapsamında Yalvaç'ta satışı ve üretimi yapılan geleneksel turistik hediyelik deri eşya çeşitleri Özdemir ve Kayabaşı (2007) yapmış oldukları sınıflandırmalar esas alınarak incelenmiş ve uygunluk sağlayan ürünlerin mevcut olduğu tespit edilmiştir.

Giyim Eşya ve Aksesuarları; Ayakkabılar, kemerler, çantalar, başlıklar, elbiseler, eldiven gibi ürünlerden oluşmaktadır. Bu sınıflandırmada yerli ve yabancı turistlerin daha çok tercih ettikleri ürünler bulunmaktadır. Yalvaç ilçesi merkezi içerisinde bulunan işletmelerde farklı tekniklerde yapılmış kadın-erkek çantaları (Şekil 139) ve (Şekil 140), kemer (Şekil 141), kartlık (Şekil 142), terlik (Şekil 143), sandalet (Şekil 144), saç tokası (Şekil 145), küpe (Şekil 146), anahtarlık (Şekil 147), kolye

(Şekil 148), bel çantası (Şekil 149), cüzdan (Şekil 150), bileklik (Şekil 151), gibi ürünlerin üretimi ve satışı yapıldığı görülmektedir.

Şekil 139. Erkek çanta
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 140. Kadın çanta
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 141. Kemer Şekil
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

142. Kartlık
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 143. Terlik
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 144. Sandalet
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 145. Saç tokası
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 146. Küpe
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 147. Anahtarlık
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 148. Kolye
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 149. Bel çantası
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 150. Cüzdan
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 151. Bileklik (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Ev Eşya ve Aksesuarları; Mobilyalar, salıncaklar, yastıklar, perdeler, sandıklar, hurçlar, para keseleri, tütün keseleri, çanaklar, su kapları, sahan kapları, kâseler, kaşıklıklar, sofraltıkları, mum altlıkları, maşrapa, kutular, berber takımları, makas takımları gibi ürünlerden oluşmaktadır. Bu sınıflandırmada ise ürünlerin seyahat sırasında taşınmasının zorluğundan dolayı genellikle yerli turistlerin tercih ettikleri ürünlerdir. Yalvaç'ta ise; çalışma masası (Şekil 152), koltuk (Şekil 153), eşek oturak (Şekil 154), üçayaklı tabure (Şekil 155) az da olsa üretildiği görülmektedir.

Şekil 152. Çalışma masası
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 153. Koltuk
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 154. Eşek oturak
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 155. Üçayaklı tabure
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Askeri Eşya ve Aksesuarları (Atçılık ile ilgili Eşya ve Aksesuarları, Silah Aksesuarları, Kesici Silahlara Ait Aksesuarlar, Ateşli Silahların; Tüfek ve Tabancalara, Savunma Silahları, Ateşli Silahların; Tüfek ve Tabancalara Ait Donanım); Eyerler, koşum takımları, kayışlar, üzengi parçaları, kırbaç, hayvan tasmaları, tirkeş, sadak, ok yatağı, kılıç kabzası, yatağan kılıfı, hançer kılıf, kasatura kılıfı, kın kılıfı, Miğfer başlık, zırh (gömlek), göğüslük, kolçak, dizçek, kalkan, barutluk, kütüklük, fişeklik, kuburluk, silahlık, mataralar, dürbün muhafazası, sancak kılıfları, kutular, kovalar, ok nişangâhı, saka kıyafeti, gibi ürünlerden oluşmaktadır. Bu grupta ise yerli ve yabancı turistlerin alabileceği ürünler bulunmaktadır. Yalvaç ilçesinde sadece bir işletmede satışı yapılan başlık (Şekil 156), hamut (Şekil 157), paldum (Şekil 158), hayvan tasması (Şekil 159), fişeklik (Şekil 160), köpek ağızlığı (Şekil 161), tirkeş (Şekil 162) gibi ürünlerin üretimi ve satışı yapılmaktadır. Bu ürünlerin arasında en çok hayvan tasması, köpek ağızlığı ve fişeklik satışı yapılmaktadır.

Şekil 156. Başlık
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 157. Hamut
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 158. Paldum
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 159. Tasma
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 160. Fişeklik
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 161. Köpek ağızlığı
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 162. Tirkeş (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Kitap Sanatları; Ciltçilik, yazı zemini olarak (tirşe), yazıcı aksesuarları gibi ürünlerden oluşmaktadır. Yalvaç'ta ise defter kabı (Şekil 163), kalem (Şekil 164), masa kalemligi (Şekil 165), kalemlik (Şekil 166), iğne kutusu (Şekil 167), sümen (Şekil 168), klasör (Şekil 169) gibi yerli ve yabancı turistlerin tercih ettiği ürünlerdir.

Şekil 163. Defter kabı
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 164. Kalem
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 165. Masa kalemligi
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 166. Kalemlik
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 167. İğne kutusu (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 168. Sümen
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 169. Klasör
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Ev (Ofis, İşyeri vb.) Eşya ve Aksesuarları; Mobilya ve Aksesuarları, Duvarda Kullanılan Eşya ve Aksesuarlar, Masa Üstünde Kullanılan Eşya ve Aksesuarlar, Diğer Günlük Kullanım Eşya ve Aksesuarları; Rölyefler, pano, tablo, nazarlık ve muskalar, ayna, duvar saati, masklar, sehpa ve masa örtüleri, şamdanlar, biblolar, vazolar, kutular, masa saatleri, fotoğraf çerçeveleri, yastık ve minderler, sandıklar, paravanlar, şemsiyelikler, gazetelik, fener, şişe kılıfları, saksı, satranç ve tavla takımı, tepsi, şekerlik, nihale, bardak altlığı, sigaralık, çakmaklık, anahtarlık, gözlük gibi ürünlerden oluşmaktadır. Yalvaç ilçesinde ise; anahtarlık (Şekil 170), sigaralık (Şekil 171), biblo (Şekil 172), şişe-bardak kılıfları (Şekil 173), linol tablo (Şekil 174), deri çerçeve (Şekil 175), mask (Şekil 176), duvar saati (Şekil 177), muska (Şekil 178), nazarlık (Şekil 179), rölyef tablo (Şekil 180), ayna takımları (Şekil 181), bardak altlığı (Şekil 182) gibi deri ürünler tespit edilmiştir.

Şekil 170. Anahtarlık
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 171. Sigaralık
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 172. Biblo
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 173. Şişe-bardak kılıfları
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 174. Linol tablo
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 175. Deri çerçeve
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 176. Mask
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 177. Duvar saati
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 178. Muska
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 179. Nazarlık
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 180. Tablo
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Şekil 181. Ayna
(Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

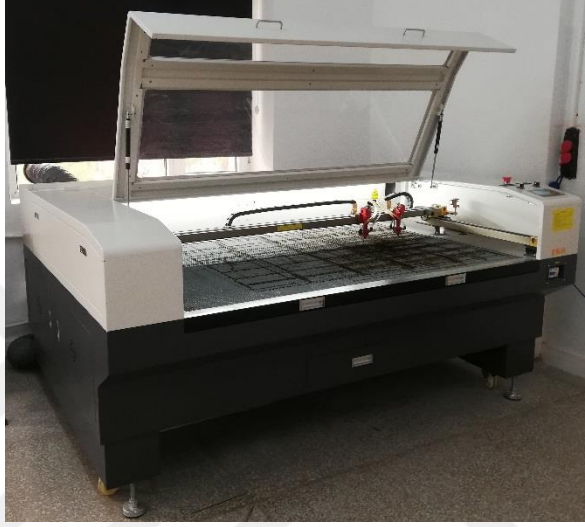

Şekil 182. Bardak althğı (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

4.7. İnovatif Deri Ürünleri Tasarımı ve Üretimi

4.7.1. Uygulamalarda Kullanılan Araç ve Gereçler

Uygulamalarda geleneksel kesim, delme araçları ve gereçleri olan (kesim bıçağı, kesim bıçağı maşası, bıçak, makas, kırkyama makası, maket bıçağı, falçata, bız, çarklı zımba, delgi zımba, çatal zımba vb.) kullanılmamış, bu araç ve gereçlerin yerine bilgisayar destekli “cnc lazer makinesi” kullanılmıştır (Şekil 183).

Şekil 183. Cnc lazer makinesi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Deriyi dağlamak için geliştirilmiş “deri dağlama makinesi” kullanılmıştır (Şekil 184).

Şekil 184. Deri dağlama makinesi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Bir başka makine ise “cnc router” dur. Çanta ahşap körüklerin oyulması ve kesilmesinde yararlanılmıştır (Şekil 185).

Şekil 185. Cnc router makinesi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Ahşap kalıplar deri yüzeyine aktarılması için 10 ton basınçlı “hidrolik pres” kullanılmıştır (Şekil 186).

Şekil 186. Hidrolik pres (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Deri kenarlarını tıraşlamak için, “deri tıraş makinesi”, uygulamalardaki düğmeleri birleştirmede “açık – kapalı el zımbası” ve “fermajup basma el aleti” kullanılmıştır. Dikişler için ise “saraç mengenesi”, “deri dikiş iğnesi” ile “çeşitlik iplikler” kullanılmıştır. Deriyi ve ahşapları renklendirmeye “anilin boya” , “ebru boyası” ve “yağlı boya” lardan yararlanılmış, parlatici olarak da “deri cilası”

kullanılmıştır. Deriyi oymak için 360 derece dönebilen “deri oyma bıçağı”, “çelik kalemler” kullanılmış ve ahşabı oymak içinse ise “linol bıçağı”ndan faydalanılmıştır.

4.7.2. Uygulamalarda Kullanılan İnovatif Teknikler

Yalvaç'ta geleneksel yöntemlerle üretilen deri, doğal ve esnek olmasından dolayı; dağlama, kabartma, kalıplama, baskı ve ebru boyama teknikleri için oldukça uygundur. Uygulamalarda, Yalvaç'ta üretilen derilerden yararlanılmıştır. Deri malzeme ile ürün geliştirme uygulamalarında 6 farklı üretim tekniğı kullanılmış ve her birinde ihtiyaç duyulan inovasyonlar geliştirilmiştir.

Deri dağlama tekniğı; ısıtılan rezistans teli yardımı ile deri yüzeylerin, yakılmasıyla oluşturulan süsleme tekniğıdir (Şekil 187).

Klasik dağlama tekniğı, inovasyonla değıştirilerek uygulanmıştır. Tekniğın olduğu haliyle uygulanmasında tasarımlarda istenen etkinin verilemediğı gözlenmiştir. İstenen etkiyi elde edebilmek için dağlama makinesinde bazı değışiklikler yapılması gerektiğı anlaşılmıştır. Buna göre:

Deri dağlama tekniğinde kullanılan geleneksel dağlama makinesinde ısı ayarının yapılamaması deri üzerindeki desenin sadece çizgisel olarak yakılmasını sağlamaktadır. Sadece çizgisel yakma, tonlama vermek için yeterli olmamaktadır. İstenen tonlamayı verebilmek için uygulamalarda kullandığımız yakma makinasında değışiklik yapmak gerekmiştir. Yapılan değışiklik, uygulanan ısı miktarının artırıp-azaltılarak kullanılmasına yöneliktir. Farklı ısılarda uygulama yaparak desen içerisinde istenen tonlamanın yapılması sağlanmıştır.

Buna ek olarak dağlamada kullanılan makinenin uç kısmına takmak için, desene göre değışebilen, farklı kalınlıklarda ve farklı şekillerde rezistans telleri geliştirilmiştir. Bu rezistans tellerinin kalınlıklarının ve şekillerinin değıştirilebilir olması, desen ve dokuların daha detaylı dağlanmasını sağlamıştır.

Şekil 187. Dağlama tekniği ile oluşturulmuş tablo (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Deri kabartma tekniği; düz bir yüzey üzerinde desene göre yükselteler oluşturularak yapılan tekniktir. Bu yükselteleri elde etmek için oyma işlemi uygulanmaktadır. 3 mm'lik bir deriyi 1 mm aşağı doğru kesme işlemi deride kesi işlemidir. Bu amaçla, 360 derece dönebilen deri oyma bıçağı kullanılır. Bu bıçak yardımıyla deri, desen düzenlemesine göre hafifçe kesilir. Buraya kadar yapılanlar klasik kazıma tekniğidir. Tasarımdaki ayrıntıları verebilmek için kesi yapılan yerlerin belirgin ve stabil olarak kabartılması gerektiği gözlenmiştir. Kabartma işlemini sağlayabilmek için iş akışına yeni adımlar geliştirilerek eklenmiştir. Bu amaçla, hafif kesildikten sonra çökertme işlemi uygulanmıştır. Çökertme işlemi, bir çekiç ve çeşitli metal uçlar yardımı ile önden kesi yerlerinden dövülerek yapılır. Desen düzenlemesine göre derinin arka kısmından, çelik metallere yardımıyla (örneğin bir kaşık) deri esnetilerek önden dövülür, çökertilir ve yüksek kabartılar oluşturulur. Bu şekilde derinin ön yüzü desene göre gereken yerlerde kabartılmış olur. Deriyi önden çökertme işlemi de uygulanan ve bilinen bir yöntemdir. İnovasyon olarak geliştirilen aşama, derinin arka kısmında geçerek daha belirgin hale getirme için esnetme ve kurutarak stabil hale getirmektir. Kuruduktan sonra kabaran kısım silikon veya pamuk gibi bir dolgu malzemesiyle doldurulur ve arka kısım düzleştirilir. Kabartılan desenlerin üzerine, ön tarafta, geliştirilmiş olan deri dağlama makinesi ile dağlama yapılarak işlem bitirilir (Şekil 188).

Şekil 188. Kabartma ve dağlama tekniği ile oluşturulmuş desen (Halit Özdamar arşivi, Isparta-2019).

Ahşap baskı tekniği; düz yüzeye sahip bir ağaç üzerine çizilen desenlerin, el oyma bıçakları yardımı ile oyulduktan sonra, ıslak deri yüzeyine pres uygulaması ile desenlerin aktarılması şeklinde oluşan süsleme tekniğidir.

Günümüzde metal kalıplar (klişe) ile yapılan bu işlem oldukça maliyetlidir. Bu aşamada inovasyona gidilmiş, malzeme değiştirilerek metal yerine, maliyeti daha düşük olan ahşap kullanılmıştır. Ahşap oyma el aletleri yerine, vektörel tabanlı programlarda hazırlanan tasarımlar, CNC lazer ile ahşap üzerine kazınarak ve kesilerek uygulanmıştır (Şekil 189) ve (şekil 190). Uygulamalarda kullanılan ahşap kalıbın suya dayanıklı olması ve kolay işlenebilir olması özelliğinden dolayı, istenilen boyutta ve şekilde kolayca üretilebilmektedir. Ayrıca ahşap kalıbın maliyetinin düşük olması nedeniyle, kişiye özel tasarımların yapılabilmesine olanak sağlanmaktadır.

Şekil 189. Cnc lazer ile oluşturulmuş ahşap kalıp (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 190. Ahşap baskı tekniği ile oluşturulmuş desen (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Birleştirme tekniği; sarç mengenesinde el dikişi kullanılarak, yapıştırarak, makinede dikilerek ve zımba ile birleştirmeler yapılarak uygulanan tekniklerdir (Şekil 191).

Şekil 191. Birleştirme tekniği ile oluşturulmuş cüzdan (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Bazı klasik çanta modellerinde, birleştirme tekniği kullanılarak, çantanın ön ve arka gövdeleri deriden, körük kısımları ise ahşaptan üretilmektedir. Klasik çanta modellerinde ahşap körük sabittir, bu nedenle işlevsel olmadığı gözlenmiştir. Bu sorunu çözmek inovasyona gidilmiş, ahşap körük kısmı geliştirilmiş ve inovatif ürün tasarımı uygulaması yapılmıştır. Üretilen inovatif çanta modelinde, ahşap körük kısmına, CNC router kullanılarak kesme ve oyma işlemi uygulanmıştır. Oyulan ahşap körük kısmına girecek şekilde bir ahşap kapak üretilmiştir (Şekil 192). Bu özellik sayesinde ahşap körük kısmı işlevsellik kazanarak kenar kapakların zevke göre değişebilir olması sağlanmıştır. İstenen desende farklı tasarımlardaki kapakların aynı çantada kullanılması seçeneği ortaya çıkmış ve tüketicilerin ilgisini çekebilecek bir ürün geliştirilmiştir.

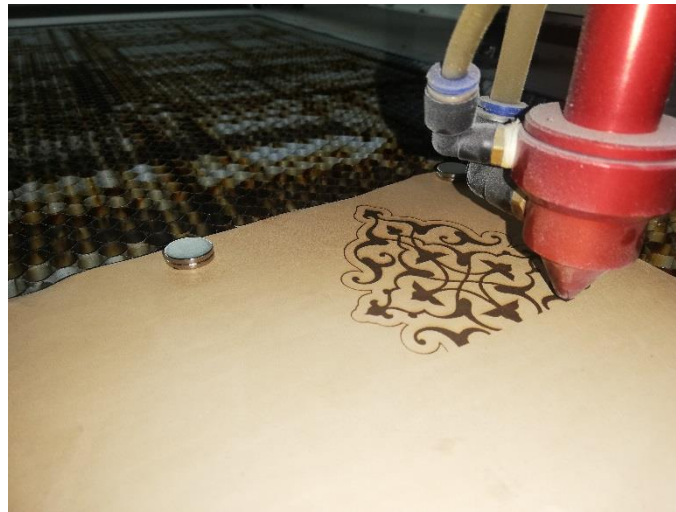
Şekil 192. Cnc router ile oluşturulmuş ahşap çanta körüğü (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Hazırlanan ahşap köruklerin değişebilen kapakları üzerine ise; CNC lazer ile kazıma tekniği kullanılarak desenler kazınmış ve tasarıma göre de yağlı boyama tekniği ile süslemeler zenginleştirilmiştir (Şekil 193).

Şekil 193. Cnc lazer ile kazıma işlemi ile oluşturulmuş çanta kapağı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

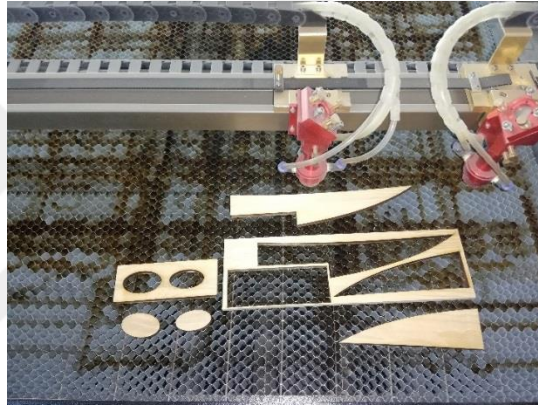
Ayrıca vektörel programlarda tasarlanan desenler CNC lazer ile sadece ahşap üzeri kazımalarda değil, deri üzeri kazıma uygulamaları yapılabildiği gözlenmiştir (Şekil 194).

Şekil 194. CNC lazer ile deri üzeri kazıma işlemi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Islatılarak Kalıplama tekniği; su içinde ıslatılan derinin kalıp yardımı ile istenilen forma sokulması ile oluşturulan tekniktir.

Klasik yöntemde, obje kalıbı ahşap veya alçıdan, basit el aletleri ile hazırlanmaktadır. Hazırlık süreci uzun ve zaman alıcıdır. Tekniğin zaman alan aşamalarını gidermek amacıyla inovasyona gidilmiştir. Kalıplar CNC lazer makinesi ve CNC router makinesinde oluşturulmuştur. Bu iki teknolojik aletin hazırlama aşamasına uyarlanarak kullanılmasıyla kalıplarımızın daha düzgün ve daha hızlı hazırlanması sağlanmıştır. Hazırlanan kalıp üzerine deri ıslatılarak gerdirilmiş ve deri kuruduktan sonra, üzerine deri dağlama makinesi ile desenler oluşturulmuştur (Şekil 195).

Şekil 195. Cnc lazer ile bıçak kalıbı yapımı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Deri ebrulama tekniği; yoğunlaştırılmış sıvı üzerine boyaların serpilmesiyle oluşan desenlerin, deri yüzeyine aktarılma işlemidir (Şekil 196).

Ebrulanmış derilerin işlenmesinde ve çeşitli ürünlerin oluşturulmasında klasik el aletleri, bıçak, delgi gibi araçlar kullanılmaktadır. Üretimin zaman alan aşamalarını gidermek amacıyla inovasyona gidilmiştir. Bu aşamada elle kesim yerine, otomasyonla CNC lazer kullanılmış, hızlı, hasas ve pürüzsüz kesimler elde edilmiştir.

Şekil 196. Ebru boyama tekniği (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

4.7.3 Deri Turistik Hediyeelik Eşyalarda Özgün Tasarımlar

Turizm insan ihtiyaç ve istekleri doğrultusunda gelişmektedir. Her geçen gün farklı bir yapıya kavuşan turizmde kültür turizmi ilk sıralara giderek yükselmektedir. Turist profilinin değişkenliği temelinde olgunlaşan turistik hediyelere yönelik tasarımlar oldukça geniş bir çeşitliliğe sahiptir. Seyahat eden bir milyardan üzerinde insanın seyahat nedenleri arasında gittikçe önem kazanan kültür amaçlı turlar, aynı zamanda turistik hediyeelik eşya ekonomisini etkilemektedir.

Her yörenin kendine özgü sosyal ve kültürel çeşitlilikleri turizmde ulusal ve uluslararası alanda yöreselleşmeye zemin hazırlamaktadır. Yöreselleşmeye zemin hazırlayan bölgeye özgü el sanatları, yerel ekonomiyi canlandırması ve yörenin kültürel geçmişini yansıtması açısından, yöresel el sanatlarının korunması ve turizm amacıyla değerlendirilmesi son derece önemlidir. Yalvaç'ın çok zengin bir kültüre sahip olması turizmde rekabet üstünlüğü elde etmesi için önemli bir faktördür. Kültürel miras unsurlarının korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilirliği hem geleneklerin korunması hem de turizme katma değer yaratması bakımından üzerinde dikkatlice durulması gereken bir konudur.

İnovasyon ilk defa üretilecek ya da mevcut üründe yapılacak olumlu yenilikleri temsil etmektedir. Turistik hediyeelik eşya tasarımlarındaki inovatif yaklaşım, hem gelen turistlerin gelişen ve değişen ihtiyaçlarını karşılamak hem de bölgedeki kültürel değerleri daha iyi yansıtabilmek için önem arz eder.

Yalvaç günümüzde halen geleneksel deri üretiminin yapılmakta olduğu nadir bölgelerden birisidir. Geleneksel deri üretim tekniğindeki organik unsurlar el sanatlarına önemli katkılar sağlamaktadır.

Deri ustalarının hangi ürünleri ürettiklerini belirlemek, bu sanatın zor taraflarını ortaya koymak, geleneksel deri üretimi ve sanatsal deri tasarımlarının gelecek nesillere aktarılmasında ve korunmasında karşılaşılan güçlükleri açıklamak, somut olmayan kültürel miras çerçevesinde turizmin bu değerlerin değerlendirilmesi ve korunmasındaki rolünü tartışmak ve mesleğin sürdürülebilir gelişimi ve korunması açısından önemlidir.

Bölgeyi ziyaret eden turistler genellikle kültürel dokuya ait el sanatlarını veya bölgeyi hatırlatan yanlarında taşıyabilecekleri objeleri ülkelerine hatıra olarak götürmek isteği ile alışveriş yapmaktadırlar.

Bu çalışma kapsamında Yalvaç'a özgü organik dericiliği daha iyi anlatabilmek, Yalvaç dericiliğine katkı sağlamak, mevcut kültürel dokuyu daha iyi tanıtabilmek amacıyla, mevcut tarihi geçmiş ile ilgili tasarımlar hazırlanarak uygulamalarda kullanılmıştır. Aşağıda sıralanan bu uygulamalar el sanatlarının bölge ekonomisine ve kültür turizmine katkıları açısından önem arz etmektedir.

Yalvaç tabakhanesinde üretilen derilerin yüzeylerine, dekoratif eşya amaçlı 4 adet Levni minyatür tablosu, dağlama tekniği ile üretilmiştir.

Osmanlı dönemi Geleneksel Türk El Sanatı minyatürün 17.yy da ki önemli temsilcilerinden Levni (Abdülcélil Çelebi)'nin, 15 adet minyatürü seçilmiş ve Yalvaç'ta geleneksel yöntemlerle tabaklanmış deri üzerine dağlama tekniği kullanılarak 30 cm x 45 cm ebatlarında uygulamalar yapılmıştır (Şekil 197), (Şekil 198), (Şekil 199), (Şekil 200).

Şekil 197. Köpekli doğancı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 198. Oturmuş genç adam (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 199. Testi taşıyan kadın (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 200. Tayyar civân (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Kubâd-âbâd Sarayı çinilerindeki motiflerden yararlanılarak farklı iki teknik olan dağlama ve kabartma tekniği bir araya getirilerek 4 adet dekoratif eşya üretimi yapılmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti'nin ünlü Sultanı Alâaddin Keykubad (1219-1237)'in başkent Konya'daki sarayından ayrı olarak Beyşehir Gölü sahilinde yaptırdığı Kubâd-âbâd Sarayı çinilerinde yer alan, kuş, çift başlı kartal, keçi ve aslan motifleri, Yalvaç'ta geleneksel yöntemlerle tabaklanmış deri üzerine dağlama ve kabartma teknikleri kullanılarak 40 cm x 40 cm ebatlarına 4 dekoratif eşya tasarımı yapılmıştır (şekil 201), (şekil 202), (şekil 203), (şekil 204).

şekil 201. Kuşlar (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 202. Çift başlıklı kartal (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 203. Keçi motifi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 204. Aslan motifi (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Yalvaç kültürünün unutulmaya yüz tutmuş el sanatları ve zanaatlarından, semercilik, demircilik, dokumacılık, nalbantçılık, yufkacılık, at arabası yapımı, tabakhane (debbağhane), çarpana dokumacılık, keçecilik, eyercilik unsurlarının inovatif tasarımları hazırlanarak, Yalvaç'a özgü geleneksel olarak tabaklanmış deriler üzerine dağlama ve kabartma teknikleri kullanılarak 40 cm x 60 cm ebatlarında 10 adet dekoratif eşya üretilmiştir.

Unutulmaya yüz tutmuş el sanatlarından semerciliği konu alan bu kompozisyon kabartma ve dağlama teknikleri birleştirilerek yeni bir dekoratif eşya tasarımı oluşturulmuştur. Ayrıca kompozisyon içerisinde usta-çırak ilişkisi resmedilmiştir (Şekil 205).

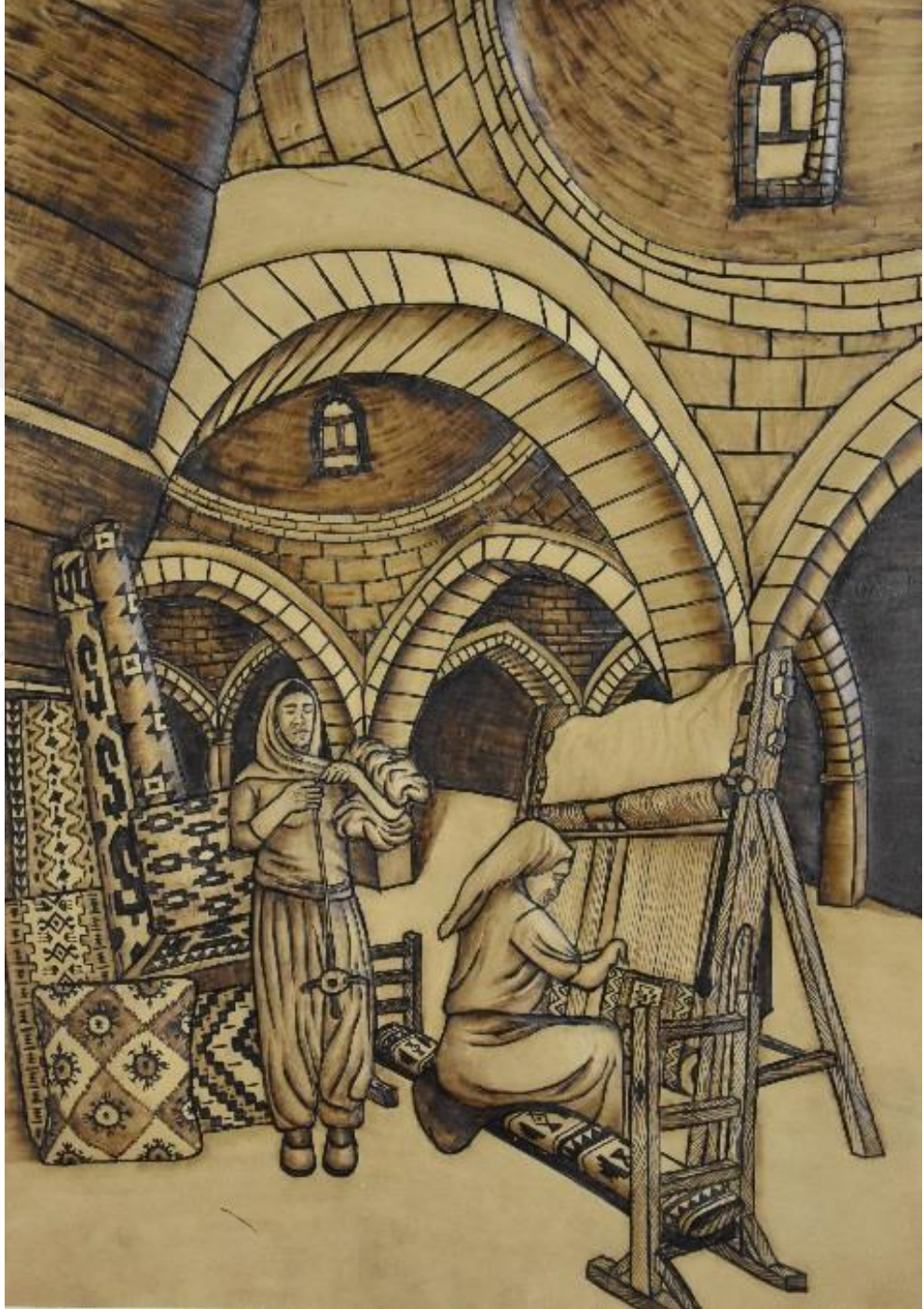
Şekil 205. Semerci (Halit zdamar arşivi, Isparta- 2019).

Bir farklı çalışma ise demircilik mesleğini konu almıştır. Bu kompozisyon kabartma ve dağlama teknikleri birleştirilerek yeni bir dekoratif eşya tasarımı oluşturulmuştur (Şekil 206). Kompozisyon içerisinde usta-ıracak ilişkisi resmedilmiştir.

Şekil 206. Demirci (Halit zdamar arşivi, Isparta- 2019).

Bu unsurda ise Yalvaç'ın köklü bir geçmişe sahip olan dokumacılığı konu edilmiştir ve kabartma ve dağlama teknikleri birleştirilerek yeni bir dekoratif eşya tasarımı oluşturulmuştur. Kompozisyonda halı dokuyan ve ip eğiren kadınlar resmedilmiştir (Şekil 207).

Şekil 207. Dokumacı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Nalbantlık mesleği; at, eşek ve öküz gibi hayvanların tırnaklarının aşınmasını ve kırılmasını önlemek için yapılmaktadır. Bu eserde ise öküzün nallanmasını konu edinilmiştir. Kabartma ve dağlama teknikleri birleştirilerek yeni bir dekoratif eşya tasarımı oluşturulmuştur (Şekil 208).

Şekil 208. Nalbant (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Somit olmayan kültürel miras ulusal envanteri unsur listesine girmiş olan ince ekmek geleneği: Yufka yapımı, konu edilerek, kabartma ve dağlama teknikleri kullanılarak yeni bir dekoratif eşya tasarımı oluşturulmuştur. Ayrıca kompozisyonda imece kültürü aktarılmıştır (Şekil 209).

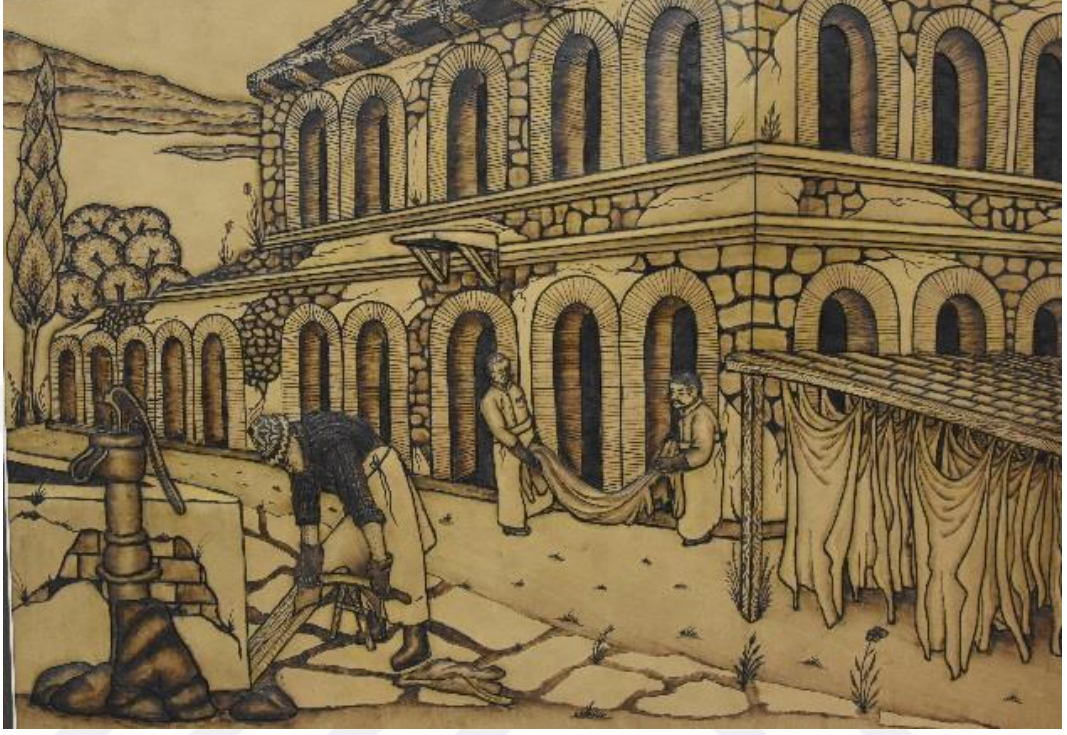
Şekil 209. Yufka yapımı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Motorlu araçların kullanımının çoğalması ile at arabasının önemi azalmıştır. Günümüzde Yalvaç'ta sadece minyatürü yapılmaktadır. Kompozisyonda ise at arabası yapımı konu edilmiştir. Kabartma ve dağlama teknikleri kullanılarak yeni bir dekoratif eşya tasarımı oluşturulmuş ve kompozisyonda minyatür at arabası resmedilmiştir (Şekil 210).

Şekil 210. At arabası yapımı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Bu çalışmada ise Yalvaç deri fabrikası ve dericilik faaliyetleri konu edilmiştir. Kabartma ve dağlama teknikleri kullanılarak yeni bir dekoratif eşya tasarımı oluşturulmuştur (Şekil 211).

Şekil 211. Tabakhane (Debbağhane) (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Unutulmaya yüz tutmuş el sanatlarından Çarpana dokumayı konu alan bu kompozisyon, kabartma ve dağlama teknikleri kullanılarak yeni bir dekoratif eşya tasarımı oluşturulmuştur (Şekil 212).

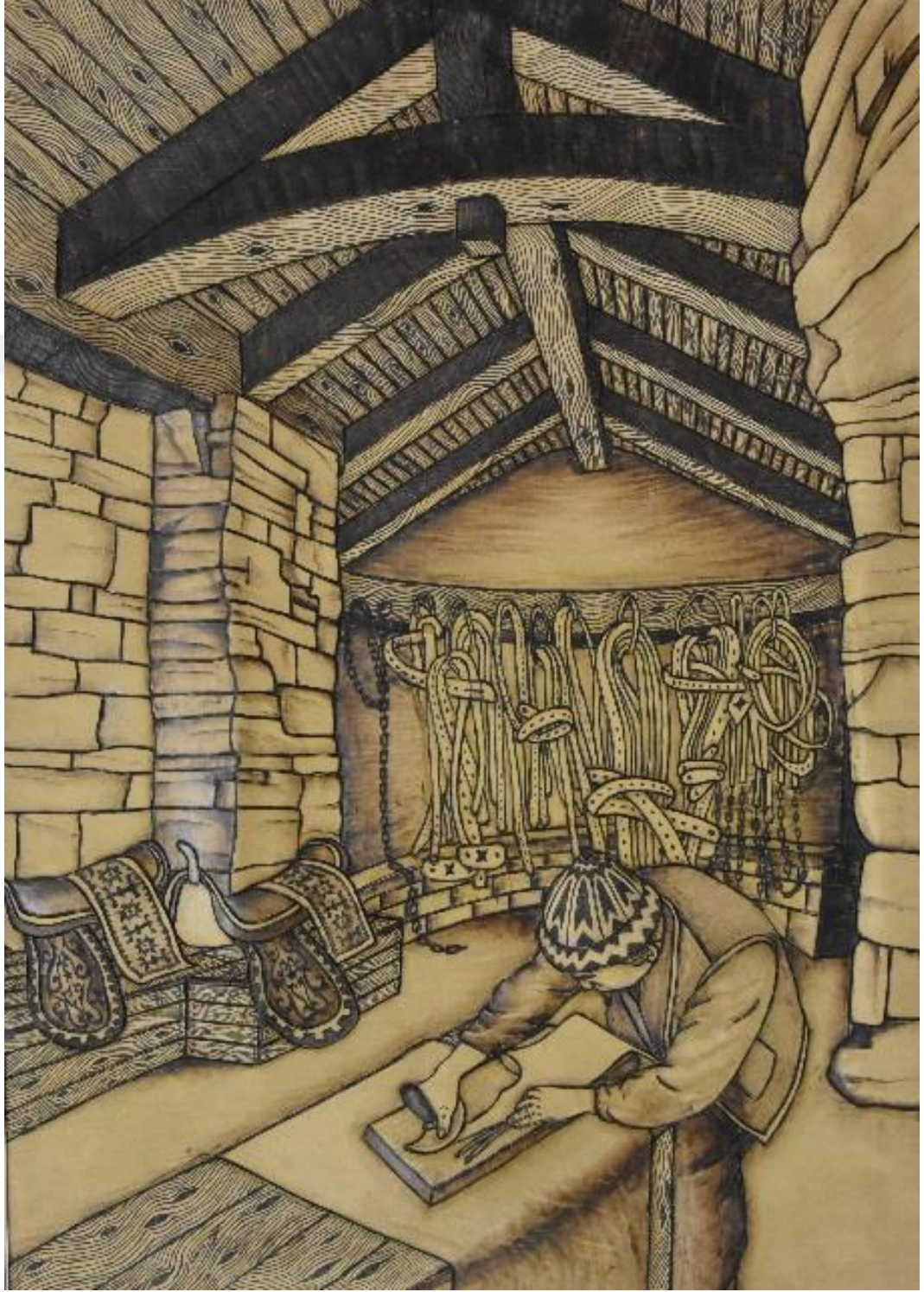
Şekil 212. Çarpana Dokuma (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Yalvaç'ta Keçecilik geleneği az da olsa devam etmektedir. Bu çalışmada keçecilik geleneğini usta çırak ilişkisi kompozisyonda yansıtılmıştır. Kabartma ve dağlama teknikleri kullanılarak yeni bir dekoratif eşya tasarımı oluşturulmuştur (Şekil 213).

Şekil 213. Keçeci (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Unutulmaya yüz tutmuş el sanatlarından Eyerciliği konu alan bu kompozisyon kabartma ve dağlama teknikleri birleştirilerek yeni bir dekoratif eşya tasarımı oluşturulmuştur (Şekil 214).

Şekil 214. Eyerci (Halit zdamar arşivi, Isparta- 2019).

Kullanım eşyası olan bıçak kılıfı ve su matarası objeleri üzerine dağlama tekniği kullanılarak desenler oluşturulmuştur (şekil 215), (şekil 216).

şekil 215. Bıçak kılıfı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

şekil 216. Su matarası (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Bir diğer kullanım eşyasi olan ve geleneksel okçulukta kullanılan okları koyduğumuz “tirkeş” ve yay koyduğumuz “sadak” üzerine ahşap üzerine oyma bıçakları ve freze ile yapılan desenler kullanılarak, deri üzerine rölyef kabartma tekniği ile uygulamalar yapılmıştır (şekil 217), (şekil 218). Ayrıca yine ahşap üzerine lazer teknolojisi ile kalıp hazırlanarak iPad kılıfı hazırlanmıştır (şekil 219).

şekil 217. Tirkeş (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 218. Sadak (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 219. iPad kılıfı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019)

Geleneksel el sanatları içerisinde bulunan ebru sanatı tekniği kullanılarak, Yalvaç'ta geleneksel yöntemlerle üretilen deri üzerine aktarılmıştır. Elde edilen bu kullanım eşyaları, ebrulanmış derilerle günlük yaşantımızda kullanılabilecek küpe, bileklik, kolye ucu, mouse pad tasarımları hazırlanarak uygulamalar yapılmıştır (Şekil 220), (Şekil 221) (Şekil 222), (Şekil 223).

Şekil 220. Küpe (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 221. Kolye (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 222. Mouse pad (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 223. Bileklik (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Kullanım eşyası olan inovatif çantaların (Şekil 224), (Şekil 225) tasarımlarında ahşap kullanılarak yapılan kenarlıklarla çantalar üzerinde sergileme alanı oluşturma ve kültürel dokuyu taşıyan desen ve motifleri kullanarak değiştirilebilir ahşap kapaklar oluşturulmuştur. Ahşap üzerine Lazer yardımı ile yapılan desen dokuları içerisine Yalvaç'ın tarihi geçmişi içinde, bir Roma kenti olması ve arkeolojik kazılarda elde edilerek Yalvaç müzesinde sergilenen eserler üzerindeki motifler kullanılarak çalışmalar hazırlanmıştır. Ayrıca güncel bir ürün olan cep telefonu kılıfı lazer teknolojisi ile Yalvaç Psidya Antiocheia buluntu motifi işlenmiştir.

Şekil 224. İnovatif çanta-1 (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 225. İnovatif çanta-2 (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Yalvaç Müzesinde bulunan İ.S. 3-4. Yüzyıla ait Eyüplar köyünde bulunan kartal heykeli (Şekil 226), Roma dönemi köpek heykeli (Şekil 227), paye başlığı üzerine kabartma tekniğiyle yapılmış tavus kuşu (Şekil 228) ve İlk Tunç Çağına ait idol heykelciği (Şekil 229) yağlı boya tekniği ile, Templon Arşitravı (Şekil 230) üzerindeki motiflerden esinlenerek lazer teknolojisi ile kazınarak ahşap kenar kapakları yapılmıştır (Şekil 231), (Şekil 232), (Şekil 233) ve (Şekil 234).

Şekil 226. Kartal motifli kapak
(Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 227. Yalvaç müzesinde bulunan kartal
heykeli (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Şekil 228. Köpek motifli kapak
(Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 229. Yalvaç müzesinde bulunan köpek
heykeli (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Şekil 230. Taurus kuşu motifli kapak
(Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 231. Taurus kuşu heykeli (Yeşiltaş, 2012:217).

Şekil 232. İdol motifli kapak
(Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 233. Yalvaç müzesinde bulunan idol
heykelciği (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç-
2019).

Şekil 234. Yalvaç müzesinde bulunan templon arşitravı -1 (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019)

Başka buluntu motifleri ise Poseidon Dolphin Rölyef (Şekil 235), boğa başlı çelenk (Şekil 236) yağlı boya tekniği ile antrolak lento (Şekil 237) üzerindeki motiflerden esinlenerek lazer teknolojisi ile kazınarak ahşap kenar kapakları yapılmıştır (Şekil 238) ve (Şekil 239).

Şekil 235. Dolphin motifli kapak (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 236. Yalvaç müzesinde bulunan Poseidon Dolphin rölyefi (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Şekil 237. Boğa motifli kapak
(Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 238. Yalvaç müzesinde bulunan boğa başlı
çelenk rölyefi (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Şekil 239. Yalvaç müzesinde bulunan antrolak lento (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Yalvaç Müzesi içerisinde yer alan İlk Tunç Çağına ait gaga ağızlı (Şekil 240) ve kesik gaga ağızlı testiler (Şekil 241) yağlı boya tekniği ile Templon Arşitravı (Şekil 242) üzerindeki motiflerden esinlenerek lazer teknolojisi ile kazınarak ahşap kenar kapakları yapılmıştır (Şekil 243) ve (Şekil 244).

Şekil 240. Gaga ağızlı testili kapak
(Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 241. Yalvaç müzesinde bulunan gaga ağızlı testi (Enil, 2011:37).

Şekil 242. Kesik gaga ağızlı testili kapak
(Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 243. Yalvaç müzesinde bulunan kesik gaga ağızlı testi (Enil, 2011:36).

Şekil 244. Yalvaç müzesinde bulunan templon arşitvarı – 2 (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç-2019).

Yalvaç Müzesinde yer alan Pisidia Antiokheiası Roma Koloni sikkelerinin motiflerinden de yararlanılmıştır. III. Gordianus Dönemi (Şekil 245) ve Titus Dönemine ait sikkeler (Şekil 246) üzerindeki figürler yağlı boya tekniği ile Bizans dönemine ait Templon sütunu (Şekil 247) üzerindeki motiflerden esinlenerek lazer teknolojisi ile kazınarak ahşap kenar kapakları yapılmıştır (Şekil 248) ve (Şekil 249).

Şekil 245. Sikke motifli kapak-1 (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 246. Yalvaç müzesinde bulunan III. Gordianus dönemi sikkesi (Akış, 2011:82).

Şekil 247. Sikke motifli kapak-2
(Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 248. Yalvaç müzesinde bulunan Titus dönemi sikkesi
(Akış, 2011:77)

Şekil 249. Yalvaç müzesinde bulunan templon sütunu (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Yalvaç yöresine ait kadın baş giyimi ve süslemelerinden yararlanılarak iki adet tasarım oluşturulmuştur (Şekil 250) ve (Şekil 251). Guaj boyama tekniği ile ahşap kapak üzerine aktarılmıştır. Ayrıca Templon Arşitravı (Şekil 252) üzerindeki motiflerden esinlenerek lazer teknolojisi ile kazınarak ahşap kenar kapakları yapılmıştır.

Şekil 250. Yaşlı Yalvaç kadını
(Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 251. Genç Yalvaç kadını
(Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 252. Yalvaç müzesinde bulunan templon arşitravı -3 (Halit Özdamar arşivi, Yalvaç- 2019).

Bir diğer çalışma ise Roma dönemi gladyatörü (Şekil 253) ve Yalvaç'ın anıtsal haline gelmiş çınar ağacı (Şekil 254) kültürel unsur olarak ahşap kapak yüzeylerine guaj boya tekniği ile aktarılmıştır.

Şekil 253. Gladyatör kapak
(Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Şekil 254. Anıtsal çınar ağacı kapak
(Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Son olarak güncel bir ürün olan cep telefonu kılıfı (Şekil 255) yüzeyine lazer teknolojisi kullanılarak Templon Arşitravı üzerindeki motif işlenmiştir.

Şekil 255. Telefon kılıfı (Halit Özdamar arşivi, Isparta- 2019).

Turistik hediyelik eşyalar kapsamında Yalvaç'ta geleneksel yöntemlerle üretilen deri kullanılarak gündelik yaşamda kullanılabilir eşyalar tasarlanırken inovatif yaklaşım kullanılarak ürünlerin daha yenilikçi ve daha fonksiyonel özellikler taşıması düşünülmüştür.

Turistik hediyelik deri eşyanın yerel ve özgün nitelik kazanması için bulunduğu yörenin tarihi ve kültürünü yansıtması önemlidir. Turist bir yöreyi ya da ülkeyi ziyaret ettiği zaman, kullanım amaçlı (cüzdan, kemer çanta vb.), anı veya hediyelik eşya (dekoratif objeler, deri masklar, takı vb.) ve bunların karışımı olan ürünler almaktadır. El sanatları ürünleri, bu hediyelik turistik eşya tiplerinin tümünü kapsamaktadır.

Bölgede yer alan turistik deri hediyelik eşya incelendiğinde çeşitli el sanatları ürünü üretildiği görülmektedir. Bunların yanı sıra yabancı kaynaklı ürünler de piyasada geniş yer almakta ve yöresel ürünlere oranla maliyetinin ucuz olması sebebiyle daha ucuza pazarlanmakta, Bu ürünler ucuz, özensiz, kalitesiz, geleneksel izler taşımayan, fonksiyonel olmayan özellikte olduğu anlaşılmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsanlar sürekli ikamet ettikleri yerlerden farklı bölgelere seyahat etmekte ve bu esnada ulaşım olanakları, konaklama, yeme-içme, alış-veriş ve eğlence tesislerinden yararlanmaktadır. Geçici süre içerisinde yapılan bu yer değişiklikleri 20. yüzyıla özgü modern bir kavram olarak görülmekte ise de bu seyahatler insanlık tarihi kadar eskidir.

Kültür kavramının barındırdığı değer ve özelliklerinden dolayı, turistlerin büyük bir kısmı toplumlara bağlı kültürleri tanıma arzusu içinde seyahat etmektedirler. Yalvaç turistlerin bu arzularını tam anlamıyla karşılayabilecekleri kültür zenginliğine kültür zenginliğine değer görüleceği sonucuna ulaşılmıştır.

Yalvaç tarihi oldukça eski bir geçmişe sahip ve kültürel anlamda zengin bir bölgedir. Yalvaç tarihsel olarak sırasıyla Helenistik dönem, Roma dönemi ve Bizans dönemini yaşamış bir bölgedir. Daha sonra Selçuklu Devleti ve Osmanlı devleti ile Türkiye Cumhuriyeti egemenliğine girmiştir. Yalvaç; kültür turizmi, inanç turizmi, tarih ve müze turizmi ile akarsu, dağ ve kırsal turizm gibi önemli turizm değerlerine olduğu gözlenmiştir.

Turizm, kültür mirası olarak görülen el sanatları ile yoğun etkileşim içerisindedir ve geleneksel el sanatlarının tanıtılmasında önemli rol oynar. Turistler gezdikleri bölgeye özgü el sanatlarını satın almak istemektedir. Ziyaret edilen yöreden alınan el emeği ürünler turistlerin farklılıklarını ortaya çıkartır. El sanatları yöreye turistik bir çekicilik sağladığı için, turizme ve sektöre katma değer sağlayarak, turizmin ayrılmaz bir parçasına dönüşebilir.

Deri, ilkçağlardan itibaren insanoğlunun hayatında çok önemli bir yer tutmuştur. Önceleri sağlam yapısından dolayı işlevsel ürünlerde kullanılan deriye, zamanla estetik değer katılmıştır. Bu estetik değerle birlikte insanoğlunun deriye form kazandırabilmesi, işleyebilmesi ve daha uzun süre kullanabilmesi sağlanmıştır. Böylelikle derinin kullanım alanlarının genişlediğine tanık olunmuştur.

Bu çalışmada Yalvaç dericiliğinin geçmişteki ve günümüzdeki durumu incelenerek, bölgedeki dericiliğin canlanmasına katkı sağlamak amacıyla inovatif tasarımlar ve yeni teknikler uygulanmıştır. Yalvaç tarihi kalıntıları içerisinde bulunan eserlerin üzerinde yer alan motifleri ve figürleri dericilik sanatı ile birleştirerek kültür

turizmine yönelik ürün yelpazesi güncellenerek yeni ürünler tasarlanarak sonucuna varılmıştır

Yalvaç dericiliği, diğer dericilik merkezlerindeki deri çeşitliliğine sahiptir. Deri üretim aşamalarını gözlemleyerek ve işletme çalışanlarından alınan bilgilere dayanarak; Yalvaç'ta üretilen deriler geleneksel yöntemlerle üretilmektedir. Kimyasallar kullanılmadan, organik maddeler (meşe palamudu, mimoza vb.) kullanılarak üreten nadir bölgelerden biridir. İnsan sağlığına hiçbir zararı olmayan bu özellik derinin değerini ve kalitesini arttırdığı gözlenmiştir.

Deri ve deri ürünleri, el sanatları açısından önemli bir paya sahiptir. Deri El sanatları basit araçlar ile yapılan ve kültürel öğelerden beslenen, Türk toplumunun birikimlerinin en güzel örneklerinin kullanıldığı ürünlerdir. Türk toplumunun insan ilişkilerini, ekonomik yapısını, gelenek ve göreneklerini, dinsel özelliklerini içinde barındırır.

Deri ve deri ürünlerinden elde edilen hediyelik ve turistik eşya üretiminde ortaya çıkan ürünün işlevsel, estetik ve ekonomik olması gerekmektedir. Bu alanda yörenin doğa, tarih, kültür özelliklerine vurgu yaparak üretilmiş ürünler, hediyelik ve turistik eşya pazarlarına sunulmalı ve yöre ekonomisine katkı sağladığı saptanmıştır.

Yöreye özgü hediyelik eşya üreten ustalar teşvik edilmeli ve desteklenmeli, bu sanatların unutulmasına engel olunmalıdır. Hem geleneğin devamı açısından hem de yapılacak yenilikler ile yöre halkının ve özellikle gençlerin ilgisi çekilmelidir.

Yalvaç'ta turistik hediyelik deri eşya üretimi yapan işletmelerin ya da atölyelerin ürün çeşitliliğine bakıldığında, çok az sayıda Yalvaç kültürüne ait desen ve form özellikleri görülmektedir. Bu nedenle üretim yapan sanatçı ve işletmelerin, yörenin tarihi kimliği ve arkeolojik zenginliğinden ilham almaları sağlanarak, kültürel açıdan katkı sağlayıcı ürünler tasarlanıp atölyelerde üretilmelidir.

Deri dağlama tekniği ile dekoratif deri eşya üretimi kapsamında 15 adet röprodüksiyon levni minyatürü; deri dağlama ve kabartma tekniği ile dekoratif deri eşya üretimi kapsamında 4 adet röprodüksiyon kubadabad sarayı çini örneği ve Yalvaç yöresi el sanatlardan semercilik, demircilik, dokumacılık, nalbantlık, yufkacılık, at arabası yapımı, dericilik, çarpana dokumacılığı, keçecilik ve eyerciliğin canlandırıldığı özgün tasarımlardan oluşan 10 adet tablo; ıslatıp kalıplayarak dağlama tekniği ile deri

kullanım eşyası üretimi kapsamında 4 adet bıçak kılıfı, su matarası gibi eşyalar; ahşap baskı tekniği ile deri kullanım eşyası üretimi kapsamında tirkeş ve sadak gibi okçuluk malzemeleri, güncel deri kullanım eşyası üretimi kapsamında tablet kılıfı; deri ebrulama tekniği ile deri kullanım eşyası üretimi kapsamında takılar ve aksesuarlar; ürün inovasyonu kapsamında birleştirme tekniği ile çeşitli deri kullanım eşyası tasarımları yapılarak üretilmiştir. Deri obje ile birleştirmede kullanılmak üzere ahşap üzerine, CNC lazer kazıma ve yağlı boya tekniği ile 14 adet röprodüksiyon ahşap kapak yapılmıştır. Ayrıca ürün ve yöntem inovasyonları sektörde konuyla ilgili paydaşlara tanıtılmış, kullanmaları sağlanmıştır.

Bu çalışma, gelenekselden yola çıkılarak yapılan özgün deri ürünlerindeki inovatif tasarımların sağladığı fayda açısından değerlendirildiğinde, hem derinin kullanım alanlarını geliştirmek, hem de kullanıcıya yeni fikirler sunmak noktasında olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Ayrıca yapılan inovatif tasarımlar kültürel bir dokuyu taşıyabilme özeliği açısından katkı sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

Çalışmanın literatüre olan katkısı ile deri sanatının, inovatif tasarımlarla kullanılması ve de üzerindeki desenlerde Yalvaç Pisidia Antiokheia'nın ve de Yalvaç yöresel kültürünü yansıtan görsellerin kullanılması ile yöre turizmini desteklediği gözlenmiştir.

Ayrıca 20-28.02.2020 tarihleri arasında, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Gelendost Meslek Yüksekokulu sergi alanında, *Kültürel Yansımalar "Dericilik"* adlı kişisel sergi açılışı yapılmış ve bir hafta süresince ürünler sergilenmiştir. Hedef kitle olarak; 50 kişilik üniversite öğrenci topluluğuna, Yalvaç el sanatları içerisinde yer alan dericilik, üretilen derinin özellikleri ve inovatif deri ürün tasarım teknikleri anlatılarak, ürünler tanıtılmıştır (Şekil 256) ve (Şekil 257).

Şekil 256. Sergi- 1 (Akyol, Gelendost- 2020).

Şekil 257. Sergi- 2 (Akyol, Gelendost- 2020).

Bu çalışma ile sağlanan katma değerler:

- Yöre ekonomisine katkı,
- Yöre turizmüne katkı,
- El sanatlarının sürdürülebilirliğine katkı,
- Yörede dericiliğin yeniden canlandırılmasına katkı,
- Dericiliğin sektör haline dönüşerek yeni istihdam alanları açmasına katkı,
- Ulusal ve Uluslararası fuarlara katılarak yöre tanıtımına katkı,
- Maddi kültür mirası bir el sanatının unutulup yok olmaktan kurtarılması ve güncel kültür birikimi oluşumuna devam ettirmesine katkı,
- Zaman içerisinde coğrafi ürün işareti almak vb çalışmalara ön ayak olmasına katkı olarak sıralanabilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Akalın, S., Yılgör, A. ve Seyhan, N. (1993). **Ayakkabıcılık Terimleri Sözlüğü**, Boğaziçi Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi Matbaası, İstanbul.
- Anonim, (2019). **Türkçe Sözlük**, 11. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Arlı, M. (1990). **Köy El Sanatları**, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 1185, Ankara.
- Barışta, Ö. (1988). **Türk El Sanatları**, 1. Baskı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara.
- Barışta, H. Ö. (1995). **Türk İşleme Sanatı Tarihi**, 2. Baskı, Gazi Üniversitesi Mesleki Yaygın Eğitim Fakültesi Yayın 1, Ankara.
- Barışta, H. Ö. (1999). **Osmanlı İmparatorluğu Dönemi Türk İşlemeleri**, 1. Baskı, TC Kültür Bakanlığı, Ankara.
- Barışta, H. Ö. (2005). **Türkiye Cumhuriyeti Dönemi Halk Plastik Sanatları**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Bektaşoğlu, M. (2009). **Anadolu'da Türk İslâm Sanatı**, Diyanet İşleri Başkanlığı Dini Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Çağatay, N. (1989). **Bir Türk Kurumu Olan Ahilik**, 2. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Dağtaş, L. (2007). **Müze ve Koleksiyonlardan Deri Eserler**, 1. Baskı, Türkiye Deri Vakfı Kültür Hizmeti, Dönence Basım ve Yayın Hizmetleri, İstanbul.
- Diyarbakirli, N. (1972). **Hun Sanatı**, 1. Baskı, Milli Eğitim Basımevi, Devlet Kitapları, İstanbul.
- Demirer, Ü. (2003). **Pisidia Antiokheiası: Aziz Paulus, Men Kutsal Alanı ve Yalvaç Müzesi**, Yalvaç Belediyesi Kültür Yayınları; No.1, Isparta.
- Doğan, D. M. (1982). **Büyük Türkçe Sözlük**, 2. Baskı, Birlik Yayınları, Ankara.
- Elçi, Ş. (2006). **Ortam ve Altyapı Çalışma Grubu Raporu**, Ulusal İnovasyon Girişimi.
- Elçi, Ş. (2007). **İnovasyon: Kalkınma ve Rekabetin Anahtarı**, Technopolis Group Basım. 2. Baskı, Ankara.
- Göde, H. A. (2010). **Yalvaç Masalları**, Fakülte Kitabevi, İstanbul.

- Göker, A. (2003). **Ulusal İnovasyon Sistemi**, Tüsiad.
- Güleş, H. K. ve Bülbül, H. (2004). **İşletmelerin Stratejik Rekabet Aracı Yenilikçilik**, Nobel Yayınları, Ankara.
- Harmancıoğlu, M. ve Dikmelik, Y. (1993). **Ham Deri: Yapısı, Bileşimi, Özellikleri**, Özen ofset, İzmir.
- Haytaoğlu, E. (2006). **Denizli'de Tabaklık: Dünden Bugüne**, 1. Baskı, Fakülte Kitabevi Yayınları, Isparta.
- Isparta Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, (2019). **2018 Yılı İl Çevre Durum Raporu**, T.C. Isparta Valiliği, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü.
- Jeffreys, C. (2014). **Tüm Yönleri İle Dikiş Rehberi**, Özter, E. Ş. (çev.), Tuva Tekstil San. Ve Dış Tic. Ltd. Şti. Yayınları, (orijinal baskı tarihi 2007), İstanbul.
- Kartal, Z., Ölmez, F. N. (2014). **Yalvaç Yöresel Giysileri**, Yalvaç Belediyesi Kültür Yayınları, Isparta.
- Kırım, A. (2004). **Yeni Dünyada Strateji ve Yönetim**, Sistem Yayıncılık.
- Köstüklü, N. (2010). **Yalvaç Tarihi Üzerine Araştırmalar (Tanzimat'tan Cumhuriyet'e)**, Yalvaç Belediye Başkanlığı, Yalvaç Belediyesi Kültür Yayınları, Dönmez Ofset Basımevi, Ankara.
- Kum, N. (2012). **Yalvaç Armağanı - Yalvaç Tarih ve Coğrafyası**, Yalvaç Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara.
- Kurucu, N. (2005). **Yalvaç Özlemi**, Karatepe Yayıncılık, Ankara.
- Küçükerman, Ö. (1988). **Geleneksel Türk Dericilik Sanayii ve Beykoz Fabrikası: Boğaziçi'nde Başlatılan Sanayi**, 1. Baskı, Sümerbank, Apa Ofset Basımevi, İstanbul.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü. (2008). **Yalvaç Tanıtım Broşürü**, Gökçe Ofset, Ankara.
- MEGEP. (2007). **Giyim Üretim Teknolojisi "Derinin Yapısı"**, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, Ankara.
- MÜSİAD. (2012). **Küresel Rekabet İçin Ar-Ge ve İnovasyon Stratejik Dönüşüm Önerisi**, Araştırma Raporları: 76, Pelikan Basımevi, İstanbul.
- Oslo Klavuzu**. (2005). Yenilik Verilerinin Toplanması ve Yorumlanması İçin İlkeler, Tübitak, 3, Ankara.
- Özdemir, M. ve Kayabaşı, N. (2007). **Geçmişten Günümüze Dericilik**, 1. Baskı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

- Özen, M. E. (1998). **Türk Cilt Sanatı**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- Öztuna Y. (2005). **Devletler ve Hanedanlar**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 3. cilt, Ankara.
- Püsküllüoğlu, A. (2010). **Arkadaş Türkçe Sözlük**, 10. Baskı, Arkadaş Yayınevi, Ankara.
- Sakaoğlu, N., ve Akbayar, N. (2002). **Derinin Anadolu'da Bin Yıllık Öyküsü**, Creative Yayıncılık ve Tanıtım Limited Şti., İstanbul.
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (2010). **Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü: Resim-Heykel Mimarlık, Geleneksel Türk Sanatları, Uygulamalı Sanatlar ve Genel Sanat Kavramları**, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Taşlıalan, M. (1991). **Yalvaç, Pisidia, Antiocheia**, Cem Ofset Matbaacılık, İstanbul.
- Taşlıalan, M. (1999). **Pisidia, Antiocheia'nın Tarihçesi**, 1. Uluslararası Pisidia Antiocheia Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Kocaeli Gazetecilik ve Yayın A.Ş., İzmit.
- Taymaz, E. (2001). **Ulusal Yenilik Sistemi: Türkiye İmalat Sanayinde Teknolojik Değişim ve Yenilik Süreçleri**, Tübitak/Ttg/Die 1-102.
- Tekin, M., Güleş, H. K. ve Öğüt, A. (2006). **Değişim Çağında Teknoloji Yönetimi**, Nobel Yayın Dağıtım.
- Toptaş, A. (1993). **Deri Teknolojisi**, Sade Ofset Matbaacılık, İstanbul.
- Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı, (2016). **Deri ve Deri Mamulleri Sektörü Sektör Raporları**, Ankara.
- Yıldız, N. (1993). **Eski Çağda Deri Kullanımı ve Teknolojisi**, Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Makaleler

- Altıntaş, K.M. (2016). Kaybolmaya Yüz Tutmuş Geleneksel Türk El Sanatkârlarının Karşı Karşıya Bulunduğu Ticari Sorunların Analizi, **Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi**, 77, 157-182.
- Arık, R. (2016). Malazgirt ve Çevresi Yüzey Araştırması, **Selçuklu Medeniyet Araştırma Dergisi**, 1, 249-275.
- BAKA, (2012). Deri ve Deri Ürünleri Sektörü Raporu, **T.C. Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı**.
- Bahadır, G. (2010). Kuruluşundan 9. Yüzyıl'a kadar Antakya, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 7, 13, 349-372.
- Berk, F. M. (2012). Aziz Paul ve Şam Vizyonu, **Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi**, 1.1, 505-516.
- Çetin, T. (2003). Yalvaç Şehrinde Nüfus Hareketleri, **G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 23, 2, 1-22
- Coşkun, N. (2018). Türk Kültüründe Deri Ve Deri Ürünlerinin Bakımı, **The Journal of Academic Social Science Studies**, 71, 277-290.
- Demir Uslu, Y. (2008). İşletme Yönetimi Açısından Değişim Mühendisliği Yaklaşımı ve Uygulanabilirliği, **Journal of New World Sciences Academy Social Sciences**, 3, 2, 286-295.
- Deniztaş, B. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Yalvaç'ın Yerel Ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik Farkındalıklarının İncelenmesi, **Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi**, 1, 20, 19-31.
- Dolanay, S. (2009). Schumpeter Sisteminde Yenilikler, Ekonomik Gelişme Ve Devresel Hareketler, **Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi**, 1, 2, 171-188.
- Emekli, G. (2006). Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm, **Ege Coğrafya Dergisi**, 15, 1-2, 51-59.
- Eroğlu, S. (2012), Arşiv Belgeleri Bağlamında, W.M. Ramsay'ın Pisidia Antiokheia Çalışmalarının Yeniden Değerlendirmesi, **SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi**, 25, 125-138.
- Gömeç, S. Y. (2016). Türk Kültüründe At, **Uluslararası Sempozyum: Geçmişten Günümüze Bozkır**, 6, 8, 819-834.
- Güler, M. (1995). Türk Dericilik Sanayi ve Beykoz Fabrikası, **Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Fakültesi Dergisi**, 3, 71-75.

- Işık, N. ve Kılınç, E. C. (2012). İnovasyon Sistemi Yaklaşımı ve İnovasyon'un Coğrafyası: Türkiye Örneği, **Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi**, 7, 1, 169-198.
- Kıstır, M. R., Tuncer, H. ve Gökarslan, A.B. (2017). Bir Endüstri Mirasının Korunarak Yaşatılması ve Yeni İşlevi: Isparta - Yalvaç Tarihi Deri Fabrikası, **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 5, 63, 635-653.
- Kılınç, O., Ongun, U., ve Kılınç, U. (2019). Sakin Şehir, İnanç Ve Kırsal Turizm Üçgeni: Yalvaç İlçesi'nin Turizm Potansiyeline Yönelik Swot Analizi, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 24, 2, 199-213.
- Kuter, N. ve Erdoğan, E. (2006). Yalvaç Psidia Antiocheia Antik Kenti Ve Çevresinin Peyzaj Özellikleri ve Turizm Açısından Değerlendirilmesi, **Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, Seri: A, 1, 111-123.
- Maden, S. I. ve Kutgi, D. (2019). Yenilik Politikalarında Yaşanan Küresel Dönüşümler ve Türkiye'de Paradigma Değişimleri, **SDÜ Fen - Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 1, 47, 165-180.
- Oğuz, M. Ö. (2002). Ulusal Kalıtın Küreselleşmesi ve Türk El Sanatları, **Milli Folklor Dergisi**, 14, 54, 5-10.
- Öter, Z. (2010). Türk El Sanatlarının Kültür Turizmi Bağlamında Değerlendirilmesi, **Milli Folklor Dergisi**, 22, 86, 174-185.
- Öz, Y. (2019). Kültür Turizmi Bağlamında Geleneksel Türk El Sanatları Ürünlerinin Coğrafi İşaretlerle Korunması, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 12, 62, 1536-1549.
- Özbağ, T. (2008). Önsöz, **I. Uluslararası El Sanatları Sempozyumu**, Türk El Sanatları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, 1, Ankara, Gazi Üniversitesi, III.
- Özbek, Ö. ve Çevik, S. (2018). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Taşıyıcısı Olarak Geleneksel El Sanatları: Gönen İlçesinin Yaşayan Mirası, **Journal of Tourism and Gastronomy Studies**, 6, 4, 588-603.
- Özcüre, G., ve Yavuz, C. (2006). El Sanatları Ürünlerinin Bulunduğu Yöreye Sosyo-Ekonomik Etkileri ve Katkıları (Ordu İli Örneği), **Uluslararası Katılımlı Sanat Ekonomisi Sempozyumu**, Çanakkale, 167-183.
- Özdemir, M. ve Çelik, D. (2013). Safranbolu İlçesinde Yemeni Yapımı, **Electronic Turkish Studies**, 8, 6, 537-549.
- Öztürk, İ. (2005). Türk El Sanatlarının Günümüzdeki Durumu (Tarihçe, Sorunlar, Öneriler), **Sanat Dergisi**, 7, 67-75.

- Özür, N. K. (2016). Sakin Şehir/Cittaslow hareketi ve yerleşme coğrafyası, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 37, 151-157.
- Polat, C. (2013). Türkiye Cumhuriyetinin Kuruluşundan Günümüze Yöresel El Sanatlarının Sorunları Üzerine Bir Değerlendirme: Maraş Örneği, Akdeniz Sanat Dergisi, 6,12, 123-140.
- Sargın, S. (2006). Yalvaç'ta İnanç Turizmi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16, 2, 1-8.
- Sarioğlu, H. (2005). El Sanatlarını Milli Değer Olarak Algılamak, Milli Folklor Dergisi, 66, 9, 72-74.
- Tekin, Z. (1993). Osmanlı Debbağhanelerinde Kullanılan Aletler ve Dericilik Tabirleri, İlim ve Sanat Dergisi, 37, 51-56.
- Toraman, C., Abdioğlu, H. ve İşgüden, B. (2009). İşletmelerde İnovasyon Sürecinde Entelektüel Sermaye ve Yöntemin Muhasebesi Kapsamında Değerlendirilmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11, 1, 91-120.
- Ümit, N. (2014). Minyatürlerde Gösteri Sanatları: Nakkaş Osman'ın Tasvirleriyle Onaltıncı Yüzyıldan Örnekler, Art-Sanat Dergisi, 2, 129-145.
- Ünal, Ç. (2016), Turizm Coğrafyasında Yeni Kavramlar “Yavaş Şehirler ve Yavaş Turizm”, Doğu Coğrafya Dergisi, 36, 13- 28.
- Yılmaz, Z. ve İncekaş, E. (2018, Haziran). Türkiye'de İnovasyon Ve Bölgesel Kalkınma, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2, 1, 154-169.
- Yorgancılar, F. N. (2011). Sürdürülebilir Rekabet Anlayışı Olarak Yenilik Yeteneği, Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 11, 21, 379-426.

Tezler

- Akış, E. (2011). Yalvaç Müzesi'nde Yer Alan Pisidia Antiokheiası Roma Koloni Sikkeleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi SBE.
- Altun, D. (2015). Derilerde Farklı Yüzey Etkilerinin Elde Edilme Yöntemleri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi GSE.
- Bayrak, B. (2011). İzmir İli Deri Giyim ve Aksesuarlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi EBE.
- Burçin, T. (2018). Firmaların Sosyal İnovasyonu Uygulamalarına İlişkin Tüketici Tutumlarının Ölçülmesine Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması, Doktora Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi SBE.

- Durukan, A. (2014). **Paleolitik Dönemden MÖ 1. Binyılın Ortalarına Kadar Duvar Resimleri**, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi SBE.
- Engin, S. (2012). **Tekirdağ İli Çeyizlerinde Yer Alan El Sanatı Ürünler**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi EBE.
- Enil, N. (2011). **Yalvaç Müzesi'nde Sergilenen Tunç Çağına Ait Seramik Kaplar ve Kişisel Yorumlar**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi GSE.
- Güler, M. (2015). **Yalvaç'ta Deri İşlemeciliğinin İncelenmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi, Ebe.
- Gün, K. (2010). **Rekabetçi Yapının Oluşumunda Yerel Faktörler: Yalvaç Dericilik Sektörü Üzerine Bir İnceleme**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi, SBE.
- Kalafat, E. (2012). **Giyim'de ve Aksesuar'da Derinin Yeri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Haliç Üniversitesi, SBE.
- Karaman, D. (1991). **Dünden Bugüne Yalvaç Tarihi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, Erciyes Üniversitesi, SBE.
- Koç, S. (2013). **Büyük Selçuklu- Türkiye Selçuklu İlişkileri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi, SBE.
- Mete, D. (2008). **T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkezi Döşim Ankara Merkez Mağazasında Satışa Sunulan Deri Ürünlerin Dekoratif Sanatlar Açısından İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi EBE.
- Özdemir, M. (2004). **Geçmişte ve Günümüzde El Sanatları Çerçevesinde Üretilen Deri Ürünleri Üzerinde Bir Araştırma**, Doktora Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi FBE.
- Özel, S. (2015). **XVII. XVIII. ve XIX. Yüzyıl Osmanlı Dönemi Deri Ürünlerinde Kullanılan Motifler**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi EBE.
- Sungur, O. (2007). **Bölgesel Ölçekte İnovasyon: Nuts2 Tr61 Düzeyi Kobi'leri İle Yerel Paydaşlar Arasındaki Bilgi Dinamikleri ve Ağbağları Üzerine Bir İnceleme**, Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi, SBE.
- Yeşiltaş, T. (2012). **Yalvaç Müzesi'ndeki Bizans Dönemi Taş Eserleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, Onsekiz Mart Üniversitesi SBE.

İnternet Kaynakları

Atatürk Araştırma Merkezi. (2019). Uygarlık Ve Çağdaşlaşma, Atatürk Araştırma Merkezi, <http://www.Atam.Gov.Tr/Duyurular/Uygarlik-Ve-Cagdaslasma> (29.10.2019)

<https://www.izmirdergisi.com/tr/dergi-arsivi/27-3ncu-sayi/2249-afrodisias-afrodit-kadar-guzel> (08.07.2019).

<http://www.geredederi.com/?s=deri++k%C4%B1s%C4%B1mlar%C4%B1> (07.08.2019)

<https://www.thinglink.com/scene/889830976895582209> (07.08.2019)

<https://www.ayakkabimalzemesi.com/urun/deri-oyma-bicagi-360-derece-leathercraft> (08.08.2019)

<https://blog.koctas.com.tr/isin-basa-dustugu-durumlardaki-yardimcilar-hangi-mekanik-el-aleti-ne-ise-yarar/> (09.08.2019)

<https://www.tim.org.tr/tr/basin-odasi-timden-haberler-10-soruda-inovasyon.html>, (08.10.2019).

<http://www.ispartakulturturizm.gov.tr/yazdir?264B16F586C1927C6700E1F54F853> (02.11.2019).

<http://ilharitasi.blogspot.com/2013/02/isparta-haritas.html>, (07.07.2019).

<http://www.isparta.gov.tr/yalvac>, (03.11.2019).

<https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-yalvac/>, (03.11.2019).

(<https://ispartatanitim.wordpress.com/>, [14.07.2019]).

<https://isparta.ktb.gov.tr/TR-70959/yalvac-muzesi.html>, (06.11.2019).

(<https://isparta.ktb.gov.tr/TR-165309/pisidia-antiokheia-antik-kenti.html>, [25.07.2019]).

(<https://isparta.ktb.gov.tr/TR-108552/pisidia-antiokheia-st-paul-kilisesinde-ayin.html> [19.07.2019]).

(<https://www.turkcebilgi.com/galatlar>, [14.07.2019]).

<https://www.yalvac.bel.tr/kentrehberidetay/698>, (06.11.2019).

<https://www.yalvac.bel.tr/kentrehberidetay/740>, (07.11.2019).

<https://www.yalvac.bel.tr/kentrehberidetay/738>, (06.11.2019).

<https://gezilecekyerler.com/yalvac/yalvac-nerede/>, (07.07.2019)

<http://www.yalvac.bel.tr/kimlik>, (07.07.2019)

(<https://www.yalvac.bel.tr/Tarihce>, [18.07.2019]).

(<http://www.zafersen.com/index.php/2-zafer-sen-yazilari/40-avrupa-nin-karanlik-tarihi>, [20.07.2019]).

Kaynak Kişiler

- KK1. Cemile BENZER, El Sanatları Çarşısı, Yalvaç ISPARTA.
- KK2. Cihat BENZER, El Sanatları Çarşısı, Yalvaç ISPARTA.
- KK3. Fadime ÇELİK, El Sanatları Çarşısı, Yalvaç ISPARTA.
- KK4. Fatih APALAK, Yalvaç Küçük Deri Sanayi Sitesi, Yalvaç ISPARTA.
- KK5. Halil İŞLEK, Yalvaç Küçük Deri Sanayi Sitesi, Yalvaç ISPARTA.
- KK6. Hasan KAZIK, Yalvaç Küçük Deri Sanayi Sitesi, Yalvaç ISPARTA.
- KK7. İbrahim ATALAR, Pirimehmet Mahallesi, Merkez ISPARTA.
- KK8. İbrahim METE, Yalvaç Küçük Deri Sanayi Sitesi, Yalvaç ISPARTA.
- KK9. Kenan SÖNMEZ, Yalvaç Küçük Deri Sanayi Sitesi, Yalvaç ISPARTA.
- KK10. Mehmet APALAK, Yalvaç Küçük Deri Sanayi Sitesi, Yalvaç ISPARTA.
- KK11. Muammer SELVER, Yalvaç Küçük Deri Sanayi Sitesi, Yalvaç ISPARTA.
- KK12. Mustafa METE, Yalvaç Küçük Deri Sanayi Sitesi, Yalvaç ISPARTA.
- KK13. Ömer, KIŞ, Kaşşağı Mahallesi, Yalvaç ISPARTA.
- KK14. Ramazan ÖZGÜR, Kaşşağı Mahallesi, Yalvaç ISPARTA.
- KK15. Şükrü ERTAN, Yalvaç Küçük Deri Sanayi Sitesi, Yalvaç ISPARTA.
- KK16. Yavuz ÖZTAŞ, El Sanatları Çarşısı, Yalvaç ISPARTA.

EKLER

EK-1

GÖRÜŞME FORMU

T.C.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

YALVAÇ'TA DERİCİLİK ve İNOVATİF DERİ ÜRÜNLERİ TASARIMI

TEZ ÇALIŞMASI

Bu “Görüşme Formu” Yalvaç tabakhanesinde yürütülen dericilik faaliyetlerinin mevcut durumlarının tespiti amacıyla hazırlanmıştır.

Görüşme Yapılan kişinin, Adı, Soyadı:

1. YALVAÇ TABAKHANESİNDE HAM DERİ İŞLEYEN KİŞİLERE AİT DEMOGRAFİK BİLGİLER

1.1. Cinsiyet:

Kadın

Erkek

1.2. Yaş:

1.3. Öğrenim durumu:

okuryazar değil

okuryazar

ilkokul

ortaokul

lise

üniversite

lisansüstü

1.4. Meslekteki tecrübeniz nedir?

Çırak

Kalfa

Usta

Yıl:

1.5. Mesleği seçme nedeniniz?

Baba mesleği

Bu alanda aldığı eğitim nedeniyle

() Ekonomik kaygılar

() Diğer.....

2. YALVAÇ TABAKHANESİ, HAM DERİ ÜRETİM DURUMUNA İLİŞKİN BİLGİLER

2.1. Firmanızda işlenen deri türleri nelerdir?

() Koyun

() Keçi

() At

() Manda

() Sığır

() Deve

() Diğer.....

2.2. Firmanızda üretilen deri çeşitleri nelerdir?

() Kürk

() Güderi

() Kösele

() Nubuk

() Zig

() Diğer.....

2.3. Ham deriyi tedarik ettiğiniz bölgeler nerelerdir?

() Yalvaç ve civarı

() Isparta ve civarı

() Diğer.....

2.4. Tabaklama işlemi esnasında tercih ettiğiniz tanen malzeme türleri nelerdir?

() Kimyasal

() Organik

() Bitkisel

() Diğer.....

2.5. Hangi organik tanen malzemeleri kullanıyorsunuz?

() Meşe

() Çam

() Palamut

() Kızılçam

() Kayın Ağacı

() Diğer.....

2.6. Ürettiğiniz mamul deriler, hangi sektörlerde kullanılmakta?

() *Deri çanta, kemer vb. aksesuar üretiminde*

() *Ayakkabı üretiminde*

() *Ev dekorasyon ürünlerinin üretiminde*

() *Çırçır rolesi*

() Diğer.....

2.7. Ürettiğiniz mamul derileri ürüne dönüştürüyor musunuz?

() *Evet*

() *Hayır*

Cevabınız evet ise ne gibi ürünler oluşturuyorsunuz?

2.8. Üretim aşamalarında, üründe bir iyileştirme veya yenilik yaptınız mı?

() *Evet*

() *Hayır*

Cevabınız evet ise ne gibi yenilik veya iyileştirmeler yaptınız?

2.9. Sektördeki teknolojik yeniliklere ayak uydurabiliyor musunuz?

() *Evet*

() *Hayır*

2.10. Firmanın karşılaştığı güçlükler nelerdir?

() *Yeterli ve kaliteli hammadde bulunamaması*

() *Yeterli teknolojik donanım azlığı*

() *Çalışacak kalifiye eleman azlığı*

() *Yurtdışından ülkemize ucuz ve kalitesiz ithalatın fazlalığı*

() *Hammaddelerin pahalılığı*

() *Üretilen ürünlerin reklamının yapılamaması*

() Diğer.....

3. SATIŞ VE PAZARLAMAYA YÖNELİK SORULAR

3.1. Firmanızda ürün satışı nasıl gerçekleştirmeniz?

() *Kooperatif aracılığı ile*

() *Komisyoncular aracılığı ile*

() *Alıcısına ulaşarak*

() Diğer.....

3.2. Firmanızda ürünün tanıtımı ve pazarlanmasında kullandığınız yöntemler nelerdir?

- İnternet
 Gazete, dergi gibi yerlerde reklam
 Fuar, tanıtım ve organizasyonlarda
 Diğer.....

3.3. Pazarlama ve tanıtıma ilişkin sorunlar yaşıyor musunuz?

- Evet
 Hayır
Cevabınız evet ise bu sorunlar nelerdir?

EK-2

GÖRÜŞME FORMU

T.C.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

YALVAÇ'TA DERİCİLİK ve İNOVATİF DERİ ÜRÜNLERİ TASARIMI

TEZ ÇALIŞMASI

Bu “Görüşme Formu” Yalvaç'ta üretilen geleneksel turistik hediyeelik deri Eşya çeşitlerinin mevcut durumlarının tespiti amacıyla hazırlanmıştır.

Görüşme Yapılanın Adı, Soyadı:

1. GELENEKSEL TURİSTİK HEDİYELİK DERİ EŞYA ÜRETEN VE SATAN KİŞİLERE AİT DEMOGRAFİK BİLGİLER

1.1. Cinsiyet:

- Kadın
 Erkek

1.2. Yaş:

1.3. Öğrenim durumu:

- okuryazar değil
 okuryazar
 ilkokul
 ortaokul
 lise
 üniversite
 lisansüstü

1.4. Meslekteki tecrübeniz nedir?

- Çırak

Kalfa

Usta

Yıl:

1.5. Mesleği seçme nedeniniz?

Baba mesleği

Bu alanda aldığı eğitim nedeniyle

Ekonomik kaygılar

Diğer.....

2. GELENEKSEL TURİSTİK HEDİYELİK DERİ EŞYA'NIN MEVCUT DURUMUNA İLİŞKİN BİLGİLER

2.1. Firmanızda ne tür deriler kullanmaktasınız?

Koyun

Keçi

At

Manda

Sığır

Deve

Diğer.....

2.2. Firmanızda ne tür deri çeşitleri kullanmaktasınız?

Kürk

Güderi

Kösele

Nubuk

Zig

Diğer.....

2.3. Mamul deriyi tedarik ettiğiniz bölgeler nerelerdir?

Yalvaç ve civarı

Isparta ve civarı

Diğer.....

2.4. Firmanızda yöresel kimlik taşıyan ya da el sanatı ürünü olan geleneksel turistik hediyelik deri eşyayı kimden temin ediyorsunuz?

Kendim üretiyorum

Üreticiden alıyorum

Aracıdan alıyorum

() Diğer

2.5. Geleneksel turistik hediyelik deri eşya çeşitleriniz nelerdir?

2.6. Oluşturduğunuz ürünlerde hangi tekniklerinden yararlanıyorsunuz ve hangi süsleme tekniklerini kullanıyorsunuz?

2.7. Ürün oluşturmada bir sanat eğitimi aldınız mı? Geleneksel Türk Desenleri hakkında veya yörenize ait kültürel motifler hakkında neler söyleyebilirsiniz?

2.8. Üretim aşamalarında, üründe bir iyileştirme veya yenilik yaptınız mı?

() *Evet*

() *Hayır*

Cevabınız evet ise ne gibi yenilik veya iyileştirmeler yaptınız?

2.9. Sektördeki teknolojik yeniliklere ayak uydurabiliyor musunuz?

() *Evet*

() *Hayır*

2.10. Firmanın karşılaştığı güçlükler nelerdir?

() *Yeterli ve kaliteli hammadde bulunamaması*

() *Yeterli teknolojik donanım azlığı*

() *Çalışacak kalifiye eleman azlığı*

() *Yurtdışından ülkemize ucuz ve kalitesiz ithalatın fazlalığı*

() *Hammaddelerin pahalılığı*

() *Üretilen ürünlerin reklamının yapılamaması*

() *Diğer.....*

3. HEDEF KİTLEYE YÖNELİK SORULAR

3.1.En çok hangi turist gurubuna satış yapıyorsunuz?

() *Yerli*

() *Yabancı*

3.2. Cevabınız yabancı ise en çok hangi ülkeden?

() *Almanya*

() *Rusya*

() *Fransa*

() *İngiltere*

() *Hollanda*

() *Diğer.....*

3.3. Yerli turistlerin en çok tercih ettiği geleneksel turistik hediyelik deri eşya hangisi?

3.4. Yabancı turistlerin en çok tercih ettiği geleneksel turistik hediyelik deri eşya hangisi?

3.5. Genel olarak müşterilerin geleneksel turistik hediyelik deri eşya alırken dikkat ettikleri özellikler nelerdir?

- (*küçük boyutlarda ve rahat taşınabilir olması*)
- (*yöreye özgü izler taşıması*)
- (*dayanıklı olması*)
- (*ucuz olması*)
- (*biricik olması*)
- (*el yapımı olması*)
- (*Diğer.....*)

4. SATIŞ VE PAZARLAMAYA YÖNELİK SORULAR

4.1. Firmanızda ürün satışı nasıl gerçekleştirmeniz?

- (*Kooperatif aracılığı ile*)
- (*Komisyoncular aracılığı ile*)
- (*Alıcısına ulaşarak*)
- (*Diğer.....*)

4.2. Firmanızda ürünün tanıtımı ve pazarlanmasında kullandığınız yöntemler nelerdir?

- (*İnternet*)
- (*Gazete, dergi gibi yerlerde reklam*)
- (*Fuar, tanıtım ve organizasyonlarda*)
- (*Diğer.....*)

4.3. Pazarlama ve tanıtıma ilişkin sorunlar yaşıyor musunuz?

- (*Evet*)
 - (*Hayır*)
- Cevabınız evet ise bu sorunlar nelerdir?*

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER:

Adı Soyadı: Halit ÖZDAMAR

Doğum Tarihi - Yeri: 12.07.1984 / OYONNAX AİN FRANSA

EĞİTİM:

Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları Lisans Programı

Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans Programı

Bildiği Yabancı Diller (Puan ve Yılı): Fransızca /60/2014

Aldığı Sertifikalar:

Uzmanlık Alanı: Ebru-Deri

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres: Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi. Gönen Meslek Yüksekokulu. El Sanatları Bölümü. Gönen/ ISPARTA

Telefon: 0246 281 23 00

e-mail adresi: halirozdamar@isparta.edu.tr

ESERLER

Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

ÖLMEZ, F.N. ÖZDAMAR, H. Bir Yüzüğün Öyküsü: Zihgir. İdil, Cilt: 6 Sayı: 33, s. 1555-1579 ISSN: 2146-9903 E-ISSN: 2147-3056 DOI: 10,7816 ANKARA.

Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında (proceedings)

basılan bildiriler:

Özdamar, H., Ölmez, F., N. 2013. Ispartalı Son Ahşap Senek Ustası Mehmet Dönbek. 13-15 Ekim 2011. Uluslararası Geleneksel El sanatı Ustaları Sempozyumu. Gazi Üniversitesi Kültür Merkezi Gölbaşı Yerleşkesi. Ankara, T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi yayını: 434, Bilimsel Toplantılar Dizisi; 57, s-719-728

Özdamar, H. Ölmez, F.N.,2013. Ebru Tekniğinin İşlenmiş Deri Üzerine Uygulanması. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve YÖREDER, II. Yöresel Ürünler Sempozyumu ve Uluslararası Kültür/Sanat Etkinlikleri, 14-17 Kasım 2013 Cam Piramit/Antalya

Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında basılan bildiriler:

ÖZDAMAR, H. Yaşayan İnsan Hazinesi: Mest Ustası Şükrü Şahin. Poster Sunum. Süleyman Demirel Üniversitesi Somut Olmayan Kültürel Miras Güdümlü Projesi Çalıştayı, 22.12.2017, ISPARTA

Özdamar, H. "Farklı Yüzeylerde Ebru" isimli Konferans, Tekstil ve El Sanatları Tasarım Araştırma ve Uygulama Merkezi, Atabey MYO Konferans Salonu 21 Mayıs 2014, Isparta.

ÖZDAMAR, H. Yaşayan İnsan Hazinesi: Mest Ustası Şükrü Şahin. Poster Sunum. Süleyman Demirel Üniversitesi Somut Olmayan Kültürel Miras Güdümlü Projesi Çalıştayı, 22.12.2017, ISPARTA.

Sanat ve tasarım etkinlikleri:

ÖZDAMAR, H. "Cumhuriyet: Davetli Karma Sergisi" TESAUM, 29 Ekim-23 Kasım 2017, ISPARTA

ÖZDAMAR, H. "1. Ulusal Jürili 19 Mayıs Karma Sergisi" İSKENDERUN 18-22 MAYIS, 2017

ÖZDAMAR, H. Akdeniz Üniversitesi Kültür Sanat Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin düzenlediği "Çağdaş bir Söylem Olarak Gelenek ve Sanat" sergisi, 2017, Antalya.

ÖZDAMAR, H. "Cumhuriyet Sevdası" Karma Resim ve Seramik Sergisi. İlkezi Sanat Evi. 28Ekim-6 Kasım 2017. İSTANBUL

ÖZDAMAR,H. "Yine Gel" Karma Resim Heykel Seramik Sergisi. İlkezi Sanat Evi 16-23 ARALIK 2017. KONYA

ÖZDAMAR, H. Geleneksel Türk Süsleme Sanatları ve El Sanatları Karma Sergisi. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. 27 Kasım 2017. ISPARTA.

ÖZDAMAR,H. "Dünya Sanat Günü Karma Sergisi" Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi ÇANKIRI. 15 Nisan 2016

Özdamar, H.; Ulusal Egemenlik Karma Sergisi, SDÜ Tekstil ve El Sanatları Tasarım Araştırma ve Uygulama Merkezi, Isparta İl Kültür Müdürlüğü Sergi Salonu, 24-31 Nisan 2014, Isparta.

- Özdamar, H. TESAUM, "8 Mart Dünya Kadınlar Günü" kapsamında "Öğretim elemanları Karma Sergisi" (2 eser, 11-15 Mart 2013, Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Araştırma ve Uygulama Hastanesi Sergi Salonu, Isparta.
- Özdamar, H. "Köy enstitüleri 73.kuruluş yıldönümü etkinlikleri kapsamında, Öğretim Elemanları karma Sergisi", Gönen MYO Köy Enstitüleri Sanat Galerisi, 17.04.2013, Gönen, ISPARTA.
- Özdamar, H."I. ,Ulusal Sanat ve Tasarım Sempozyumu ve Sergisi",Sanat ve Taasarım Fakültesi, Mevlana Kültür Merkezi Sergi Salonu,9-11 Ekim 2013,Selçuk Üniversitesi, KONYA
- Özdamar, H."I. ,Ulusal Sanat ve Tasarım Sempozyumu ve Sergisi",Sanat ve Taasarım Fakültesi, Mevlana Kültür Merkezi Sergi Salonu,9-11 Ekim 2013,Selçuk Üniversitesi, KONYA
- ÖZDAMAR, H. 2. Uluslararası Jürili Milli Kültür Karma Sanat Sergisi Kemer ANTALYA 1 9-22 EKİM 2017
- Özdamar, H. 09-10-2008 Kültürel Buluşma, Ebru Gösterisi, Kopenhag, Danimarka
- Özdamar, H. 12-05-2008, Kültürel Buluşma, Ebru Gösterisi, Kopenhag, Danimarka
- Özdamar, H. "8 Eylül Dünya Ebru Günü" etkinliğinde 2011 - 2012 Eğitim - Öğretim yılı içerisinde ebru sanatının icra edilmesinde göstermiş olduğu çaba ve gerçekleştirdiği etkinlikten dolayı "Ebru Sanatını Yaşatanlar Jüri Özel Ödülü", 8 Eylül 2012, İstanbul.
- ÖZDAMAR, H. GÜRDAL, E. ACAR, A. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi "Şehit Polis Sezgin ULUDAĞ Konferans Salonu "Seramik Duvar Panosu.08.02.2017.ISPARTA.
- ÖZDAMAR, H. GÜRDAL, E. ACAR, A. Süleyman Demirel Üniversitesi Sivil Havacılık Yüksekokulu'nun düzenlediği " Havacılık Günleri ve Havacılık Şenliği" nde gelen misafirlere takdim edilmek üzere 50 adet seramik andaç. 04-05 Mayıs 2017.ISPARTA.
- ÖZDAMAR, H. GÜRDAL, E. ACAR, A. Süleyman Demirel Üniversitesi'nde düzenlenen "Anadolu Güneşi" konserinde takdim edilmek üzere 20 adet Seramik Lry. 15-Mayıs 2017. ISPARTA.
- ÖZDAMAR, H. GÜRDAL, E. ACAR, A. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi "Türker Taşaltın Konferans Salonu" isimli seramik duvar panosu. 16.01.2017. ISPARTA
- ÖZDAMAR, H. GÜRDAL, E. ACAR, A. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi tarafından düzenlenen 15. Kamu Yönetimi Forumu (KAYFOR15)'nda gelen misafirlere verilmek üzere 25 adet seramik andaç. 01-04 Kasım 2017. ISPARTA.

ÖZDAMAR, H. GÜRDAL, E. ACAR, A. Endülüsten Günümüze Bakış konulu I. Ulusal Makale Yarışması'nda düzenlenen etkinlikte gelen misafirlere verilmek üzere 15 adet seramik andaç.

ÖZDAMAR, H. "S.D.Ü.'nün 96 Mezunları Buluşuyor" Etkinliğinde, 20.yılı kutlanan mezunlara verilmek üzere; 150 adet Seramik Anı Heykelciği.28.11.2016 Süleyman Demirel Üniversitesi ISPARTA017. ISPARTA.

ÖZDAMAR; H. "Mühendislik Fakültesi"nin 40. yıl anısına düzenlenen etkinlikler kapsamında gelen misafirlere takdim edilmek üzere tasarlanarak hazırlanan 200 adet seramik andaç. 15/11/2016 Süleyman Demirel Üniversitesi ISPARTA

ÖZDAMAR; H. "16. Ulusal Bölge Bilimi ve Bölge Planlama" kongresinde katılımcılara takdim edilmek üzere 80 adet seramik andaç. 01.12.2016. Süleyman Demirel Üniversitesi ISPARTA

ÖZDAMAR; H. Süleyman Demirel Üniversitesi'ne gelen konuklara verilmek üzere tasarlanmış deri ürünler. 01.01.2016-31.12.2016

Diğer yayınlar:

ÖZDAMAR, H. "İsparta Somut Olmayan Kültürel Mirasın Tespiti (İsparta Merkez, Gönen İlçesi, Atabey İlçesi ve Eğirdir İlçesi" Konulu GÜDÜMLÜ Proje, 05 Haziran-05 Aralık 2017, Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi, Proje Kodu: 4973-GÜP-17,İSPARTA.